

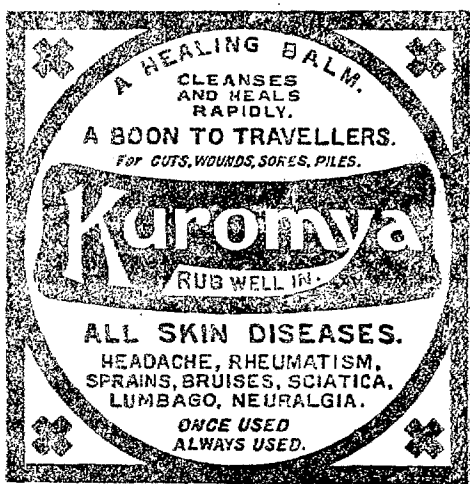
309337 వత్రిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 5. } టెన్ పట్టణము 1918 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 2 వ తేది మంగళవారము } No. 2
సంపుటము. ౫ } పింగళనామ సంవత్సర ఫాల్గుణమాస బహుళవృషి. } సంచిక ౨

కురోమియా

నవనీతము

(1044)

PRICE-ONE RUPEE - POSTAGE EXTRA. Messrs. SPENCER & Co. LD., MOUNT ROAD, MADRAS.

పుండ్లు, గాయములు, మూలశంఖ, తలనొప్పి, నడుమునొప్పి, జలుబు మున్నగువాటికి సిద్ధపడదు. పలువురు పయోగించి, పెక్కు సన్ధానపతములనంపియున్నారు. ఒకమారు ఉపయోగించిన దాని అమృతోపయోగము మీకే తెలియును. డబ్బీరు 1-0-0.

స్వేన్సరు కంపెనీ, మాంటురోడ్డు, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసపరిల్లా

అకరిశుభ్రపు రక్తమువలన జనించు బాధ్యములకు కఠినమునంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను, కంటిమాలలను, కండ్లను, ప్రాంతశోషములను అన్నివిధములను గలగు వర్మతోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన కక్షశుభ్రకారిణి.

(28)

కనానాధిసానపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైనను మత్స్యవర్మను అన్నివిధములైన బోగొట్టును. కఠినమునంటి పాధరగదోమమును, మలబద్ధమును కార్మనంబంధమును శోషములను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరాశోగమును గలగజేయును. 16 రోజులవరకు వందలకు 4 బోళ్లు బుడ్డిలో అమృతమును.

ప్రాప్తిరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No. 2. BOMBAY.

ఏకబాషాలిపి ప్రశంస

ఇది కన్నులకంటి అపారాయ విరచితము.

తెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 లెంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

ప్రచురించినది. తెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

అమృతాంజనము

చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి తెల 0-8-0

తలనొప్పిల మాన్పును.

పార్శ్వపు నొప్పిల బారి

దోలును. వాయువు

పోట్లు పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును.

క్రమియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశమును

తయారుచేయుటకు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ప్రేరికొడ్డు, బొంబాయి, }
6, లెంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్ర బహిష్కృత పురాణము

(పద్య కావ్యము)

బాగ్యసమహర్షి విరచితములగు పద్య సేనిమిది పురాణము అంత నిదియెంతటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? తలభేదము లేకులిగ? అచారవ్యవహారము తెల్లెట్లుమా తెలి? ఈ మొదలగు విషయము తెన్ని జూ యిందు స్ఫుష్టముగ వివరింపబడియున్నది. గొప్పవాణి గ్రంథమునై మంచి అభిప్రాయమునిచ్చియున్నానని గ్రేటి మిగుల కులభము. 900 పుటలు ఆత్మశ్రీమ ప్రతిమాలి మున్నవి. తెల 5-0-0. కప్పలు చేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తైలి:— కులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 3000 పద్యములకులపు. మంచికాగితములనై అచ్చు, కాంతి, లైండు భరదు 1-2-0. పోస్టుఖర్చులు చేరు.

(26) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
కొలుగు పండితుడు, మ్యూనిసిపల్ లైబ్రర్యులు, కళక.

వినోదకరమగు తెలుగు నవలలు

నీలాలేక సురేంద్రనగరము:— ఇందు శ్రీల మనస్సే

ర్యము చాపల్యాదిగుణములు వర్ణింపబడినవి. డా. 1-0-0

యశోధర:— ఇందోక యాదుని తనమగనితైలం యనురా

గమునై పడరానిపాటుపడి యున్న తిస్థితిదెప్పుడు 0-12-0

మనోరమ:— మగడువేట కేగి రాక్షసునొద్ద బిడ్డకు వనతన

సామర్థ్యముచే విడిపించి, శ్రీల వెండ్లీచేయును. 0-10-0

జగదేకరంధ:— అన్నతై పడరానిపాటుపడి యున్న తిస్థి

తికి తెచ్చి సామర్థ్యవతి కడ 0-10-0

సహనోదరనాంధ:— తిమ్మనకు బుద్ధితే కలహించినను

అన్న సహింపగలము ననుటకు పోధించును. ఆ 0-4-0.

అత్తలారాబుమున కోర్వనికోడండ్ర ప్రలాపము:—

అత్తలు కోడండ్రను బాధించు విధములుగలది. ఆ. 0-2-0

మిత్రదోహము:— ఆపద్భయభయ మిత్రునిపై నిందమోపి

కడకు తాను బిడ్డకున్న వానిని గురించిన నవల 0-8-0

ఇవియేగాక యిద్దరవలలు కథలు పుస్తకములు పంపుదుము.

ఈ నవలలను సంతకృతాది పండుకలోగా కొనవారికి

1 రూపాయకు 4 అణాలు కమాన్ యివ్వబడును.

536 కలయువాడు:— కణ్ణాక్ బుక్ డిపో.

6 పంకజేమేష్ట్రీ వీధి, సామలకూరు కీట, మదరాసు.

నీలాన్వేషణము లేక లంకా దహనము.

అయిదంకముల నాటకము.

మధులొల్లు పద్యములు! బ్రాహ్మణుని పార్శ్వమిట్లు

ఇయ్యది మృదుమధురమైన ప్రాసబడినది. జనసామాన్య

మున కెల్లరపు సుబోధకము. ప్రదర్శనానుకూలముగ ఉన్నది.

భక్తిరసపూరితమైన చక్కని కథాటకాది వర్ణనెట్లులతో

నిండియుండును. ఒకపర్యాయము చదివినను, ప్రదర్శించినను

వినువను. దీనినిగూర్చి తెల్లూరువాస్తవ్యులును బందరు నోలిలు

కాలేజి ప్రాఫెసరుగను శ్రీయుత ముత్తరాజు సుబ్బారావు

ఎం. ఏ. గా కొనంగిన యభిప్రాయమును చదివిన ఈ నాటక

రాజము యొక్క ప్రాశస్త్యము చదువరులకే బోధపడును.

పుస్తకము ఖరీదు రూ. 1-0-0. కపాలకూలి వేలు.

గ్రంథకర్త:— కనుమర్తి యజ్ఞనారాయణశాస్త్రి,

(980) భొజ్జిలి కీట, బందరు.

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్ డిపో,

మాంటురోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ తెలుగు ప్రస్తావన అన్నియు వ్యాసమైన

కలకు దొరకును. క్యాటలాగు ఉచితము.

డాక్టరు. ఆచార్య-లక్ష్మీపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. ఎం.

(946-887) మే జను.

ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి మొదాంధ్ర మహాజనసభాసమండలి

సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, భాగ్యతల, యువవ్యాస

ములు, వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములుగలవు.

తెల రూ. 1-8-0. పోస్టేజి వేలు

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, లెంబుకెట్టి వీధి,

మదరాసు.

తేలుమందు

తెల సీసా 1-కి 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

తేలుకాటువలన అపాయము లేదు గాని విశేష బాధగలదు.

అమృతాంజనము, డిపో, బొంబాయి ఆండ్ మదరాసు.

కృష్ణానందల
3-వ గ్రంథాలయ ప్రతినిధుల సభ.

(గంపలగూడెము, తిరువూరు దివిజను)
31-3-1918.

అధ్యక్షుడు తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణరావు ఎమ్. ఆర్. ఏ. ఎస్. గారి ప్రభుత్వపర్యవేక్షణ క్రింది భాగములు సుదీర్ఘములు:

దేశభావల యభివృద్ధి.

ముఖ్యసాధనము, దేశభావల యభివృద్ధి జ్ఞానము వెల్లివిరిసిన గాని కాలాకాలవివక్షత లేకుండ ఆత్మరాస్యనిరత రాస్యభేద ములేకుండ జ్ఞానము దేశమున వ్యాపింపదు. మన భారతరామా యణములం బాడును. ఒక్క-ఆత్మరాస్యమునకు మాత్రమే వచ్చి లెక్కినవారికి రాకుండపోయినవా? ఉన్నపాలలో పట్టు వడినభావ యెంతచిత్తుగలభావయైనను అన్యభావముగ పట్టు వడును. తదన్వయేంత సుశుభైనదైనను పట్టిచున్న నే యుండును. అంగ్లేయభావకన్న చిత్తుగలభావ యున్నదా? అంగ్ల భాలకులం బాడును. ఎంతిబాటియముగ, సంతోధారాభముగ సంతోసుకువుగ మాట్లాడుదురో? మన మెన్ని నాళ్లు ఎంతెంత శ్రమపడి యభ్యసించినను, ఆజాతివాని బాటియత మనకు లభించునా? ప్రయత్న సాధ్యమే యగుననుకొన్నను దేశమునం దది యెంతయందెక్కి లభ్యముగాగలదు. లభ్యమైనను అది యా యొక్కనికే యుపయోగముగాని తోడిదేశీయున కది యేమి యుపయోగము? దేశభావలలో గ్రంథములు వర్ధిల్లవలె. దేశా భివృద్ధి కలుగవలె మన

యాంధ్రభాష

కేవలస్వతంత్రభాషకాక మొదటిసంఘటియను సంస్కృతమువలనను సంస్కృతిభాషవేత్తలవలనను అభివృద్ధిపండిత భాషయగుటచే తద్భాషాస్వరూపస్వభావములు తెలిసినగాని ఆంధ్రభాషాస్వావ్యము కుదురుదు. భాషాస్వావ్యము లేకుండ వ్రాసినగ్రంథములు సుబోధములుగాకుండి చేయవలసినంతవని చేయలేరు. వారికి గ్రంథరచయలు సులభసాధ్యము కాదు. ఎంతజ్ఞానవేత్తలైనను భాషాప్రాధమమలేనివారు వ్రాసినగ్రంథ ములు దుర్భాగ్యములుగానే యుండును. భాషముల స్పష్టి కరించుటకు భాషాసౌలభ్యమావశ్యకము. ఆంధ్రభాషాస్వావ్య ము గీర్వాణభాషవలనగాని లభింపదు. అంగ్లభాషయే మనకు దీవనాధారమై రాజభాష యగుటచే దేశమునందు ఆంధ్రభా షాభ్యాసముపోయి నిత్యకృత్యభాషయగుటచే భారతముగ మనమిపుడాంధ్రభాషను స్వీకరింపలేకున్నాము. పుట్టుకలో భాషను లాంగ్లేయభాషను బుట్టించుచు వి. వాని నాంగ్లే కరించి ఆభాషరానివారికి దెలుపుటకై యెట్లో పెడలగట్టు చున్నారము. ఇట్టిదృష్టిలిలో దేశభాషయన్నపుడు మనమెంత జ్ఞానవంతులమును ప్రతిభావంతులమునైననో మనయువా ల నెట్లుదేశీయులకు వ్యక్తపరుపగలుగుదుము? పాశ్చాత్యులై పికసాధనములం దెక్కువక్రియిచేసి వానియందు మేరమీరిన విజ్ఞానమును సంపాదించియున్నారు. ఆముష్మికవిషయముల మనదేశ మెట్లువర్ధిల్లినో యట్లే పాశ్చాత్యదేశములు నేడెహిక జ్ఞాన మంతసంపూర్ణముగ సంపాదించినవి. పాశ్చాత్యవిజ్ఞా నము భాషాస్వావ్యముగల దేశభాషవేత్తలకడ లేదు. వారు వ్రాసిన గ్రంథములవలన దేశమునకు గలుగు ప్రయోజన మత్య ల్పము. పాశ్చాత్యజ్ఞానసంపాదకులకు దేశభాషకాదు. విద్యా వంతు లీమాదిరివారై గ్రంథములు వ్రాయుచున్నపుడు ఆగ్రం థములవలన సామాన్యజనుల కెట్టియభివృద్ధికలుగునో చెప్పెడి దేమి? ఆంధ్రసాహిత్యమును పాశ్చాత్యజ్ఞానమును జతగా న భ్యసించుటకు తగిన యిరవు ఏర్పడుటకు దేశభాషాప్రాధాన్య ములగు బడులు బయలుదేరువరకును దేశముయొక్క దుస్థితి యిట్లుండవలసినదే, మనమాంధ్రులము కదా?

ఆంధ్రసాహిత్యము

నిష్పద ప్రత్యేకముగ సంపాదించుటకు ఒక్కబడియైన దేశమునందున్న దేమా చెప్పగలరా? దేశభాషలయందు విద్య త్వరిత.ల విశ్వవిద్యాలయమువారు వెట్టినారు. దానివంక నెవ్వ రైన బాచుచున్నారేమా కనిపెట్టితిరా? ఆపేక్షలకు విద్య నభ్యసించుటకు సాధనములున్నవా? పేక్షలయం దు తీర్పులేన వారికి బొట్టబోసికొను సుపాధ లున్నవా? మదరాసు రాష్ట్ర మున గవర్నరుపనిచేసిన సర్ థామస్ బ్రౌగారు 81-12-1824 సం॥రం తెదీని ఈమొండియాకం నెనీవారికి వ్రాసిన యుత్తర సారాంశంందు కేవలజ్ఞానమువలన ప్రయోజనముగూర్చి యీ క్రిందికి వ్రాసియున్నారు: "ఏయెగుగమందుగాని యేదేశము నందుగాని కీర్తియును, ధనమును, అధికారమును, అనునవియే జ్ఞానము సంపాదించవలెనని కోరికపుట్టించుచుండును. దేశపరి పాలనమునకుల టిభిభగ్యములయందు తమ శక్తిసామగ్ధ్యముల బట్టి తమకున్న ప్రభు యంతయు వినియోగింపలేని దేశసేవ చే యంతువాతా క్రమమునకు తమశక్తియెల్ల భాగవోయి చేసి యెవ్వ రెన్ని విద్యల నెవ్వన నేమిప్రయోజనము?" విశ్వవిద్యాలయము వారు ఆంగ్లేయభాషాపేక్షలకడ దేశభాషలను చేగకుండ కొ ట్టినారు. పాలకులు వారివిధ్య కర్తవ్యమును నీవిధముగ వివరిం చియున్నప్పుడు దేశభాష వృద్ధిలోనికి వచ్చెదమాగ్ధము లేదు. దేశీయులు వారిక ర్తవ్య మెరుంగకున్నారు. గ్రంథాలయముల

వారు ఈపనులకు పూనుకొని ఆంధ్రగీర్వాణసాహిత్యము పూ ర్యపుమార్గమున వృద్ధిపొంది దానితోడ పాశ్చాత్యవిజ్ఞానము జత పడెదమాగ్ధమున విద్యాశాలలు స్థాపింపవలయు. లేకున్న కొంత కాలమునకు గ్రంథాలయములు అలంకారవిద్యార్థులు గావలసి వచ్చును. గ్రంథాలయము లొకవైపున జ్ఞానసంపాదనకు లేరువు అరయవలయు. ఒకమూల జ్ఞానవ్యాపనకు మార్గ మాలోచింప వలయు. రెండుచేతుల రెండునుబట్టి పనిచేసినగాని మనకు కావ లసిన కార్యము కావలసినంతవరకు కానేరదు. ఆంధ్రసాహి త్యాభివృద్ధికై సర్వసాధనములగుల ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారు పూనుకొనుట విద్యుక్తధర్మము. కాని యాసంస్థాపన యేటేట విందులారగించుటతోడనే సంతుష్టి పొందుచున్నది గాని తన విద్యుక్తధర్మము నెరవేర్చుకున్నది. ఇప్పుడు

స్వరాజ్యము

ను గురించిన యాందోళనము దేశమున నెక్కడుంగ జరుగుచున్నదికదా! దేశవిద్య నభివృద్ధిలేకున్న స్వరాజ్య మె క్కడిది? దేశీయులందఱును కూడి రాకుండైన స్వరాజ్యము మనకలవదునా? నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి పుణ్యమా యని, ఆంధ్రపుత్రిక బయలుపెడలి, దేశము నలుకట్టుల దిరిగి, స్వదేశ విశేషపరిస్థితుల దేశమున నలుపురెవల బడవేయుచున్నది. తమ్మలమున దేశీయులప్పుడు తమకును, అన్యదేశీయులకును, గల తారతమ్యమును గ్రహింపగలుగుచున్నారు. దానితోడ నాందోళనము తలచూపినది. ఇంతలో దెసెంటన్ను బయలు చేసినది. స్వరాజ్యసమితుల దేశమునలుట్టల మొలకలై త్రవ్వకేసిన ది. మనబంధారము బయలుపడి, మనలోపములు మనకు దెలి యుచున్నది. ఇంత కొలదికాలములో నింతకృషి జరుగుటకు గ్రంథాలయములను, పఠనమందిరములే, సహాయకారులయినవి. దేశహితై కాభిలాషు లందరును, ఈగ్రంథాలయోద్యమమునకు మొక్కువలసి యున్నది. 'తిలక్' మహాశయుడు దెసెంటన్ను గారు పాడుచున్న యీస్వరాజ్యపు పాటను ఎన్ని నాళ్లుండి పాడుచున్న వారుకాదు? ఎంతెంతలు కష్టములకు పాలై నారుకాదు? దేశవిద్యాభివృద్ధికై యెంతకష్టపడినారు? తోడి దేశీయులు వెనుకబడియున్నారు. ప్రయోజనము లేకపోయినది. మహారాష్ట్రదేశమునను బంగాళమునను దేశవిద్య యెంత విరివిగ ప్రబలినో చూచితిరా? ఒక్క 'ఆంధ్రపుత్రిక' బ్రతుకుటకు మనదేశమునం దెన్నీ బాములు పడుచున్నది. రెండువేలకు మించి చందాదారులు లేరు; మహారాష్ట్రమునం దుగల 'కేసరి' పుత్రికకు ముప్పదివేలమంది చందాదారులున్నా రు. బంగాళమునందు 'హితవాది'కి ఇరువదివేలమంది యున్నా రు. దేశభాషయం దంతజ్ఞానము విజృంభింపబట్టియే 'తిలక్' మహాశయుడు, ఆంగ్ల దేశమున కిప్పుడి పోవనున్న స్వరాజ్య ప్రతినిధుల వెచ్చమునకై ధనము సేకరించుటలో, ఆశ్రమముగ వేవేలుజనులు పోగుపడి, ఆయన వచ్చిరాకమునుపే వేల కొలది ధనమును పోగుచేసి ఒకమాసముదినములలో దాదాపు రెండులక్షలరూప్యముల మెసంగినారు. ఈ ఒక నిదర్శనము చాలదా? స్వరాజ్యప్రాప్తికిని దేశవిద్యలకును సంబంధమున్న దనుటకు. పదుగురును వృద్ధిపొందినగాని స్వరాజ్యమురాదు. స్వరాజ్యములేకున్న స్వతంత్రములేదు. "సర్వం పరవశేంద్రుఃఖం సర్వమాత్యంత్రం నుఖం." పదుగురును కలియటకు దేశవిద్యలే సాధనములు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

కాకతెనని ఆంధ్రదేశముప్పుడు కృషిచేయుచున్నదికదా? దాని యాదర్శమేమి? భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రనిర్మాణము కాదా? భాషతో రాష్ట్రము విభజనగావలయునని కోరువారు తద్భాషావ్యాప్తి కెంతపాటుపడవలయు? భాషావ్యాప్తికి పర మసాధనము వాఙ్మయము. వాఙ్మయ మెంత విజృంభణముగా నుండిన దేశమున కంతయభివృద్ధి. రాజకీయాందోళనమందు పనిచేయువారందరును రాజకీయవిషయముల నుద్బోధించు

గ్రంథసంపాదనమునకు గడంగవలయు. అవాఙ్మయ మిప్పుడు నామమాత్రముగ నున్నది. రాజకీయవాఙ్మయము విస్తరింప గాని, స్వరాజ్యమువలసిఫలము తెలియదు. స్వరాజ్యసంపాదన మైనగాని నిరంకుశాధికారబలము లేకదు. అది తగ్గినగాని దేశ మున కేది ముందుగావలెనో యది లభింపదు. దేశమునకు ముందు కావలసినది

గ్రంథాలయసర్వస్వము.

ఒక్కదానిని ప్రకటించుటకు ధనాభావముచే వారెట్టి చిత్తులు పడుచున్నారో చూచితిరా. చేలిచమురుభాగవత మెన్ని నాళ్లుడుదురు? ఈపుత్రిక గ్రంథాలయవిద్య నేర్చుకొను వారికి, ఉపాధ్యాయునివలె పనిచేయుచున్నది. ఏమూలనేమి పని జరుగుచున్నదో, ఎట్టిపనులు గ్రంథాలయభివృద్ధి కుపయో గకరములలో, ఎచ్చట సంఘించుచిగ్రంథములు దొరకునో దొర తనమువారి సాహాయ్యముగాని తదితరసాహాయ్యముగాని, యెట్లు సంపాదించవలెనో, తోడివారెట్లు సంపాదించిరోమున్నగు విష యముల నన్నింటిని ప్రకటించి, తన జన్మసార్థక్యమును గావించుకొనుచున్నది. నే నెఱిగిన కొన్ని గ్రంథాలయములు తలయె త్తుచున్నది, కేవల ద్రవ్యసహాయమున గాదు.

ధనాభావముచే కవుల నాశ్రయించి భిక్షాటనముచేసి బ్రదుకుచున్నది. అదరణీయ కవులే కటకటంబడుచున్నారు. గ్రంథము లిమ్మని వీరు వారిని పీకికొని తినుచున్నవారు. వారు బాధపడుచున్నారు. కవుల కీగ్రంథాలయముల మూలమున నింకొకచిత్తుకూడ వచ్చునది. మును వెప్పుడైన, అప్పుడప్పుడు ఒకరొక్కరెవ్వరైనను పదింటనైదింట ఊరికొకగ్రంథము కొనె డివారు. ఇప్పుడు గ్రంథాలయమున నుచితముగ లభ్యమగు టచే ఆకొలదియమ్మకము కూడ వారికి నశించినది. కవులయ నిష్టసాహాయ్యము వలన నెన్ని నాళ్లు గ్రంథాలయములు నిలిచ వడగలవు? కేవలస్వశక్తిచే చేయుపనులకును, సహాయసంప దలతో జరుగుపనులకును, నుండు సుత్సహతారతవ్యము మీ రెఱుంగునదికాదు. ఆసాహాయ్యము దొరతనమువారివద్దనుండి యే వచ్చినచో, ఎంత సంతోషజనకముగ నుండును! అది అటుంచుడు. గ్రంథాలయములు కట్టుదిట్టముగా పనిచేయుటకై అవి గట్టిపునాదులపై నుండవలెను. అవి పరపతిసంఘములవలె రిజర్వరీ అగుట ఆవశ్యము. ఇప్పటి నిబంధనలబట్టి అయిన యెడల దొరతనమువారికి సుకంఠముకూడ చెల్లింపవలసియున్నది. దొరతనమువారు దీనికయినను తగుసేర్పాటులు చేయవలసి యుండును. ఈవిషయమై చట్టనిర్మాణసభ్యులు దొరతనము వారిని మేల్కొల్పుదురుగాక. అదిగాక

ప్రకృతిరాశ్రుజ్ఞానము

దేశమున వెల్లివిరియుటకై దేశభాషలందు గ్రంథములు వ్రాయించవలెను. ప్రకటనాలయములు ద్రవ్యాభావముచే నీ విషయమున చేయగలిగినంత పని చేయలేకున్నవి. ఒకటిరెండు వ్రాయించుసరికే వాని ఆయువు చుట్టుకునుచున్నది. గ్రంథ ములమ్మిగాని విరాళములను గొని గాని వారిపనిచేయించవలెను. విరాళములను విచ్చలవిడిగా నిచ్చువారరుదు. పీఠికాపురా ధీశ్వరులవంటివిద్యాపోషకులు దేశమున సంతోషించియున్నారు. గ్రంథములు అంతగా నచ్చువు. ఆయమ్మక మైనను ఆశ్రయింపునుబట్టి యున్నది. దొరతనమువారి కీపని సులభసాధ్యము. ఏటేట వారు కొంతసాము దేశభాషగ్రంథముల కొరకు వెచ్చనెట్టవలెను. ఒకరినో ఇద్దరినో నియమించి వ్రాయించుట కన్న పోటీలకు వ్రాయించి అందులో మేలైనవానికి పారితో షికము లియ్యవలెను. గ్రంథముల స్వత్యము గ్రంథకర్తలకు వదలివేసి వానిది పాఠగ్రంథముల క్రింద నిర్ణయించిన, విషయ ముల గట్టిపునాదిగలవారు అవనికయ్యకొందురు. ఒకరొక్కరుగ వ్రాసినగ్రంథము ఉత్తమముగా నుండకుండెన అన్నింటిని సమీ కరణముచేసి మేలిభాగముల నేర్పికొనిన, వలసినగ్రంథములు బయలుదేరును. రాజావలంబనము లేక చేయుకృషి తెప్పలేక

హామి యేమింబు: — అంగ్లేయంకి తాళ ప్రగ అంకు కెమికల్ కంపెని, నెం. 155, బామ్మాయసీను వీధి, కొంబాయి.
చంద్రాను యేజంట్లు: — మెనాతా పురుషోత్తమాల్లీ, వై నాబబారు రోడ్డు, మద్రాసు.

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126
(విజృంభణ కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (విజృంభణ కాబడినది.)
ఇప్పటికాలపు నుచి కనుకునది, సాటిలేని మనోజ్ఞమగు సువాసనగలది.
అల్పాహలగాని, సారాముగాని, చేర్చుబడకగో నిద్రము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
నీ తువాలపై కొన్ని దిండుపులు చిలుకరెండవనో, ముగ్ధులగు నువాసన ని స్ఫులవనించును.
ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాములలో నుండును.
పన్ను నైజా (అర గ్రాం) పీసా 1-3 0 0-6-0
పద్మరక్తము నైజా 2-1 గ్రాం " " 0-12-0
వీరొకనైజా 2 " " " 1-4-0
వెడ్డనైజా 4 " " " 2-0-0
వి. వి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.
పల్లెల, కట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిపాపులలోని దొరగను. దీనికి ఆదేశమగు నకలంబెట్లు కలవు. కావున, తాము కొనుపపున సీసాపైస గు, కాద్దనైనను అట్లాదిల్ బహార్ అను సేగును పరిశీలింపుడు. ఈఆటో నిల్పవారుయొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయ గోరుచు రీ బిరుదవారికి వ్రాసినచో ఆవాక్యముగల సువాసనకాద్ద ఉచితముగ పంపుదురు
హామి యేమింబు: — అంగ్లేయంకి తాళ ప్రగ అంకు కెమికల్ కంపెని, నెం. 155, బామ్మాయసీను వీధి, కొంబాయి.
చంద్రాను యేజంట్లు: — మెనాతా పురుషోత్తమాల్లీ, వై నాబబారు రోడ్డు, మద్రాసు.

యీ విడి విడి యితరవర్గములను దోరతనమువారు దేశభావమును ప్రకటించు దేశభావగ్రంథములన్నియును గ్రంథాలయములకు విడివిడిగా నిచ్చుట కర్హము.

తెలుగుదేశమునకంతకును కేంద్ర గ్రంథాలయ మొక్కట ఉండవలయును. మండలమండలమునకును పేరుపేరుగ్రంథాలయములుండవలయును. పిమ్మట గ్రామగ్రంథాలయములు, ఇవన్నియును మీ తెలిగినవే. గ్రామగ్రంథాలయమున గ్రంథములెచ్చుగ నుండుట యసంభవము. కాన వానికి వలయువు ప్రకముల పేర్లు గ్రంథాలయసంఘమువారు విమర్శనాసంఘమును ఏర్పాటుచేసి తయారుచేయించుట అవసరము. ఆ పట్టిక లేని యెడల పల్లెటూళ్ళకు, నేయేగ్రంథములు, ఉపయోగపాతెలియబోదు. తెలిసినవారికైనను నాచురూపములు చూచిన మాత్రమున గ్రంథము బాగుగలు బోధపడనేరవు. చదివి చూచినవారు చెప్పినదానిని బట్టి మంచి చెడుగుల నిర్ణయించుము. ఇదియే

విమర్శనసంఘము

చేయువని. ఈ సంఘ మేర్పడుటవలన గ్రంథములు నివృత్తిపాతబుద్ధితో విమర్శింపబడి మంచిగ్రంథములు మనకు దెలియుచుండును. చెడుగ్రంథములు మనకంటబడ నేపడక చదివినవి మంచివే చదువుము. విమర్శనసంఘముచేత నుత్తయికవని కూడ చేయింపవలెను. ఇది ప్రకటనాలయములకు లాభము. ప్రకటనాలయములకు గ్రంథములు నియమిత కాలములలో కావలయును. ఆ గ్రంథములు మంచివైనయెడల ఆయాలయము జన సమృద్ధిమై యాదరణీయ మగును. మంచిగ్రంథములు వారికి లభ్యమగుమార్గము మనముమాడవలెను. లేకున్న వారు దొరకిన దేవో ముద్రించి మనల వేధించురు. కవులగువారు గ్రంథాలయమునకు బోకతప్పదు. వారికి విమర్శనాసంఘమునుగూర్చియు, విమర్శకులను గూర్చియు, నచ్చజెప్పి, వారి గ్రంథముల విమర్శనసంఘమునకు బంపునట్లు చేయవలెను. ఈ సంఘమున యోగ్యతాపత్రము బడసినగ్రంథములు, ఎవ్వరి ప్రోత్సాహము లేకయే ప్రకటనాలయములకు ఆదరణపాత్రములగును. అన్ని ప్రకటనాలయములకును, ఒక్కగ్రంథమే కావలసినవిచ్చినయెడల గ్రంథకర్తకు ఎక్కువలబ్ధి కలుగును. విమర్శనసంఘమున విమర్శకులెంత యెక్కువగనండిన నంత మంచిది. గ్రంథకర్త ఆసంఘవిమర్శకులలో తమయిచ్చవచ్చినవారిని చీట్లమాలమున నో మతియొకరితోనో, ఏరికొని తన గ్రంథమును వారివిమర్శనకు పాత్రము జేయవచ్చును. గ్రంథాలయమువారు గ్రంథమునందలి కథాంశము, అందలిగుణము, గ్రంథకర్తనామము, విలాసము సంకల్పమునకో, అర్థ సంవత్సరమునకో, ప్రకటించుచుండవలయును.

గ్రంథాలయకార్యదర్శి

శక్తి సంపన్నుడైయుండవలయును. ఆమెకి కాదేశమునందు ఒక్కగ్రంథాలయవాఙ్మయమున పదివేలరూపాయల విలువ గల గ్రంథములన్నియును, ఆదేశమున వానిని ననువుపని యొక శాస్త్రముగానున్నదట. అంతగా గాకున్న కొంచెముగైనను, గ్రంథాలయమున ననువుమార్గముల కార్యదర్శకులు కొలదికి నొందుట అవశ్యకము. ఆశక్తులవలయు నేర్పాటులు, కేంద్రగ్రంథాలయమువారు బోధాయించుచులే చేయవలయు. రామమోహన గ్రంథాలయమును కేంద్రగ్రంథాలయముక్రింద భావించవచ్చును. కార్యదర్శకులు గట్టివారుండినగాని జరుగవలసిన కార్యములుబాగుగా జరుగవు. గ్రంథాలయము బాగుగలు కార్యదర్శిని బట్టియుండును. ఇది సరస్వతీనియములు. వీనియెడ దేశీయల కెంత ఆదరముండునో దేశమున కంతవృద్ధియుండును. దేశభావలయందు గ్రంథములు మెండయిన దేశమున జ్ఞానమువృద్ధియగును. జ్ఞానము వృద్ధి అయినకొలది సౌఖ్యము వృద్ధియగును. సౌఖ్యము వృద్ధియైన, మనస్సునకు శ్రేయము పోచును. శ్రేయముపోచిన వినికాముష్మికజ్ఞానము సంపాదించ నవకాశముండును. విహికమునందు జ్ఞానము వృద్ధియైన ఆముష్మికమునకు వారియేర్పడును. ఆదారిదొంగిన జన్మబంధనిమోచన మగును. అదియే మన జాని పరమావధి. దానియందు లక్ష్యముంచి ఏకాగ్రభావముతో గ్రంథాలయముల యత్యుచ్చదశ నందించి, దేశమున జ్ఞానము పెల్లివిరియజేసి, తోడివారలకును దేశమునకును జ్ఞానప్రదాయకులమై సరస్వతీనేన నేయుదుమేని, సర్వశ్రేయసులును సుఖ కూరును.

హైదరాబాదు ఒకడు స్వహత్య జేసికొనుట:-

బెంగళూరులోని 75-వ కర్నాటక కాలనెలలోని యిరువురు సిపాయిలు తరిఫీదునిచ్చుము కోయంబుత్రూతుకు బోయిరి. తమతోగూడ 50 రూ॥ 50 అడ్డావన్న పుచ్చుకొని తరిఫీదునకు రాకొరిగియిన నాగయ్య సెట్టి అనుభానిని వారియిరువురు పట్టుకొని తమ అధికారులకు ఒప్పగించిరి. అధికారులు నాగయ్య సెట్టిని తమయధీనమం దుంచుకొనిరి. మరుసటిదిన ముదయమునవారు వానిని కల్కొనుకు విడచినప్పడు నాడు నూతిలోబడి స్వహత్య గావించుకొనెను.

బ్రాహ్మణ్యము.

చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావుగారు బి. ఎ.

III

ఒకనాడు తెల్లవారగట్ట ఒకచురురమైన గానము నాకు వినవచ్చెను. ఈ భావయేమి ఈ మాధుర్య మేమి అని ఆశ్చర్యపడి లేచి శిథిలగావించితిని. కొంతసేపటికిరకును నేను దానిని మన తెలుగుభాషయే యంతభాగ్యముగా వాడబడుచున్నదని గ్రహింప లేక పోతిని. 'జగదీశా మేలుకో' యని యిది స్పష్టముగా వినవచ్చెను. కొంతమంది మన దేశపు పిల్లవాండ్లు కృష్ణవిగ్రహమును శంఖచక్రములు చేసియున్న గుడ్డను కలము కర్రలకు గోడ్డు కడ్డముగా పట్టుకొని చుట్టును బాగులగు నిలచి మృదంగాది వాద్యములతో కన్నీర కంతములతో పాడుచుండిరి. వారిలో యొక్కని చేతియందు డిబ్బెయిన్నది. ఆడిబ్బెయి నందు పృథిగ్భావము నుండియు శ్రీపురుషులు వచ్చి తమకు తోచిన భర్తయును చేయుచుండిరి. ఇది భవరూపము సంకాంతి దినములు అని నాకు భావము వచ్చెను. ఇంతమారున ఇంత శిథిలతో ఇంత భాగ్యముగా పాడు వారెవరు?

వీరు మనదేశములో హిందూగా చూడబడుచున్న కడ జాతివారి పిల్లలు. ఎంతచక్కగా పాడుచున్నారు! వీరిని గూర్చి విచారించగా ఈపిల్లలు ఒకరాత్రి పాతశాలయందు లూయస్ వీధి నుండి చదువుచున్నారు. ఈదేశమునుండి వెళ్లి యచ్చట ముస్లింములు చేయుచున్న కొంతమంది ఆ రాత్రిపాతశాలను ఎదువుచున్నారు. నామమాడ కడజాతికి చెందినవారే గాని, వారినిగాని వారి పిల్లలనుగాని చూచి యెవ్వరును కడజాతివారని పేర్కొనుటకుకూడ వీలులేదు. వారియొక్క కార్యదీక్ష వారియొక్క ముత్సాహము చెప్పటకు వీలులేదు. ఇట్టి పాతశాలకు రంగూనులోని ఆంధ్రులలో చాలమంది సహాయముచేయుచు సాగుభూతిని గనపర్చుచున్నారు. ఈ పాతశాలయందు మావందనముల కనేకవిధముల పాత్రుడును గొప్ప యువరాజభావము గలవాడుక ఆగు నొక బ్రాహ్మణోత్తముడు నగు పుల్లయ్యకాశ్రిగా రనునాతను కూడ పగలు తమయూర్విగమును చూచుకొనుచు రాత్రినేత యా దినబాలకులకు విద్యగర్వచుచుండురు.

రంగూనులో మనదేశమునుండి వెళ్లిన యలత్యనర్థము వారు గలరు. వారందరునుకలసి యొకసంఘము నేర్పాటు చేసికొనుచుండిరి. వారిసంఘముపేరు నేద్యమహాజన సంఘము. నేను మామిత్రులగు పుల్లయ్యకాశ్రిగారును పోవుచుండగా యాసంఘముండు స్థానమును జూచితిమి. ఆసంఘము యొక్క కార్యదర్శిగారు ఒక్కసారి నన్నా సంఘముయొక్క సభకు రమ్మని ఆహ్వానముచేసిరి. వానొక్కనాడు సభకూడిరి. నేను వెళ్లనలకి ఆసంఘముయొక్క యువకులు మృదంగాది వాద్యములతో మనోహారముగా పాడిరి. ఆమారదేశమునందు నాదేశముయొక్క మనోహర గాన గ్రంథములు అత్యంతమువారి మనము హిందూగా నిచ్చట మాచువారియొద్దనుండి శ్రోతప్రియముగా వింటిని. మన దేశములో జరుగుచున్న నిమ్మ జాతుధర్మభేద్యమును బెజవాడ ఆదిమాంధ్ర సభనుగూర్చి ముచ్చటించితిని. వారందరును ఎంతయో సంతోషముతో నన్నాని విని దేశమాతానురాగంబు తమకింతకాబులునకు కల్గినగిదామని యానందాశ్రువులు గన్నులనిందిరి. వారు మాయెడల జూపిన ఆదరంబునకు మితిలేదు. తమకత్తాసు సారంబుగ కలకాలకు కట్టుంబులను జరిపించిరి. మరయు వారొక్కసంగతిని మాత్రమేకమునకు తెలియపరపగారిరి. తమకు బెజవాడలో ఆదిమాంధ్రులని పేరుపెట్టుట యంతగా ఇష్టము లేదనియు ఆదిమాంధ్రులంటే ఆంధ్రులలో మరయొక నీచభేదమును తమయెడల గనబరచుచున్నారనియు, తమకు నేడుగల ని పిలువలయుననియు వారు నడిచిరి. రాబోవు ఆదిమాంధ్ర సభయందు నేడుగల మార్పులయొనకు తీర్మానమును నేను ప్రస్తావించునని వారికి తెలియపరచితిని.

రంగూనుపురమునందు జనులలో నూటికిముప్పది మంది దాగివిడులును ఇరుకదిమంది ఆంధ్రులును గలరు. దాగివిడులలో బ్రాహ్మణులు మంచి ఉద్యోగములు దచ్చట నున్న వారు తమ కుటుంబములతో నున్నారు. బ్రాహ్మణేతరులును కొంతమంది కుటుంబములతో నున్నారు. ఆంధ్రులలోమాత్రము విశేషమంది స్వంతకుటుంబములతో లేరని ఈనరకే చెప్పి యున్నాను. ద్రావిడులును చాలమంది మనజాతీయకళాలకు చాలతోడ్పాటొసంగిరి. జాతీయోద్యమమును వారు గ్రహించి నంత లేస్సగా మనవారచ్చట గ్రహించియుండలేదని చెప్పక తప్పదు. అచ్చటచ్చట కొందరు చదువుకొన్న వారకే ఆంధ్రో

ద్యమము జెలియక వ్యతిరేకమును దురభిప్రాయమును జూపించిరి. కాని మొత్తముమీద చాలమంది ఆంధ్రోద్యమము సరియైన జాతీయోద్యమమని గ్రహించి తగు సహాయమును జేసి యుండిరి.

ఇక బ్రాహ్మణేతరభేద్యమును అచ్చట బాగుగా వ్యాపింపలేదు గాని మొత్తముమీద బాత్తుగాలేదని చెప్పటకు వీలులేదు. బ్రాహ్మణేతరు లందరిలో కొంతవైషమ్యము జనించుటకు జన్మినుపత్రిక యిచ్చటకూడ పనిచేసినది. కాని ప్రజలలో నిదానమైన దృష్టిగలవారు బ్రాహ్మణులందును బ్రాహ్మణేతరులందును ఈమధ్యను మనకు దూరముగానుండిరి. రంగూను మెయిల్ పత్రికాధిపతి గారితో నేనీవిషయమును ముచ్చటించితిని. వీరు తిరునల్వేలి కాపురంబులు. వీరికి మొట్టమొదట జన్మిను పత్రికాధిపత్యము నిచ్చెదమనియు బ్రాహ్మణులకు వ్యతిరేకముగా వ్రాయవలెననియు కోరిరట. ఆయన వర్ణ భేదమును పాటించని తాను వర్ణాంతర వివాదమునకు తోడ్పడి దేశానర్థకమును కల్పించనని యాయ కృత్యమున కొడంబడలేదట. ఈయథార్థ వాది ఆర్. వెంకటరత్నం నాయుడుగారియొక్క సహపాతీయట. వెనుక కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట ఒకసారి మద్రాసు కాంగ్రెసులో నావ్రముగారికి వ్యతిరేకముగావారిని నాయుడుగారితో సాటు సభనుండి వెడలిపోయిన ధీరులలో నొకరు. నాయుడుగారియొక్క వాదమునుగూర్చి ఈయనతో ప్రశంసించినాను. నాయుడుగారియొక్క సాంఘిక రాజకీయాభిప్రాయములందు జరిగిన మార్పులను విని యాయన యెంతయోవిచారపడినాడు. ఈయన బహు సమర్థతతో రంగూను మెయిల్ పత్రికను నడుపుచు మన దేశీయలయొక్క యిబ్బందులను గొలగించుటకు సహాయభూతుడగుచున్నాడు. యూరపుచేత సంచారమును చేసినచ్చి యాయనభవము నాజీవకారము కొరకు వినియోగించుచున్నాడు. ఈయనపేరు నేదమూర్తిగారు. మనిషి కాంతమూర్తి బ్రాహ్మణుడుకాదు. బ్రాహ్మణేతరుడే. వర్ణ భేదము పాటించడు.

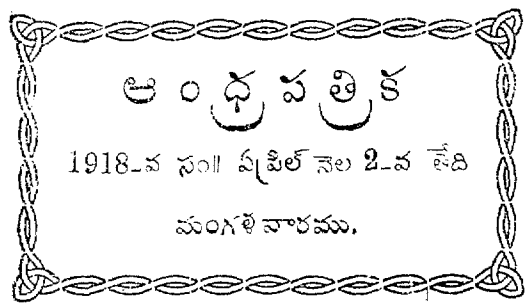
(కృష్ణపత్రిక.)

ఆయా, ఆంధ్రజాతీయ విద్యాపరిషత్తుయొక్క సభ ఈ నెల 20 వ తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు బెజవాడ పురమందిరమున జరుగును. వార్తాంశములు:- 1. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలను జాతీయ విశ్వ విద్యాలయమునకు జేర్చుట 2. కాంసిలును, పాలకసంఘమును విభలము చేయునట్లు నియమములను మార్పుట 3. కాంసిలును, కార్యదర్శిని నియమించుట.

బందగ, చి. సుందర రామయ్య, కార్యదర్శి.

పోలీసుకనిస్టేబులు లంచములు వీయుట:-తూర్పువడిలో సాలరు సాహేబువై నొక అస్త్రీతూర్పువడి పోలీసుస్టేషనులో దాఖలుచేయబడెను. అస్త్రీయందలి అంశములను విచారించవలసినదని స్టేషను ఇన్స్పెక్టరుగారు పోసుకనిస్టేబుల కంకరనుబ్బ నాయుడుకు ఆ జ్ఞాపించిరి. నాకు లంచమివ్వని యెడల అస్త్రీయందలి సంగతులు నిజములే యని రిపోర్టు చేయుదునని పోసుకనిస్టేబులు మతియొక కన్స్టేబుగండ సాలరు సాహేబునకు వాప్రంపెను. ఆప్రటిమట్టున కతికు సరేజుని పిమ్మట లంచముసామ్యును ఇచ్చుటమాని జేసెను. మతికొన్ని దినములకు సాలరు సాహేబు పోలీసుస్టేషనుకు జోయినపుడు పోసుకనిస్టేబు తనసహకారితో గూడ వానిని ప్రేరేపించి ముప్పునకు దగ్గర సారానుకాణమునకు బోయి తిప్పుతాగిరి సాలరు సాహేబు కోటు జేసుకొని రూపాయల ధ్వని విని పోడ్డు కనిస్టేబు తన సహకారి సహాయముతో వాని జేబులోని రూపాయలను ఊడబెరికికొని పారిపోయెను. సాలరు సాహేబు వారిని వెంటించి వారి ఇంటికి గూడ బోయి తన ద్రవ్యమును ఇచ్చి నేయవలసినదని కోరినప్పుడు నారిపు వానిని పోలీసుస్టేషనుకు ఈచ్చుకుబోయి వారిమీద కేసుచేసిరి. కేసు విచారణలో కన్స్టేబు లిరువురై నేరము నిగ్గపరపబడినది. పోడ్డు కనిస్టేబునకు 2 సంవత్సరములు కఠినశిక్షయు, రెండవ వారికి 9 మాసములు కఠినశిక్షయు, విధింపబడినది.

హైదరాబాదు
ఇది శ్రీ భర్తృహృదయ నాటకము.
సంఘము రాచారి సంస్కరణమునకు మూర్త
మించుడుజావబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. నెల 4 అశాలు. పోస్టేజ వేరు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
1, కంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు

ఉన్నతాశయప్రాప్తికి తరుణమిదియే!

“మీ యాశయము లుత్కృష్టములుగ నుండవలెను. ఆదర్శములనుండి నిటునటు చలించగూడదు. రాజీ నేర్పడను అంగీకరింపవలదు. గొప్పవారి కెన్నడును స్వల్పాశయము లుండవు. తిరిపెములతో సంతృప్తిజెందకుడు. దాహముతో బాధపడు మనుజుడు ఒక్కొక్క నీటిబొట్టుతో తృప్తి నొందజాలడు. లోటలోని నీళ్లన్నియు నొక్కమారిమ్మని యడుగును.” —కవచే.

కాంగ్రెసు సంస్కరణములకున్న తక్కువ సంస్కరణములను ప్రజల అంగీకరింపని మాట సత్యమే. లోకమాన్య లేకుమహాశయము నుడివి నటుల, హిందూదేశమునకు ముఖ్యముగ గావలసినది కోశాధికారము, కార్యనిర్వాహకసభ ప్రజాప్రాతినిధ్యసభకు లోబడియుండుట, శాసననిర్మాణసభలలో ప్రజాప్రాతినిధు లధిక సంఖ్యాకులుగ నుండుట. ఈ మూడుకరణములను ప్రజలకనిసపు కోర్కెలు ఇంతకన్నను లెక్కపె సంస్కరణములను దేశ మంగీకరింపజాలదు. కాని, కాంగ్రెసు విధాన మంగీకరించుటచే, సంతకన్నను నెక్కుడు కోర్కెల గోరగూడదని గాని, ప్రభుత్వము వారిం తకన్న నెక్కుడువరముల ప్రసాదించిన నంగీకరింప గూడదనికాని, వాదించుట హేత్వాభాసము. ప్రజాదర్శనము ప్రభుత్వాదర్శనము గూడ స్వరాజ్యమే. స్వరాజ్యమునకు దారిజూపెడి ప్రధానసంస్కరణముల నీ తరుణమున నొసగుట భావ్యమని ఎల్లరును అంగీకరించియే యున్నారు. సంపూర్ణ స్వరచిపాలనము చేకూరుట కంతరిముల గూడనిపుడే నేర్పరుపవలయునని, ప్రజలు గోరుచున్నారు. ఈ యంతరిములకు కాలకరిమితి కొలదిగ నే యుండవలెను. కాంగ్రెసు విధానమున ముఖ్యముగ సంస్కరణములు గోరబడినను, అందు సాహసము, చొరనయు గాన్పించదు. ఇందుకు కారణము లేక బోలేదు. లక్ష్యపురమున కాంగ్రెసు మహాసభ గూడి నపుడు, అంతకు బూర్వము విడిపోయిన అతివాదులును మితవాదులును ఏకప్రదేశమున చేరవలసియుండెను. హిందూ మహమ్మదీయ సమ్మేళన మవసరమయ్యెను. శిన్నాభిప్రాయలకు సమన్వయము గలిగింపవలసి వచ్చెను. అందుచే ప్రజాశయములను పూర్తిగ వ్యక్తీకరించుటకు వీలు లేకబోయెను. సమాధానముకొరకు సంకుచితాశయముల వెల్లడింపవలసి వచ్చెను. ఇంతియగాక ప్రభుత్వము వారి యభిప్రాయ మంతరకును, వెల్లడి గాలేదు. ప్రభుత్వమువారికి కొంతవరకైనను, నచ్చెడి సంస్కరణములనే ప్రతిపాదించుట కార్యసాధన మార్గమని, నాయకులు దలంచి సంస్కరణ విధానము నేర్పరచిరి. అందుచే, లోకమాన్యతలకు గారు సూచించిన కార్యనిర్వాహకసభ శాసన నిర్మాణసభకు సంపూర్ణ లోబడి యుండవలెనను సంస్కరణము కాంగ్రెసు విధానమందు ఒహిరంగముగ గాన్పించుట లేదు. శాసననిర్మాణ సభ తీర్మానములను, కార్యనిర్వాహక సభ నాచరణలో బెట్టకబోయి

నపుడు, చేయదగిన కార్య మెద్దియో, సువ్యక్తపరుపబడలేదు. ఆంగ్లదేశమున, మంత్రివర్గమునకును ప్రజాభిప్రాయమునకును పోరాటము సంభవించిన, మంత్రివర్గము రాజీనామా నిచ్చును. ఆదేశమున, ప్రజలకు, ప్రభుత్వమందుచే బాధ్యత వహించుచున్నది. కాంగ్రెసు విధానము ననుసరించి, కార్యనిర్వాహక సభ ప్రజాశయములకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిన తన వదలిని త్యజించవలెనను విధినియముముగ నుట్టదు. కార్యనిర్వాహకసభ్యులను బలవంతముగ దొలగించుట కధికార మెక్కడును శాసన నిర్మాణసభకు ప్రసాదింపబడలేదు. అందుచే కాంగ్రెసువిధానము బాధ్యతగల ప్రభుత్వ స్థాపనమును స్పష్టముగ సూచించుటలేదు. అయినను వేరొక విధముగ, ప్రజాశయములు కొనసాగుటకు వీలు లేక బోలేదు. చిసెంటుగారు నుడివినటుల, కార్యనిర్వాహకసభ్యులు ప్రజాశయములకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిన, కోశాధికారముగల ప్రజాప్రాతినిధిసభవారు ధనము నొసగుట మానివేయవచ్చును. ఆభయముచే, కార్యనిర్వాహకసభ సక్రమముగ ప్రవర్తించవచ్చును. లేనిచో ప్రభుత్వపరిపాలనము స్తంభింపితిరును. పరిపాలనమున, నిట్టి పోరాటములు తరుచుగ బెరుగుట సౌష్ఠవముగ పరిపాలనమునకు మార్గము గాజాలదు.

కాంగ్రెసు విధానము నేర్పరచిన నాటి పరిస్థితు లిపుడు పూర్తిగ మారివె. అతివాదులు మితవాదులు జాతీయవాదులయిరి. హిందూ మహమ్మదీయభిప్రాయ మేకమయినది. ప్రభుత్వాదర్శనము గూర్చి సంశయ మెద్దియును లేకుండ, బాధ్యతగల ప్రభుత్వస్థాపనమే తమ యాదర్శమని ప్రభుత్వమువారు స్పష్టీకరించిరి. అందుచే ప్రజలకు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహించుట కవసరముగ ముఖ్యాంగముల నన్నిటిని, సంస్కరణవిధానము నందిపుడు జేర్పవలయును. స్వల్పపు కోర్కెలతో సంతృప్తిజెందిన లాభ ముండదు. కార్యనిర్వాహకసభ శాసన నిర్మాణసభకు లోబడి యుండన మూత్రమున జాలదు. కార్యనిర్వాహకసభ వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించిన పుడు దానిని దీసివైచుటకు శాసన నిర్మాణసభ కధికార ముండవలయును. ఈ యధికారము ప్రచ్ఛన్నముగ గాక ప్రస్ఫుటముగనే యుండవలెను. రెండు సభలకును విరంతర పోరాటముల కవకాశ మిచ్చుట శ్రేయస్కరము గాదు. ప్రజాప్రాతినిధిసభకు తగిన పలుకుబడి యుండవలెననిన, ప్రజలు ప్రభుత్వపరిపాలనమున జోక్యము గలుగజేసికొన శక్తివంతులై యుండవలెను. ఇందుకు పరిపాలనము దేశ భాష లలో జరుగుటయు, భాషల ననుసరించి రాష్ట్రముల నిర్మించుటయు నత్యవసరము. కాంగ్రెసు విధానమున మార్పు లవసరమని, నిరూపితమైన వంగదేశ ప్రముఖులు దెలిపిరి గాని, సాంప్రదాయవాదులందుల కంగీకరింప లేదు. అయినను, వంగదేశీయు లంతటితో నిరుత్సాహ పడలేదు. హిందూదేశమంతటికిని పనికివచ్చు సంస్కరణములను భారతీయులంద రంగీకరింపక బోయినపుడు వంగదేశమునందయినను అట్టి సంస్కరణములను ప్రవేశబెట్టుటకు వంగరాష్ట్రీయ మహాజన సభ గోరుచున్నది. వంగరాష్ట్రీయ సభలో స్వరాజ్య తీర్మానమును, సురేంద్రనాథ బెనర్జి గారుపాదించుచు, కాంగ్రెసు సంస్కరణములు ప్రజాశయములను సంతృప్తిపరుపజాలవని స్పష్టీకరించిరి. బాధ్యతగల నాయకులలో నొకరగు బెనర్జిగారే యిట్టి కోర్కెను గోరుచుండ

దేశములో నూతనాభిప్రాయము లెటుల ప్రబలి గాంచుచున్నవో కనులు గల వారికి సుగోచరమగును. వంగదేశమునకు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నొసగవలయు నని బెనర్జిగారు గోరిరి. నూతన విధానమున రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము ప్రజలకు సంపూర్ణబాధ్యత వహించుచు రాష్ట్రీయ శాసన నిర్మాణసభలో 450 మొదలు 500 వరకు సభ్యులుందురు. ఈ సభ్యులందరును, ప్రజలచే నన్నికొనబడిన వారై యుండవలెను. రాష్ట్రీయ శాసననిర్మాణసభలో ప్రభుత్వ నియమిత సభ్యులుండజనదు. లేనిచో, ప్రజాప్రభుత్వము సంపూర్ణబాధ్యత వహించుటకు వీలుండదు. రాష్ట్రీయ సభాకార్యక్రమము పార్లమెంటు సభాకార్యక్రమము ననుసరించి యుండును. కార్యనిర్వాహకసభ, ఆంగ్లదేశ మంత్రివర్గము బోలియుండును. కార్యనిర్వాహకసభను దొలగించుటకు ప్రజలకధికార మొసగబడును. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు ఆధికస్వాతంత్ర్య ముండవలయును. నైనికాధికారము సామ్రాజ్యహస్తగత మయినను, రాష్ట్రమున కవసరమగు నైనికదళమును రాష్ట్రప్రభుత్వపు కోర్కె ననుసరించి, స్థాపింపవలెను. వంగభాష మాటలాడు వారి నందరిని గలిపి యేక రాష్ట్రమున జేర్చితిరవలయును. ఈ తీర్మానము కాంగ్రెసు విధానముకన్న ముందు చనుచున్నది. బాధ్యతగల ప్రభుత్వమున కవసరమగు నుపాంగముల నన్నిటి జేర్చినది.

ఆంధ్రు లీసమయమున వంగదేశీయుల మామనలంబింపవలెను. దేశమునంతను భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములుగ విభజింపవలయు నని ఆంధ్రులు గోరియుండిరి. అఖిలభారతీయు లీ కోర్కె నంగీకరించిన సందయే. అటుల గాక, కాంగ్రెసు విధానమునకు ఆంధ్రుల కోర్కె భంగము గలిగించు నని గొందరు తలచునెడల, ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణము నైనను ఆంధ్రులు తప్పక గోరవలయును. వంగదేశీయులు గోరిన విధముగనే, ఆంధ్రభాష మాటలాడు జిల్లాల నన్నిటిగల్పి ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రముగ నిర్మింపవలయు నని ప్రభుత్వమువారి సాంధ్రులు గోరవలెను. ప్రజాపరిపాలనమున కవసరమగు ముఖ్యసూత్రముల ననుసరించి రాష్ట్రప్రభుత్వముల నేర్పాటు జేయవలయునని, ఎల్లరు నంగీకరించెదరు. కాని, ప్రతిరాష్ట్రమును ఏకవిధ పరిపాలనము నవలంబింపవలయు నను నియమ మెక్కరలేదు. ప్రతిరాష్ట్రమును, అందలి ప్రజాభివృద్ధి కనువగు, పరిపాలనము నేర్పరచికొనవచ్చును. భాషాప్రయుక్తముగ రాష్ట్రములుండవసరము లేదనువారటులనే రాష్ట్రముల నేర్పరచికొన వచ్చును. కాని ఆంధ్రులును వంగదేశీయులును, అట్టి రాష్ట్రములనే గోరుచున్నారు. బాధ్యతగల ప్రభుత్వ స్థాపనము నట్టిరాష్ట్రమున మొదలిడవలయునని వాంఛింపుచున్నారు. అందుచే వంగరాష్ట్రీయసభ గోరినటులనే, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభయు కాంగ్రెసు విధానముకన్న ముందంజవైచి ఆంధ్ర రాష్ట్రమునకు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము గోరుటలో దోష మెద్దియు లేను. కాంగ్రెసు విధానమున కన్న వెనుకంజ వైచుట దేశహితము కాజాలదు గాని, ముందంజ వైచుట దేశాభివృద్ధి సూచకమని అంగీకరింపక తప్పదు. ప్రత్యేకకాంగ్రెసు సమావేశము గూడు లోపల, ఆంధ్రులు తమవాంఛలను ప్రస్ఫుటము గావించి, వాటి సాఫల్యము దేశాభివృద్ధి కత్యవసరమని చూపగలిగిరేని, గమ్యస్థానమును తప్పక జేరగలరు.

[illegible]

విరోధామహాసంగ్రామము

(రైతుకు పక్షము)

గ్రామము

విరోధామహాసంగ్రామము

మొత్తమందిలివారు శత్రువులను నిరోధించుట.

మొత్తమందిలివారు వైమానికుల ప్రతిఘటన.

ఆంగ్ల పక్షము ప్రతిఘటన.

అందఱు, మార్చి 31:- రూ.సి.లోనుండి మేము తీరముగ తలపడి మా పక్షము మరల సరిజేసితిమి. మార్చి 31 కేపు మొదలు సోమవారమున గలపక్షము రెండు సార్లు మేము శత్రువులను తలపితిమి. నిన్ను సోమ కు తరమున నాలుగు తరంగములకు శత్రువాహినీ తలపడినది. అన్నిసార్లును మా మొదటిపంక్తివారు నిరోధించిరి. అచట కొన్ని కేలయిది శత్రువులు మాకు తైరి. సీక్రీప్రాంతమున మేము తలపడి మా పంక్తిని కొద్దిగా విస్తరింపజేసి 230 మందిని 40 మరణింపులను పట్టుకొంటిమి. ఇతరచోట్ల గూడ మేము మా పంక్తిని విస్తరింపజేసి కొందరిని పట్టుకొంటిమి. వాహినీ ప్రాంతమున నిన్ను సాయం కాలము శత్రువులు ఫిరంగు లధికముగ కాల్చిరిని బ్రతికువారు ప్రకటించిరి.

మొత్తమందిలివారు స్థానములను మరల వశపరచుకొనుట.

31 వ తేదీని సోమవారమున నెమ్మదిగా నుండెను. స్కాట్లెండు సమావేశమున దక్షిణమున మా పక్షము వ్యూహముగా విస్తరింపజేసితిమి. 30 వ తేదీని శత్రువుల ప్రయత్నము లన్నియును విఫలమైనవి. వారిలో చాలమంది మాకు తైరి. శనివారమునాడు సోమకు దిగువను తలపడి మేము దేమాను నాక్రమించితిమి. అనాడు కనడావారును ఆంగ్లకు లును ఆంగ్ల పదాతులును పరామవారును తలపడి మొదలును దానికు తరముననున్న ఆదనిని వశపరచుకొనిరి. లూసు ఆలీరు వధ్యలోనిమున 31 వ తేదీ వధ్యాన్నము శత్రువులు తీరముగా తలపడిరి. పోరు జరుగుచున్నది. వారు మొయిలి రామ వెలుల ప్రాంతమున మొదలుకు దిగువను తలపడుచున్నారు. శనివారమునాడు శత్రువు లాక్రమించిన స్థానములను పరామ వారు 31 వ తేదీని మరల వశపరచుకొని మాంటిడేవరుకు దక్షిణమునండి లాసిన్సీరుకును వ్యాపించిరిని యుద్ధకార్యాలయమువారు తెలిపిరి.

శత్రువులు గుండ్ల నధికముగ వదలుట.

ఆదివారమునాడు శత్రువులు సోమ కు తరమున మరల తలపడెదరు. కాని చాలచోట్ల ఫిరంగుగండ్ల నధికముగా వదలిరి. దన్ను పోరులలో మేము కొంతయంది: కొన్ని మరణింపులను పట్టుకొంటిమి. మేకోను అమీకకోడ్డుకు దక్షిణముగ 31 వ తేదీ వధ్యాన్నము శత్రువులు తీరముగా తలపడిరి. ప్రాము ఖ్యితాల స్థానముల నడవుల గ్రామముల వశపరచుకొనుటకు లూసు ఆల్రి లోయలలోను వానిని పక్షము పోరుజరుగుచున్న దని బ్రతికువారు తెలిపిరి.

పరామవారిలాభనష్టములు.

30-వ తేదీ రాత్రి పరామవారిటుల తెలిపిరి:- మొదలు లాసిన్సీరుకు పోరు ప్రారంభమై దినమంతయు సత్తీరముగ 30 కిలోమీటరుల ప్రదేశమునందు జరిగినది. శత్రువుల కధికముగ నష్టము కలిగినను వారు పలుసార్లు తల పడిరిగాని పరామ వారిని చోట్లను వారిని నిరోధించిరి. అర్విల్లగు ల్లిప్సీమాంటు న్లైనుడీరాయి ప్రాంతమున తీవ్రతరముగ పోరు జరిగినది. గ్రామములు పలుసార్లు ఒకరినుండి మరొకరికి మారిని. ల్లిప్సీమాంటు న్లైనుడిరాయిలో రెండు జర్మను డివిజను లు పోర్లులిగియుగాని పరామవారు తలపడి తలపిచేసిరి. కొన్ని చోట్ల శత్రువులు ఫిరంగుల వారి కగ్గమైచెదరిపోయిరి. చాల మంది వారము గరిగెనుకంటెను గూడ శత్రువుల కధికము గు నశనానష్టము కలిగినది.

సంపూర్ణ నిరోధము.

ఆ ప్రాంతమున మేము చాలమందిని పట్టుకొంటిమి. మొదలు లాసిన్సీరుకు నడుమ శత్రువులకు సంపూర్ణ నిరోధము కలిగినది. మేము కన్న సర్వ మాంటునారులకు పోగలిగియు. ల్లిప్సీమాంటు న్లైనుడిరాయిలో వశపరచుకొని నియంత్రణకలిగిన పరామ వారు 30 వ తేదీని పట్టుకొంటిమి.

పరామవారి పురోగమము.

31-వ తేదీ రాత్రి పరామవారిటుల ప్రకటించిరి: నిన్ను ను జర్మనులు చాల నష్టపడి యాడిపోవుటచే చాల నలసి నేడు నియమిత స్థానములందు మాత్రమే తీరముగా తలపడిరి. మొదలు కుత్తిరమున పోగొన్న ఎన్నెన్నటికీ మొదల మాత్రము వారు తీరముగ పోరి ధైర్యము నాక్రమించుకొనిరి. మొదలు లా సిన్సీరుకు నడుమ నిన్ను సాయం కాలము మేము అనుకోనిగు ల్లిప్సీమాంటు న్లైనుడిరాయి 100 మందిని 14 మరణింపులను పట్టుకొంటిమి. నేడు ఆర్విల్లగు ప్రాంతమున తీరముగా పోరి ముందుకు పోగలిగితిమి. ఓయిజీరంగమున ఒక శత్రు సేన నదిని ఛానీయొద్ద దాటి ఎడమ ప్రకృతిమంతేన మొగ మేర్పరుడ నెంచగాదానిని మేము పూర్తిగా నశింపజేసి వారి నందరిని పట్టు కొంటిమి లోను ప్రాంతమున: దూరగామలగు మా ఫిరంగు లాక శత్రుకృతఘ్నిదశమును యాపుమాపెను. ఇతరతరంగము లలో విశేషములు లేవు.

ఒక గ్రామముకొరకు దారుణసంగరము.

30-వ తేదీని సాయం కాలమున గూడ సమర మత్తీరముగ జరుపబడినది. శత్రువులు మా సేనలను చీల్చుటకు చేసిన ప్రయత్నమునకు సంపూర్ణ నిరోధము కలిగింపబడినది. మాంటిం డేవరు మొదలుకు చుట్టూ శత్రువులు విరాచము లేకుండ కచ్చి తలపడగ పరామవారులు వారిని సమరాన్ని కామామియైన రించిరి. మొదలును శత్రువులను మేమును పలుసార్లు పట్టు కొనగడవట ఆంగ్లపరామ సేన సన్నిలతోతలపడి దానినివశ పరచుకొనెను. దానికు తరమున నన్ను ఆదనినిగూడ మేము వశపరచుకొంటి మని పరామవారు తెలిపిరి.

లాసిన్సీయొద్ద తీవ్రమగుపోరు.

30 వ తేదీ సాయం కాలమున ఓటుల ప్రకటించబడినది. మొదలు లాసిన్సీ లోనులో జరుపబడుచున్న వెల్లిడిపోరు నందు మాంటిడేవరుకు ఆగ్నేయమున 12 కిలోమీటరుల దూర మున నన్ను ఆర్విల్లగు యొద్దను ల్లిప్సీమాంటు న్లైనుడిరాయి యొద్దను జరిగిన పోరునగూడ సేన్మొనదకును. కడపటిస్థలము లాసిన్సీకి కలసియున్న చిన్న గ్రామము. పలుసార్లు పోరిచి వరకు మారక మైనది. గోయిడక్షిణమున పోర్లు, ల్లిప్సీమాంటు లలో 2 జర్మను డివిజనులు ప్రవేశించి మా పదాతులు తలపి చేసిరి. శత్రువుల సేనల నేకము పోగొనినట్లే కగ్గమై పూర్తి గా పేరు మాసిపోయెను. తరంగాలు మారదారులు. శత్రువు లకు ధైర్యము పూర్వము. మా పక్షమునకు, 28-వ తేదీని ఆగ్రా మునుందు శత్రువులు బ్రతికువారు సెదిరించిరి ఘనమైనది నే మొరలు లెక్కింపజేయు పరామవారి సెదిరించినాడ విఫలమైరి. ఇంజనజర్మనులు కొంతకాల మిటులే తీరముగా పోర వచ్చుచుగాని మొదటిదినము పోరునబట్టిమాడ మన కనుకూల ము కలుగుననియే భావించవలసి యున్నది.

జర్మనుల విధానము.

బండీలు నడిచిన యంత్రములను బట్టియు దొరికిన లేఖన బట్టియు నెండు క్వింటునయొద్ద జర్మను విధానమును నిర్ధారణ చేయ నవకాళముగలరు. మారెండవ స్థానము వారివశము కా గానే వారి సేనలగుంపులు ముందుకు పోవలెనని పారాక్షిపించిరి. సమర విధానము మున్నగు వానిని నశించియ పటములు వైనికోవోర్గుల కిచ్చబడినను, ఒకొక్క స్థానము వశపడగ నే ఎటుల రిపోర్టులను పంపవలెనో ఎటుల సహాయమును కొర వలెనో ఆపటముల వెనుక వివరింపబడిన. పదాతులు నిమిష మునకు 200 మీటరుల వంతున నడువ వలెనని ఆజ్ఞాపించబడినను. ఇదివరకు వారు 100 మీటరుల వంతున మాత్రమే నడువవలసిన విధముండెను. కంకముల మెద్రాదులు మొదలు పదాతుల వెనుకనే వచ్చెను వెల్లిడిస్థలమును చేరగనే గుండ్లను కదలుటకు సంసిద్ధముగా నుండెను. మా సేన త్వరగా వెనుకకు పోవుటకు శత్రువులు ప్రయత్నముగ తలపడి నుండుట వచ్చుచుండెరి. మా సేన వెనుకకు నడువగనేవారు వెంటబడుచుండిరి. నిలచియున్న పరామ సేనలు వారితో పోరుచుండెను. ఏ సేనయైన వెనుకకు పోవుచున్న మొత్తమందరి వారి పిరుండు నే ముందుకు తగనివో వారిని కొర దాలతో మోది ముందుకు పోగొనుచుండిరి బండిలు నడిచిరి. జర్మను ఆర్విల్లగులోను ల్లిప్సీమాంటు ల్లిప్సీమాంటు లో కలిగియున్న ఒకొక్క స్థానము కలిగి నధికముగ గాతెను. ఆర్విల్లగులో మామవారును మాత్రము నేనెనుమందరి బడి న్లైనుడిరాయి.

ని మా న యుద్ధము.

శత్రువిమానములు పోరుటయేలేదు. దూరయానము చాలస్వల్పము. రణరంగమునకు సమావేశమందు మాత్రమే అవి సంచరించుచు వార్తలను తెలుపుచు చాంబులను నేయుచు నుండెను. పరామవిమానములు శత్రువులను వేధించుచు రాక పోకలమాగ్గములను చీల్చుచున్నవి. గతవారమున కి దిగముల లో పరామవిమానములు 20-30 శత్రువిమానములను నేల గూ త్రె ను. మార్చి 31 నె ల 22 వ తేది ని ప రా మ విమానములు 10000 కిలోగ్రాములగుండ్లను శత్రుస్థానముల వైనినవలెనని తెలియు చున్నది. 24-వ తేదీని 14000 వదల బడినను. రాత్రిలలోగూడ గూడ జరుగుచున్నది. 23-వ తేదీ నుండి పరామవిమానములు ఘోమకి కనుచేయగానేగిరి శత్రువులను తలపడెను. 25-వ తేదీనుండి నిమానయ్యద్దమున మా ఆధి క్యత స్థిరపడినది. చానీగప్పగరుకు నుండి మా మరతుగుల మాగ్గములు నిరంతరమును అరికట్టుబడినవి. 27-వ తేదీని ప్రబల మగు విమానదాడి నలుప బడినది. మరణింపు లధికముగ నవ యోగింప బడినను.

పరామవారి పరోక్షము.

31-వ మార్చిని పంపబడిన తంతివార్త:- నిన్ను ఆల్రి ఓయిజీరుకు నడుమ ప్రబలయుద్ధము జరిగినది. గురువారము నాడు సోమరంగమున జర్మనులు తీరముగ తలపడుచు ఆట నుండి ఆల్రికు సేనలను మార్చిరి. అచట ప్రబలసంగ్రామము జరిగినది. ఈయుద్ధమారంభమైన పిమ్మట సేనరంగమునను గూడ కలుగని మహానష్టమునకు లోనై శత్రువులు మొదలు యొద్ద ఆల్రిగట్టునకు చేరిరి. శత్రువులను ఆల్రిసమీపమున నిరోధించితిమి. వారి పక్షే విస్తరింపుట తప్ప యింత మహా నష్టము కలిగినందుకు వారి కట్టికాగ్గమును చేపూరలేదు. పరామవారి మరణింపులు నేను సహమానమును కలిగి చెను. సమరతరంగము భయనకముగా నుండెను. సేనల ప్ర క్రమము నేటిరాత్రియే అధికారలచే మొదటిసారి పరిగింప బడినది. ఆర్మీములనడిగిన పరామ ఆల్రికుజను పదాతులును మొదలు శత్రువులను నిరోధించి ఓయిజీరాయిలో తెదాదిగా శత్రువులకు ప్రవేశము లేకుండచేసెను. వారముదినముల నుండి విరామము లేకుండ పోరుచున్నను సహా సేనలను పంపివారి ని విశ్రమింప గోరింపు ఆ సేనలవారంగిరింపక పోరునలిపిరి.

దీర్ఘ సమరము

కుక్లవారమునాడు రాత్రి వర్ష మాంధమై నిన్నునంత యును వరిగినది. శత్రువుల మాగ్గములు దుర్గములై యుం దును. వారిదివర కుపయోగింపని పెద్దఫిరంగులను తెచ్చుచు న్నారు. వర్షమువారి కినిరోధకమైనది. ఇంతవరకు జర్మను సేన లో ప దా తు లు మాత్రమే పోరి రి. ఇంతవరకు వారు పెద్దఫిరంగుల నుపయోగింప వీలులేకుండ బ్రతికువారు మాగ్గ ములను విభవ్యమొనరించుటచే వారు చిన్న ఫిరంగులను మాత్ర మే యుపయోగించిరి. ముందుకును సరిగ నంద వీలులేకుండ మాగ్గములు సమర్థము లగుటచే గాలోలు వారికినల జొగ్గొ యల విధికముగ వదలలేదు. ఇంతవరకు పదాతులను మాత్రమే వారు గవయించుచుండుటచే చురుకుగా ముందుకు రాగలిగిరిగాని శత్రువుల నుపయోగింపక పోవుటచే వారి కధికమగు నష్టము కలిగినది. కొద్దిదినములనుండి వారివడక మందగించినది. ఆక్రమణము తగ్గినది. మొత్తమందరి శత్రువు లధికమైనవి. జన రలు లుండెనుచున్నగాని ఆంగ్లపరామ సేనలలో సెత్తురు వరద లకు బరపి చీల్చి త్వరగా ముందుకునెక్ సరికల్పించిన పోరు విఫలమై దీర్ఘ కాలసమరముగ మారునని తలపడుచున్నది.

యుద్ధస్థితి.

10 దినములగుటచే నిపుడు వారుగా గ్రహింప వీలు కలిగినది. కొద్దిదినములనుండి ఆంగ్లతరంగమున జర్మనుల పురో గమము నామమాత్రమైనది ఆగ్రామను పట్టుకొనుటకు తప్ప వారు పెద్దయెత్తున తలపడ నేలేదు. చిల్లరపోరుల నేకము జరిగి నవి వానిలో మాత్రే ఆగ్రామ మొదలు ఆల్బర్టు ఆంకరులవర కునుగూడ ననుకూలము కలిగినది. ఈ 10 రోజులలోను వారికి కలిగిన నష్టమంతయు తెక్కింపవీలు లేదు. ఇంతవరకు వారు 80 పదాతి డివిజనులనురణరంగమునకు పంపిరి. అన్ని డివిజనులకును కొద్దిగవో గొప్పగవో నష్టము కలుగకపోలేదు. ఇటీవల వారు గ్రాత్త సేనలనుపంపలేదు. వారు మరల పెద్దయెత్తున తలపడదల చుచుండవచ్చును: వారి మొదటి యత్నము విఫలమైనది. పా దిరుకునుగూడ చీల్చితేకోయిరి. కి దిగియున్న ఆగ్రామమును పట్టుకొనకది విఫలమయ్యెను. ఇంక 3 దినముల నిరోధము యుట్టుకొంటిమి.

పరామర్శి క్రిందము.

మాంటిడేవయకు పడమటభూమి మిట్టపల్లములుగా నుండుటచే క్రతువులు బాగుగా నిర్వహింపబడిరి. వారి సేవ అమోఘము 18 మేళ్ళ కంటె సెక్కుర చేయగా. సెక్కుటను గూడ లేదు. వారి నష్ట చర్యధికమగుట నిశ్చయము. రెండు నకు పంపబడిన 80-90 దివిజులలోను 1-5 వ రంతు మాత్రమే వెనకకు పిలువబడి నుండును. కాని వారి కింకను చాల సేవ గలదు గాన రణ మింకను చాలకాలము జరుగగలదు.

ద్రుతిపూవారి ఉపక్రమణము.

31-వ తేదీనవచ్చిన తంతివాక్యము:— క్రతువులు అగ్రాను అమోఘము సెట్టకొంటును మున్నగుతావులలో తీవ్రముగ తలపడి విఫలమైనను ఈ వారముకొనను పోయెడిది గాని మేము సేవలను సరిగపంపుటకు పిలుకలిగితిమి. భక్తులు కురిసినవిన్నుట మాన్యులచేడినవి కాలగిరి వచల ముగనున్నది. నిన్న ఉదయమున ఆత్మ కోరు ది మి యను ల యొద్ద లా ను నది క్షుత్తర దక్షిణ భాగములందు ప్రబల సేనతో క్రతువులు తలపడి మేము కొద్దిగా వెనకకు పోతిమి. గత దినము సాయంకాలమున క్రతువులు మొత్తము ఈకాన్యముననున్న పెద్ద అడవి సాక్షిమించిరిగాని మరునాడుదయమున మా ఆశ్రితులు వారిని తలపడి చాల నష్టముకలిగించి పోయిరి. ఆశ్రితుల విక్రమము ప్రశంసనీయము. వాయూసే, మార్మిలు కేవుల మధ్య పోయి తీవ్రముగ నున్నది. నిన్న మధ్యాహ్నము క్రతువులవలన సభిక్తులగు భరంగులను గార్చి పరాకులను గమించి కొంత ముందు నకు రాగలిగిరి. కాని 10 గంటలకు మరల పక్షి మానక మొనరి. మరలవారు తలపడి చాలనష్టపడిపోయి. మధ్యాహ్నము జగ్గలలు ప్రబల సేనతో సోమ అంకరులమధ్య తలపడి వారి విమానములెరుటచూచి మరి విమానములచటికేగెను. అచట వారు పూర్తిగా నోడింపబడిరి. క్రతువులుమరల తలపడి యోడిరి. సేనుమధ్యాహ్నము 2 గంటలకు వేసిన పారము నొద్ద మేము తలపడి 200మందిని 40 మరపింపులను పట్టుకొని మరలినచ్చితిమి. 50 కనుక కనబడినది. కుడివంక పరామర్శులు భవముగ పోయెనున్నాయి. మరల వెంట తలపడుచుదని మేము సంకోచించుట అనవసరము ఇంతవరకు వారు 90 దివిజులను పంపిరి. వారికింకను చాల దివిజులుగలవు. మొదటియన్నము సోముకు త్రరమున విఫలమైనదిగాన వారు మరల నచటనే తలపడి గరు తేకరంగమును పెంచెదరు వారికింతవర కనుకూలముగలిగిన ఫలము బురదనేల ఉత్తరదక్షిణములందు మిత్రమందలి నిశామునుబట్టి క్రతువుల అవస్థానంద మేర్పడు ప్రతి తడవకును వారికేక్తి క్షిప్తించుచున్నాము. మా సేవధికుమగు ప్రదేశమున తలపడుచున్నది. లాగిస్తా పారముకొద్ద తలపడుటయే గాక సేనుదయమున మూగుంటలకు అగ్రానుకు తూర్పున పూర్తి కోపుయొద్ద గూడ తలపడి క్రతువులను 1500-గజముల గంగమున 200-గజముల వెనకకు తరిమితిమి.

అప్పుడు త్రరమున బోజిస్తోయెదల మేము పీకపది తలపడితిమి. సోముకు త్రరమునన్న నోక పెద్ద సేకనలపడినది. మాపింకులధాటికి వారందరను చెదరిపోయిరి. అన్నిచోట్లను సహాయము జరుగుచున్నది. నిన్న మార్గముకొన సోములకు మధ్య 8000 మంది క్రతువులు పాతులైరి.

భయంకరవైమానిక యుద్ధము.

లండను, మార్చి 31:—ద్రుతిపూవారి క్రింద ప్రకటించుచున్నాము.— కినివాము నాటిరాత్రి వాయు భారము పూర్తిగ మాటిపోయినది. అయినను వ్యవహరింపగలదు. చున్నను మావైమానికము సోములకు దక్షిణమున జరుగు యుద్ధములందు పనిచేయుచుండెడివారు. క్రిందినందెయి ఎగురుచుండు వైమానికులు విశేషముగ పోరాడిరి. వనవారు 12 జగ్గునువిమానముల సేలగుల్పి. మరేమాడింటిని క్రిందికి కరిమి వైచిరి. విమానవిధ్వంసకు లింకోక రెండింటిని గార్చివేసిరి మాని మానములు అయిదుకనించకున్నది.

పార్మిసుముట్టడి.

లండను, వాడికి:—పరామర్శులొప్పు ప్రకటించిరి:—కినివారము పగటిపూట జగ్గును సూరపుడకేపు భరంగులు పార్మిసును నుట్టడింపసాగినవి. కినిదుచుంట్టే నేనుబడిరి. అందు నలుగురు స్త్రీలు. 87గురుకు దెబ్బలుకలిగెను. అందు అందు 9 గురు స్త్రీలు; 5 గురు బాలురు.

ఇంగ్లండు

యుద్ధకారము.

లండను, మార్చి 28:—యుద్ధకారమును సూర్యు మరీ కొన్ని వివరముల తెలుపుదు 25 బియ్యుక్రమగురు “మైయు” ప్రత్యయం వాక తేలుకు ప్రకటించిరి:—1918 వ సంవత్సరములో ఢిల్లీ సమావేశమున సభికు కందకయోధులను క్షేమ సేనుగుటకు పోయెను. విదేశకార్యాలయము వారు కోరగా హిందూదేశ దోరతమువా రవుతు తన నుక ఆస్తియను రా యవారికి దన్నమొనగోరి. అతడు బాపానునండి ఆస్తి యాకు బోవుచుండెను. అచట నతి దప్పడ “మిలిటరీ అటాచి” పదవిని వహించిరి. విచ్చినపుడు తాను 15 దినములవర కుండు నని అతడు చెప్పెను. కాని మూడురోజులలోనే ఆతడాకస్మికముగ వెదలిపోయెను. కనంత కాలములో ఆస్తియైన నైస్యములు గుమ్మరాలో పోరాడెనున్నది గాన తాను పోవుచు న్నాడని అతడు తెలిపెను. గుమ్మరాలో సేవ కలవారు గలిగి నని యడుగ నతి డిల్లుచెప్పెను. “అది పూర్వపుటపామే. మేము చాల దినములనుండియు దాని నజరిచేము నాచుచు న్నాము. పీజీజీలీనా నాగ్రమించుకొనిన నాటకండి ఈ కలవా మట్ట నేయున్నది. యాక్రమమున కలపుకొనకలయు ననియు తెలుచుచున్నాము.

చక్రవర్తిగారి కర్తవ్యసము.

లండను, మార్చి 31:—ద్రుతిపూ ప్రధాన కార్యాలయ మునవచ్చునట్లైతగు గారి విశేషముడిట్లు వ్రాయుచున్నాము:— చక్రవర్తిగారు 50-గంటలకాలము పూర్తిగా నెలదిరి. మొట్ట మొదట క్రతువుల యార్భకుములకు నిలచిన నైస్యముల సరికు చూచెను. అధికార కార్యక్రమ మేదియు వేర్పరచ బడలేదు. నైస్యపు యేర్పాటులలో నేమియు సవాంతరము గలుగ కుండుటకుగా చక్రవర్తిగారు కార్యక్రమము వేడియు ప్రకటించవల దనిరి. సేనాపర్యటనము వందంతి చక్రవర్తిగారి వెంటనుండినది. చక్రవర్తి గారు దృఢముగనుండు నైస్యలనందెల సభింపించిరి. దెబ్బలు కలిగిన వారి కుత్సాహము నొసంగిరి. మొదటినుండి చివరవరకును రాజసందేశము బాగుగనిర్వహించ బడెను. రాజాగారు కనిన సముద్రయానము గానించి అనంత రము ఉత్తరపరామర్శము నందలి చిన్నపట్టణము నోకదాని యందు పర్యటనము శారంభించిరి. అచట ననేక నైస్కోవ్యోగులును దిశవాయిలును వారికి గన్నరుపబడిరి. పర్యటనము దంతెటకు చక్రవర్తిగారు యుద్ధరంగమునకు బోవుచుండి నట్టియు నటించుండితెగిరచ్చునట్టియు నైస్యల జూచి వారితో నిండుక ముచ్చటింది ఉత్సాహము గలిగించు చుండిరి.

సైన్యము పోగుగారిని జూచునపుడు చక్రవర్తిగారిని ప్రధానకార్యాలయపు 17 వ దళపు అంగరక్షక నైస్యలబా దించి. అటనుండి చక్రవర్తిగారు రాజులు వైమానిక కాపు ప్రధానాధికరమునకేగిరి. అచట వారు యథార్థమగు ఆత్మక చర్యనంతటి నాటిచి విమానములకు, కార్యాలయములకు గాంచిరి. మోటారుబండిమారులతోను దారిలో వాహిక స్కాట్టుండెడియు వెడల్పిరి. అంత రచటి అధికారులతో కొంతసేపు తర్కించిరి. 85 ఏండ్లనుండియు పనిచేయుచుండిన వైపుమేడగు గారి యందు వారపరిమితము రాగమును జూపిరి. పిమ్మట వారు కార్మికదళములను జూచి పరీక్షించి వారితో ముచ్చటించిరి.

పిమ్మటవారు తలవని కలంపుగా నుక వైమానిక దళమును గాంచిరి. వారిలోనుండి మంచి వరాక్రమకాని యొక దా హ్వనింపబడి రాజాగారికి జూపింపబడియెను. చక్రవర్తిగారు వారి వింతచర్యల నాలకించిరి. అతడు చాల ఉన్నత ప్రదేశము నకు పోయి అచటి నుండి క్రతువులను నిండి నిశ్చిత్యమై యుండిన 1500 గజములపొడవుగల కందకమొదిన విశేషము గ బొంబులను వేసెను. జగ్గులకు తన వెనకకు బోవుట కతి డిల్లు చేసెను. తరువాత సభికు తనవిమానము నొక్క మాత్రగ త్రుప్పి వారి మధ్యనుండి చేరినచుకొని క్రొత్తస్థలమునకు పోయి మరల తుటాకుల సమీపముగ గాల్చి నారంభించెను. పిమ్మట చక్రవర్తిగారు ప్రయాణింపుకొను యందు దళము నుక దాని జూచి “మనము నిరుత్సాహము మైతిమా” అని యడిగిరి. అందులకు క్రతువులరముగ వారుత్సాహముతో కేకలు వేసిరి.

దెబ్బలు కలిగినవారిలో చివరకరములును, హస్తాస్త్రములు సగు ననేక సుగతులుజరిగినవి. రెడ్డుక్రాను క్రైయులలో నోక కన్నులు రాజాగా నిలచి కేకించి తలుపులు తెరచునపుడు రాజాగారి వైపు నిదానముతో వారికి కన్నులతో తనవేలినిరాపి

“మీ కావల్యమును సూర్య తరచుగ వినియుంటిని. మీచా ప్రము ను నాచా ప్రమునందుంచుడు” అనెను చక్రవర్తిగారు వెంటనే కోరిన ప్రకారముచేసిరి. మరియొకచోట రాజాగా రంగరక్షక నైస్యలతో నిట్లనిరి. “అరణ్యంవనాధము నిది బాగుగ పట్టి యుచ్చుచున్నది.”

అనేక మంది నైస్యలు దెబ్బలుకలిగి పడియుండు చోటున కేగి దెబ్బలు కలిగియుండు నైస్యలకు మోసికొని బోవుచుండుటను గాంచుచు నంతటి వైద్యోవ్యోగిలో “పని! జరుగనిందు నా కోపవోషడ”ని పలికెను.

మరియొక వైమానిక కాలయము వద్ద చక్రవర్తిగారు అమెరికా వారి యేర్పాటులనుజూచి వారిసభింపించెను సం తోహారములు నింగి వెలంకుచుండే వారు కనివారమునాడు కస్తాను మెక్కడడుగారికి విక్టోరియా క్రాను బహుమతి పొసగిన సంగితిని తెలిపిరి.

పిమ్మట చక్రవర్తిగారు మోటారుబండ్ల నడపువారిల తో మూట్లాడిరి. వారిలోకొందఱు వైమానిక క్రతువులు కట్టు కొనెంచునపుడు వారిని తెలిమిచేయుటలో సహాయ మొన రించిరి.

విశ్రాంతిమొందుచుండిన పటాలములకూచి అచటవారు చెప్పచుండిన పరాక్రమకార్యకథనమును వినిరి. తమపర్యటన మున చక్రవర్తిగారందఱికిని తమసామర్థ్యాని తెలిపి ఉత్సాహము మొనగిరి. విశ్రాంతిమొందుకొను వారిని తమకపు దశ్యత సరముగ గావలసియున్నది నిద్రయే యని చెప్పిరి. చివరకు చక్రవర్తిగారు రాజులు ఇంపనీయరులకు జూచిరి. వీరు ఆర స్కందనపు పూర్వంభ తిరసములందు దేవీపర్యటనముగ పని చేసియుండిరి. ఈపర్యటనమును యుద్ధమునల వినుగుచెందిన నైస్యలగేటలు చాలకాలము వరకును జ్ఞాపక ముంచు కొన గలరు.

రాజాగారిసందేశము.

లండను, మార్చి 31:—చక్రవర్తిగారు సైన్య దళము పోగుగారి కిట్లు వ్రాసిరిని వార్తాసంఘమువారు తెలుపు చున్నాడు. క్రతువులకు చాలకాలము వర కెంత వైర్యసహ సములతో మన నైస్యల తెలిపించినదియు స్వయముగ తెలిసి కొను నమిత్రమునె నిటీకల రణరంగమును జూచేసేటల సహ మ్యము. భయంకరమగు అరస్కందనము నిండుకయు చలిం పక నెడిరించినందులకు మన నైస్యమునకు మన కృష్ణతను తెలు పుటలో సామాన్య జ్యమంతయు నాతో నే కి భవింపని సేతులంతు ను. క్రతువు నైస్యలకు చాల అధికముగ నుండుటలన నిండుక వెనుకకు మరల కలరి సవారయ్యవారికంటె వెక్కుడు అభిమానమును, క్రైస్యమును, విశ్వాసమును గల నైస్యమింకోకటి యుండవలదు. ద్రుతిపూ కంతలివాడవైనందులకు నే సంతయు సంతోష మొందుచున్నా ము. దుర్ని వారమగువారి యుత్సాహమును నన్ను తోకయింపజేయు చున్నది వైరసయమున నాయుత్సాహమును యవంతమున యావల చాటగలగును. ఇంటితెగ్గనందువారు కనింత మను న్యులయను తక్కుక సమగూడవలయును. కలయు కన్నులవ న్నిటిని కార్మికులు సమసూస్వలయును.

విక్టోరియా క్రాను బహుమతి

లండను, మార్చి 29:—వార్తాసంఘమువారి కిట్లు తెలి యవరచు చున్నాము— వైమానికదళము నందలి కస్తాను జేమ్సు మెక్కడడు గారికి విక్టోరియాక్రాను బహుమతి యొ సగుబడెను. ఇతని కిదివరలో డి.ఎస్.ఆరియము “బాల్” గుం తముగ మిలిటరీక్రానును, మిలిటరీమెడలును ఈయబడినవి.

లండను, మార్చి 30:— 27 వ తేదీని ద్రుతిపూ విధ్వంస క నాకయొకటి మందు గనిన తాకిమునిగి పోయెనని నాచికాధికారులు ప్రకటించిరి 41 గురు మరణించిరి.

దెబ్బకలిగిన వారికథనము.

లాహోరు, ఏప్రిల్ 1:— గాయముకలిగిన నైస్యలు కొందఱు లండనునగరమున కేరెంచి తమ అనుభవమును సూర్య విశేషముగ చెప్పుచున్నాము. ఒకడు తన కందకము నందలి నూరుగురు మరణింగి నైస్యలు మొదటికోశాన క్రతువులనెట్లు చెల్లాచెదల గానించినదియు ప్రతినిమేషమును మనుష్య కళేబరములను అత్యంత కేటరములు నెట్లు కుప్ప కుప్పలుగ కూలుచుండినదియు విమర్శించెను. జగ్గులు విషము తాగిన వారివలె మనస్థిరంగుల ముంగటి నెట్లు నూలినది చు నింకోకడు తెలిపెను.

ఆంగ్ల పరాసుసేనాని.

లండను, మార్చి 31:— వాస్తానంధుమువారు లాయడు బార్ని గా క్రింది సంక్షేపమున కేవలం, ఆస్తిని, దక్షిణా, న్యూజీలండు, న్యూజీలండు లండు ప్రధానమంత్రిలకు పరిచి తెలియజేయుచున్నాడు. ఆ సేనాని ఎక్కువగా పరిచి, అతని క్రమములను తెలిసికొని, వాటిని వలసదేశములలోనుండి క్రింది పరాసుసేనాని వారి నెట్టుకొనివచ్చి పోషించియు నిరంతరము పరిశీలించుచు మేము పరిశీలించుచున్నాము సోనిని. సామ్రాజ్యము తన తనయులందరినీ పై క్రమసానుకూలములగుటకు సత్కారమును నిరంతరము ఇట్టి పరాక్రమములను కనెకచేసి మన ప్రభువుల నుండి జాలరు కావున వెంటనే క్రొత్త దళముల కేర్పరు ప్రయత్నముల కధికారమును కలసికొని మేము పార్లమెంటు నడిపెదము. సాధ్యమగు నంత త్వరలో సాధ్యమైనన్ని ఎక్కువ దళముల సిద్ధము చేయవలసివచ్చి కేసు కలసదేశముల విశేషముగ సుత్సహించు చున్నాడను. నూతనావస్థలను మినకను అరంభించి నున్నది. అందువలన మన ప్రభువులకు విలయనంత యధికముగ మనము వెంటనే సహాయ మొనరింపవలయును. ఈ సమయమున మూలములను నండు కలసదేశములైన జేయు సహాయ మాలగ్యమగునని తలపడుచు. అకస్మాత్తున దురదృష్టముగ నరికి చిట్టచివర వచ్చిన వాడుగుడ తన సహాయ మొనరింప వచ్చును.

లండను, మార్చి 31:— సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ గార్డీ గారు మరణించిరి.

యువరాజుగారు.

లండను, ఏప్రిల్ 1:— (ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేల్స్ గారిని ఆంగ్ల దేశమున కేరెటు సేనకు ప్రధాన సేనానిగా నియమించిరి.

అగ్రికా

హేగుగారి ప్రత్యుత్తరము.

లండను, మార్చి 31:— జనరలు బోథా గారి క్రింద సంక్షేపమున ప్రత్యుత్తరముగ 25 దగ్గను హేగు గారి కిట్లు కందిరి. “మీ సంక్షేపమునకు మహాత్ములకు కందనములు. ప్రాసన్నులందరి అభిప్రాయములను తెలియజేయు మిగుల భావము కలన మందియున్నాను. మన సామ్రాజ్యవాదులు తమ దేశములను దింకవిశ్వాసమునందించుట కెంతయు సగర్వములగుచున్నాను.”

అమెరికా

బ్రెటను; అమెరికా

లాయడు బార్ని గారి సంక్షేపము.

న్యూయార్కు, మార్చి 28:— లాయడు బార్ని విందుసమయమున రిడింగు ప్రభువుగారు లాయడు బార్ని గారికి ఈ క్రింది సంక్షేపమును జరిపిరి:— మనము యుద్ధవిషయస్థితి నున్నాము. మన ప్రభువులకు చాల పెద్ద పెద్ద ప్రయత్నములతో జరిగిన మనల నెదిరించుచున్నాను. మన ప్రభువులు బలవంతమున వెనుకకు వెనుకకు పరుగులు తీయుచున్నాను. జర్మను మూలదళముల పరిమితుగ కచ్చి పడుచుండుటవలనన, వారు సైనిక సమయముల సరకు చేయకుండుటవలనన ఇట్లు మరలవలసి వచ్చెను. మన సైనికుల పరిమిత దైర్ఘ్యములతో కేరెపు నెదిరించుచున్నాను. మన సైనికుల పట్టుదల కొంతవరకు కేరెపుల నిలువరించెను. పరాసువాదులు ఈ యుద్ధమున ప్రవేశించిరి. అయిన సమయమున ప్రపంచపు యుద్ధములందెల్ల గొప్పది. ఇప్పటి యారంభమగుచున్నది. ఈ యుద్ధసమయమున పశ్చిమమున దిలి మహా ప్రజాస్వామ్య రాష్ట్రము తన బలముల సంపుటలో నిండుకయు చేమరవండునని బ్రెటిషు, పరాసు సైనికులకు నిరంతరము తెలుపబడుచున్నది. యుద్ధమున కాల వమూల్యము. ఎంత క్రమముగ అమెరికాదళములు వచ్చిన నంతలాభము గలుగునని చెప్పబడినది వాని ప్రాముఖ్యతను బట్టి ఇంచుకయు నతి క్రోధము కలుగలేదు.

10 లక్షల సైన్యము.

వాషింగ్టను, మార్చి 28:— లాయడు బార్ని గారి సంక్షేపము అమెరికాను కలగొల్పెను. వారు క్రొత్త ప్రయత్నముల చేయుచున్నాను. ఈ సంవత్సరము పరిమితుల సైనికులను పశ్చిమరంగమున కేరెపులకు దొరకనమునారు సకలవిధముల ప్రయత్నించుచున్నాను.

స్వేచ్ఛాయుద్ధము.

లండను, మార్చి 30:— ఈ యుద్ధ మితరయుద్ధముల కంటె కాదని మొక్కిపలుకుచు బ్రెగ్జు ప్రభువు గారు దక్షిణ అమెరికా కొక సంక్షేపము నందిరి. మొదట యూరపును పిమ్మట పశ్చిమాగ్న గోళమును ఆక్రమించెద నని ప్రకటించు సైనిక బల సమన్విత మగు లాయడు బార్ని నలుగురు ప్రాంతీయములకు సంకల్పించి వారికి స్వేచ్ఛాసంకల్ప కీమద్ధ మొనరింపబడుచున్నది. ఇది భర్తృత్వము నిమిత్తము జరుపబడుచున్నది. జర్మనులు విజయమొందిన ప్రపంచమునండి ప్రజాసత్తాక పరిపాలనను తొలగగలదు. ప్రజాప్రభుత్వమును మానన సాధ్యమును పోరుచున్న యూరోపునందలి ప్రజల యెడ దక్షిణ అమెరికా వారు నిజముగ సానుభూతిని జూపగలరు.

నాన్రక్తిపు ప్రభు సంక్షేపము.

ఉత్తర అమెరికా దేశ మంతయు తాను మామతో పోరు సలుపుచున్నది. అంతయు తాను మామతో బ్యాటిను అమెరికా యును యుద్ధ మొనరింపగలరు. ఏలన పగలైన వెనుక రాత్రి వచ్చుటతో కేరెపులకు అంతరికృత్యముగ నే ప్రాసన్న బ్రెటిషు సామ్రాజ్యము లోటునడిచుచున్నది. అమెరికా యును ఎదురింపగలరు. జర్మనుభూతము దక్షిణ అమెరికా ప్రజాసత్తాక రాష్ట్రముల మీద నిడివరక దృక్పథం సానించినది. అప్పుడే యెజంట్లు మీ దేశమున కెడసి యున్నారు. అరబులను వచ్చు నెడల మీ ప్రభువులు మాట్లాడుకొనుచు, అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రజలయొక్కయు కందకములలో నిలిచి పోరాడుదురని యెఱింగియు మేము మీ సానుభూతికి సంకేతించుచున్నాము.

అమెరికా జాతీయ వైఖరి.

వాషింగ్టను, మార్చి 31:— జర్మను అకస్మాత్తున మండిక నెట్టుకు చుండు దశముతో పనిచేయవలయునని జనరలు పెర్సింగు గారు కోర్కె కోర్కెల విషయమున లాటిను వైఖరిని క్రొత్త ఫలిత జేయుచు ప్రతిభిధి మండికను వారు కేనివారమునాడు చాలాక తానును జూపిరి. ఆ సమయమున నొక ప్రజాసత్తాక సమయము జనరలు పెర్సింగు గారు జనరలు పోతు గారిని సిందర్బించి సంకల్పించినవారిను “ఇంకకంటే పరిశుద్ధముగ ప్రయత్నములనుంపుటకు లేకపోయెదగా యని మేము చాలావిచారించుచున్నాము” మని చెప్పెను. ఈ తిని మహాదౌక దీవుడు ప్రాసన్న మునున్నాడు.

టర్కీ

లండను, మార్చి 27:— పేలస్తీను నుండి ఇట్లు తెలుపబడెను.— సోమవారము రాత్రి మేము ఎస్సాబ్బు నాక్రమించుకొంటిమి. నిన్నటి ఉదయము మా యాత్రిక దళములు హిద్దాబాద్ రెయిల్వే మీదుగ నన్న అన్యమును సమీపించుచుండెను.

జోండ్జునకు తూర్పుటమున మాదళములు అన్యము సమీపించినవి. మా యాత్రికదళము లాపురమున కొకమైలు దూరమునకు పోయినవి. మేము 200 మంది బైసెలను బట్టుకొంటిమి. మా విమానములు హిద్దాబాద్ రెయిల్వే మీద విశేషముగ బొంబులను కేసిరి.

లండను, మార్చి 30:— పేలస్తీను నుండి అధికారులట్లు తెలుపుచున్నాను. కేరెపులు విశేషముగ నిరోధించు చున్న ను జోడ్జున తూర్పుటమున మేము విజయవంతముగ నే మీది కేగుచున్నాము. హిద్దాబాద్ రెయిల్వే మీద మాగ్గమును ఆత్రిక దళములు నాశనమొనరించినవి. జోడ్జునకు పశ్చిమటమును గూడ మే మెదిరించితమి. మా పంక్తి నుండి యెడమభాగపు మధ్యదళములు రి మెల్లరంగమున రెండు మైళ్లలోనున్న బోయినది. మేము డెయిల్లింగు, ఉ మెరి క్వా, ఖుఉ మెల్లరంగముల నాక్రమించుకొంటిమి.

లండను, మార్చి 28:— పేలస్తీను ప్రధానకార్యములను కర్ణుడు బ్రెటను గారి విశేష 19 వ తేదీ నిట్లు వ్రాసెను:— కన్నాటు దూర్భుగారు రంగమున దిగియున్నావారి. జియో నుభిళమమిద వారు ముచుకుల కొనగిరి. 25 ఇ. ఎల్లెల్లి గారును తక్కిన సేనానులు ఇటీవల చక్రవర్తిగారు తమ కొనగిన బహుమానముల వడసిరి. బాభానద్గూడ నతడు స్కాట్లండు ఉద్యోగులకును సైనికులకును రాజుగా కొనగిన బహుమానముల పంచికెట్టెను.

రష్యా

జపాను; బోల్షెవిక్కులు
లండను, మార్చి 30:— బోల్షెవిక్కులు డెయిలీ మెయిలను కిట్లు 27 వ తేదీని తంతువచ్చెను.— ప్రధానియు విదేశ మంత్రియు తమ యభిప్రాయములను తెలియజేయుచు జపాను బోల్షెవిక్కులకు స్నేహభావమును జూపలేదు. సాయుధముగ మధ్య ప్రవేశించుటకు కారణము గన్పించదు. పెట్రోగ్రాడు నుండి ఇటీవల వచ్చిన జేరను యు బ్రె డా గారు బోల్షెవిక్కులందు తనకు విశ్వాసమున్న దని మరల మరల చెప్పుచున్నాడు.

యుక్రేయినునం దరాజకము
లండను, మార్చి 18:— “సాసిస్టిజంటుంగు” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— యుక్రేయినులో నరాజకస్థితి చర మానస్థమౌడెను. కొన్ని మండలములందలి రైతులు ఆస్తి యాకు కొన్నిల సెగుతులి చేయనీయుచున్నారు.

లండను, మార్చి 28:— వియన్నా నుండి ఇట్లు కంది వచ్చుచున్నది:— బోల్షెవిక్కులు మరల ఒడిస్సాను పట్టుకొని రని వియన్నా నుండి కందివచ్చుచున్నది.

మాస్కో, మార్చి 30:— జేశ్వరంగు గార్డు మొక యున్న కసభ సెలకొల్పబడెను. అందు ఎం. ట్రాట్స్కి గారును, ఇదివరలో కెరెన్స్కి దొరతనమునం దుండిన ఆద్యులను వెర్దిరిలే గారును దానిలో సభ్యులుగ నున్నారు.

సి బేరియను ప్రభుత్వము.
లండను, మార్చి 30:— నాన్రక్తి వై నా డెయిలీ న్యూసు నకు హాస్తినుండి యిట్లాకకంటి వచ్చుచున్నది. రెడ్డు గార్డుల నణచి చేయుటకును, మొదటి విప్లవాద్యమును కొనసాగించుటకును సి బేరియ రాష్ట్రము దొరతనము నెల కొల్పుటకును తీర్మానింప బడెను. తక్షణ మె సైనిక ప్రయత్నముల చేయుట లో సహాయ మొనరింపవలసిన దని నూతన దొరతనము వారు స్నేహముగా నుండు దేశముల గోరుదురని తలపడుచున్నది.

కెమినాపునిర్బంధము.
పెట్రోగ్రాడు, మార్చి 31:— కెమినాపు ఇంగ్లాండు నుండి వచ్చుచుండ ఆలంబ్యునద్ద జర్మనులు పట్టుకొనిరి. అతనిని వదలవలెను. ఆస్త్రియా వారు పట్టుకొనిన ఒడిస్సా కమిషనరులనుగూడ వదలవలెనని సోషలిటు సభవాదులొరి. రష్యా వారు ఫినిషురెను గార్డులకు సహాయము చేయనూడదని జర్మను లడిగిరి.

జర్మనీ

జర్మను వ్యాఖ్యలు
అన్యప్రదము, మార్చి 28:— జర్మను యుద్ధవిశేషకు లింకను బ్రెటిషువారి పరాక్రమమును పొగడుచున్నాను. వాసిన్సు జముటంగు పత్రిక 25 వ తేదీ నాటి సంక్షేపమున నిట్లు చెప్పుచున్నది. యుద్ధ మొనరింపనిది వారొకయడుగు భూమి నైన విడువదు. తమ దళములన్నియు సమయమున వెలుగందు సభకు మాత్రము వారు వెనుదిరుగుదురు. బ్రెటిషు పరానుదళములు ప్రతియుద్ధ మొనరించుచున్న అసాధారణ దైర్ఘ్యముతో పోరుదురని యొప్పుకొనకతప్పదు.

నాడియూట్స్ ఆల్టే మెయిని జముటంగు పత్రిక బ్రెటిషు దళముల పరాక్రమమును మెచ్చుకొనుచు నిట్లు వ్రాయుచున్నది. నిజముగ వారు జర్మను ఒక జమును కులసాధ్యుల గా వింపలేదు. తమ ఫిరంగిదళ సైనికులు నెలగొల్పబడుతురను వారి కతన్ను లట్లనే గుండ్ల నుపయోగించుచుండెను. పరాతిదళములు తమ ప్రదేశమునుండి ఇంచుకయు వలించు కుభాముఖిని బోధునలినవి. ప్రతికందకమును వారపరిమిత పట్టుదలతో గాపాడిరి. ప్రతియుద్ధము నొనరించుటలో వారింకుకయు నేరునియుండలేదు. ఆత్రికదళము గూడ నపరిమితముగ వచ్చు జర్మను దళముల నెదుర్కొనినవి. తరువాత ఈ పురోగమన మేల నింతయాలస్యముగ నన్న యు నాపత్రిక వివరించెను.

అన్యప్రదము, మార్చి 28:— బేరేయకు దళమునింతలో నే పశ్చిమరంగమునందు ప్రవేశించినది బెర్లిను వార్తాపత్రికలు తెలియజేయుచున్నవి.

జర్మను యుద్ధనాకలు.
అమెట్టరుడం, మార్చి 31:— 30 జర్మను యుద్ధనాకలు 31 తేదీని అమెలాంటు తీరమున తిరుగుచుండెనని అటెనుండి రింకా వార్త వచ్చెను.

స్థానిక వార్తలు

—0—

ఆగమనము:—మానసియులగు బయ్యా నరసింహా శ్వరశర్మగారు నిన్నటిదినము ఢిల్లీనుండి తిరిగివచ్చిరి.

నేటి కలకత్తా టపా:—నేటి కలకత్తామెయలు ఆలస్యముగా వచ్చుటచే నేటి టపా సాయంత్రము 5-30 గంటల వరకు పోస్టు ఆఫీసువద్ద బట్టాబాడేయబడును.

బీసెంటు పుర ఉపన్యాసము:—ఈ సెల 7వ తేదీ ఉదయము 9-15 గం. కు దివ్యభాష సమాజ మందిరమున ఆరి బీసెంటు "సమర్థితేజస్" మును గూర్చి యుపన్యాసించును.

నిక్కలు రెండు అణానాణెములు:—క్రొత్త రెండవ నాణెములు నిక్కలుతో చేయబడినవి నిన్నటి నుండియు ప్రచారములోనికి వచ్చినవి. నాణెము చతుర్భుజము రూపమున నున్నది.

జాతీయవిద్యాలయసమావేశము:—ఈ సెల 8వ తేదీ సాయంత్రము 5వ గంటలకు ఆరీనియను వీధిలో ఘోషేయవారిలో మొదలు వాస్తవ్యులగు వైదికభావనా శిష్యులగు విజయపాట జరుగును.

మతోపన్యాసము:—నేటిసాయంత్రము 6 గంటలకు తిరువళ్ళీలో గంధకొండాశ్రమంధపములో శ్రీమాన్ విద్యాభూషణు డి. గోవిందభగవద్పామియ్యగారు శ్రీరామా నుజ మతము గూర్చి ఉపన్యాసించెదరు. గొ. టి. రంగారావి యారు వి.వి.వి.లో, గారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

అఖిల హిందూ దేశ ఆయుర్వేద మహాసభ:—ఈ సెల ఉదయవారములో లక్నోలో జరుగు హిందూదేశ ఆయుర్వేదమహాసభకు చెన్నపురి ఆయుర్వేదవైద్యకళాశాల ప్రధానాధ్యాపకులు వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు.

హిందూ నారి లక్ష్మీ విలాససభ:—ఈ సభ యొక్క బాల్కనీ కాలరేఖను నిన్నటి సాయంత్రము సభాభ్యుత్థులగు లక్ష్మీమృగాలు వాల్మీకి రామాయణము నందలి శ్రీరామజననము, అపాల్యాశాప విమోచనము నీతాస్వయం వరము అనుభాగములను అనేక ఉపగాథలతో కాలక్షేపము గావించిరి. 60 మంది సోదరియలు సభనలంకరించిరి. నాటి కాలక్షేప మతి జయప్రదముగ జరుపబడెను. నేటినుండి ప్రతి రోజును సభామందిరమున (281 గోవిందప్ప నాయకవీధి) వారమురోజులవరకు సాయంత్రము 4-30 గంటల వరకుగా పాదుకా పట్టాభిషేకము, ఖరదూషణవధ, ముగ్గీక పట్టాభిషేకము, అంగరీయక ప్రదానము, విభీషణ కరణము, లక్ష్మణ శక్తి మూలచనాసతి, శ్రీరామపట్టాభిషేకము జరుపబడును. సోదరియలు తెల్లరు రాత్రాధికులు.

సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి సంభాషణము: రాజ్యపరిధిగారును, హిందూదేశాంగ మంత్రీయును చెన్నపురికి వచ్చినప్పుడు సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వారితో సత్సంగసంభాషణమునుగూర్చి అనేకవదంతలు గలవు. జి. పి. నటేశన్ కంపెనీవా:చే ప్రకటింపబడిన "హిందూ ఆఫ్ ది ఆజర్" అను గ్రంథమున సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారినిగూర్చిన ప్రకరణమునందు ఈ సంభాషణమును గూర్చి చెప్పబడింది. ఆంధ్రులు వ్రాయబడిన:— బీసెంటుగారి కలహానైసో ఆమె సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యకు వ్రాసినయుత్తరము మైసో, సుబ్రహ్మణ్యయ్య ఆమెకొ సముక్త రాష్ట్రముల అధ్యక్షు నకును ప్రజలకును ఒక యుత్తరమును వ్రాసెనని అనేకులు కథలు అభిప్రాయము గలిగియున్నారు. ఆమెకొ నివాసుడును పత్రికానిర్వహణ నిపుణుడునగు హాచెర్ ఆనకరకు భార్య హానాద చెన్నపురికి వచ్చి ఆడయూరనధరు నివసించుచుండెను. ఆడయూరలో దివ్యభాషసభయందు సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు, వారిని కలసి పని చేసియుండిరి.

హిందీసమేతనము

ఇందూరు, ఏప్రిలు 1.

నిన్నటిదినము 700 ప్రతినిధులు రిజిస్టరు చేయబడిరి. నిన్ను గాత్రవిషయ నిధారకసంఘము సమావేశమును దివ్యతీర్థా నముల తర్జిందిరి. నిన్న సాయంత్రము ఇందూరు సంస్థానపు ముఖ్యమంత్రి పృథ్వీపుల కళింధరాచార్యుల మొదలించిరి. దెంగాలు మదరాసు మహారాష్ట్రము, గుజరాతులను హిందీభాష తెల్లు వ్యాపింపజేయదగునని పృథ్వీపులు సేతు తర్జిందిరి.

రెండవనాటి సమావేశము 12-30 గంటలపుడు ప్రారంభమయ్యెను. బాలురును బాలికలును ప్రార్థనసలిపిరి. వీహారులొ మోతాపరియంను నిర్వహింపబడిన సత్యదేవస్వామిగారు వ్రాసిన శేఖ నభ్యుత్థులుచదివిరి. స్వామిసభవారి కార్యక్రమమునకు తన సాహభూతిని తెలిపిరి. కార్యక్రమములను గూడ వారు నూచించిరి. పిమ్మట నభ్యుత్థులు యధావిజయమును గూర్చి ప్రధానతీర్థాచార్యులు నుపసాదించిరి. అందఱు నంగీకరించిరి. దాదాభాయి నాకోడి, సర్ ముందరలాలు, సేతు దామోద్దానురధి స్వేచ్ఛియనెచ్చెను, తెయిసిపండితుడు బాగు లుకిహేమిప్రసా, మహామహోపాధ్యాయకాశ్రి, ప్రాధాన లాకుసిపందగుగారల మరణములను విచారించుచు రెండవ తీర్థాచార్యులు చేయబడెను.

సాత్రిక్యులేషను విద్యార్థు లొంగ్లభాషను గాని హిందీ భాషనుగాని ప్రత్యుత్తరముల నియమచ్ఛవని అలహాబాదు, పం బాబు, బొంబాయి, పాట్నా, వారణాసి విశ్వవిద్యాలయము లను గోరుటకు మూడవ తీర్థాచార్యులు చేయబడెను.

నాగరిభాషను తెలుపబడిన నాణెములకు పత్రములకు ఉపయోగింపవలసినదని దొంతనమువారిని కోరుచువార్లవ తీర్థాచార్యులు చేయబడెను. పాట్నా విశ్వవిద్యాలయమునందలి కళాశాలకరగతులందు, మధ్య రాష్ట్రములందు నెలకొల్ప బడ వోవు విశ్వవిద్యాలయమునందును హిందీభాషను నిర్వహించు చేయగలరు అయినవ తీర్థాచార్యులు చేయబడెను. పంబాబు, సముక్తరాష్ట్రములు వీహారు విశ్వవిద్యాలయములందు ముఖ్యములగు హిందూసభల ప్రతినిధులను పోతపుత్తక స్వేచ్ఛ సంగుమున జేర్చవలయును.

హిందీభాషను మాట్లాడు రాష్ట్రములందలి మరకరాజు కీయ వర్ణాశ్రమసభలు కార్యక్రమము స్వాగ్రహములో నడపి వాస్తావప్రకటన దేవనాగరిభాషను నాగరలిపిని ప్రయోగింప గోరుచు నొకతీర్థాచార్యులు చేయబడెను.

బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయము వారణాసి దేశభాషలకు విశ్వవిద్యాలయములందు జేర్చి హిందీభాషను జేర్చుటకు దుట విచారకరమును దానినూడ జేర్చగలరు ఎనిమిదవ తీర్థాచార్యులు చేయబడెను.

9వ తీర్థాచార్యులు:—సంస్థానాధిపతులు హిందూ కవుల పోషించుట, తమనంకాక చరిత్రలనువారి మువారి పోషించుట, సంస్థానకార్యముల వర్ణించు వారలకు పోషించుట ఈ మొదలగు పాఠిక సంస్థానల మరల నెలకొల్పుచు గాక.

10-వ తీర్థాచార్యులు. వీహారు నాగపూరులందు సర్వరాష్ట్రముల దొంతనమువారు హిందీభాషను బోధనయటకు తగిన యేర్పాటుల జేయుదుగాక.

11-వ తీర్థాచార్యులు, హిందీభాషలో విద్య వాసగు విద్యాలయములు ఉన్నత విద్యల గూడ వాహువ నే నేర్పుదురు గాక.

12, 13 తీర్థాచార్యులు, సభవారు హిందీ పుస్తకముల చొక్కరలకు ప్రకటింప తీర్థాచార్యుల చిన తీర్థాచార్యులు ను బలవరచుచు చేయబడినవి. లాబోవు సంపత్కపు స్థానసంకమరా తీర్థాచార్యుల ప్రకారము వెంటనే కార్య మును నడపి:పగోరబడి. హిందీభాషాభిమానులవారికి సహాయ మొనరింప గోర దిరి. హిందీభాష అంతగా వ్యాపింపని రాష్ట్రములందు దాని వ్యాపింపజేయుటకు హిందీ భాషాభిమాను లందఱును కనిననహా మొనరింతురు గాక యనిరి. విరాళములకు విశేషముగా వాంఛించుకొని, అప్పటికి కొనగలపిన రాళముల నభ్యుత్థులు తెలిపిరి. మొత్తము 81 వేల గూప్యములకు మించెను. సభ అయినగంటలకు కలసి చేయబడెను; 2వ తేదీని గూడ సభ మరల సమావేశక గును.

ఒంగోలు పురపాలక సంఘాభ్యుత్థుని ఎన్నికలు ఏప్రిలు 4-వ తేదీనుండి ప్రారంభమగును. మిట్టకోడి కృష్ణరావు కొప్పపు వెంకట కృష్ణరావు గాన ఈ స్థానముకొరకు నిలచి యున్నాడు. హోయిన తొమ్మనందు వేంకట కృష్ణరావు సారు తృప్తికరము కొనినప్పుడు వారితో మాట్లాడుచు, హాచెనర్ గా నియులయున ఈ తీర్పు స్థిరముగూర్చి ఆమెకొ ప్రజలకు తెలిపినహో విశేషావయోగము గల్గునని అత్యురగారికి తోచెను. అధికారుల వలన సేదు ము ఆశలేని సమయమున ఆమెకి వల మూలమున నైనయును బ్రతిష్ఠావారియే భారతీయుల రాజధిక్షివారికి 10వేలల సేను సమూహ్యరచును, భరతవర్ష వ్యవహారములను భారతీయులే పరిష్కరించు కొనునట్లు చేయవలసినయు హాచెనర్ గారి మూలమున ఆమెకివలకునని నేడించుటకుమిధియని అత్యురగారు తెలించిరి. ఈ దేశములోని అధికారవర్గాభిమానులు ఈ కోర్కెను అంగీకరింపరనియు ఆమెకివలకులే మన పక్షమును బూని ఆంగ్లేయులతో చెప్పినహోఅంగ్ల ప్రభువులు మన కోర్కెను వి నెదరనియు అత్యురగారు రిరి, వారు హాచెనరుగారికి చెప్పి ఉత్తరమును వ్రాయించి ఆయుత్తరము ఆమెకొ సందుక్త రాష్ట్రముల అధ్యక్షునికి భారతీయులకు పక్షమున బంపుటకు అత్యురగారు స్వయముగ పంపిరి. ఈ ఉత్తరము బట్టాబాదుయ్యెను. ఆమెకొ సంయుక్త రాష్ట్రపు అధ్యక్షుడు ఈ యుత్తరమును చీని కొని దానిని బ్రతిష్ఠా గారు బారి కిచ్చెను. బ్రతిష్ఠా గారు దానిని ప్రధానమంత్రికి పంపెను. గవర్నరు జనరలుగారుకు మంపేరుగారుకు, చెన్నపురికి వచ్చినప్పుడు, సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వారి సందర్శనము నకురాగా, పేమ్మ ప్పపు ప్రభువు అత్యురగారి మాచినతో దనే మండిపడి పల్లెననియు సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారును గట్టిగా మాట్లాడెననియు తెలియుచున్నది. తాము కల్పిన కార్యమును అత్యురగారు ఉచేకపూరితులై అత్యురగారుతో సహా:చి ఇదియే జరిగినకథ.

ప్రమాదకరమగు కృత్తి: మావటి వానికృత్తి చాలప్రమాదకరమైనది. మోలో మైసలో నిరువురు మావటివాండ్లు తమ ఏనుగులచే జంపబడిరి. సుమారు మూడు మాసములక్రితము బొంబాయి బర్మా వర్తక సంఘమువారి మావటివాండ్లలో నొకడొక ఏనుగుచే హత్యగావించబడెను. కంపెనీవారు వాని కుటుంబము వారికి కొంత ప్రత్యమును ఇచ్చిరి. అత కరివారమున యూకెటన్ కలప యంత్రకాలలో కలపకు మో నుచుండిన ఒక ఏనుగు తన మావటివానిని అకస్మికముగ తొండముతో బట్టుకొని నేలపైకి కొట్టి చంపెను.

వారణాసి హిందూ విశ్వవిద్యాలయము:—ఈవిద్యాలయము కార్యవిద్యారాక సంఘసభ ఈ సెల 18వ తేదీని జరుగును. వైసుభాస్పలరు నియోజనము జరుగును. ఆ పదవికింత వరకు సర్ శివస్వామయ్యగారు గొ. మూలవ్యాగాన పేర్లు మూత్రమే నూచింపబడెను. ఆ సభకు సింధియా మహారాజా సర్ హార్సెట్టు బట్టరుగారు మున్నగువారు వచ్చెదరని తెలియుచున్నది.

Stop-Press Telegrams.

[REUTER.]
[UNCORRECTED]

War Office states that situation north of Somme is unchanged. Hard fighting took place south of Somme in neighbourhood of Moreuil. British cavalry brilliantly counter-attacking, retook wood between Moreuil and Hangard. French beat off and attack south of Moreuil.

Admiralty states that a submarine torpedoed and sank armed boarding steamer. Tithonus on 28th. One officer and three men were lost.

British afternoon communique says:—Day was comparatively quiet. We repulsed small local attacks this morning in neighbourhood of Albert, majority of attackers being killed or wounded. Local fighting occurred at Moreuil and Hangard where we gained ground by successful counter-attacks.

Press-Bureau announces that as result of communication between Wilson and Lloyd George and consultations with American representatives in London Versailles and West front, important decisions have been reached whereby large forces of trained Americans can be brought to assistance of Allies. America is not only sending large numbers of battalions in coming critical months but has agreed that such regiments as cannot be used in purely American divisions shall be brigaded with British and French while Necessity lasts. Thus troops not yet trained to fight as divisions will form part of seasoned division, until they have completed training and Pershing wishes to withdraw them and build up and American army. Thoroughout discussion, Wilson has shown greatest anxiety to do utmost to assist Allies. Although arrangement is of vital importance, it will not be aish need for further raising of troops in Britain which has already been fore-shadowed.

The Great War.

(—o—)
(Reuter's Agency)

Western Front

German Offensive Held up.

Long Battle Expected.

Allies Assuming the Initiative.

Allies Recapture Positions.

LONDON, March 1.

The War Office states that the day was quiet north of Somme. Immediately south of the Scarpe, our line has been advanced eastward of Ruilly. It is confirmed that the enemy's losses in yesterday's fruitless attacks, were heavy. Our successful counter-attack south of the Somme on Saturday regained Demuin. The Canadians, cavalry and British infantry, in conjunction with the French, carried out a brilliant operation on Saturday, recapturing Moreuil and the wood northward of it. A heavy German attack developed this afternoon in the angle between the rivers Luce and Avre. Fighting continues. The Germans are attacking southward of Moreuil in the direction of Mailly and Rameval. The French this morning had progressed from south of Mont-dier to Lassigny retaking several villages lost on Saturday.

Heavy Hostile Shelling.

(9.55 P. M.)—A British communique says:—The enemy did not renew his attacks north of the Somme on Sunday, but there was heavy hostile shelling at different parts of this front. Local fighting secured us a few prisoners and machine-guns. A hostile attack developed with considerable force at midday southward of the Peronne-Amiens road. Fighting continues in and between the valleys of the Luce and Avre for possession of tactical features, woods, and villages.

Enemy Check Complete.

We took numerous prisoners in this region. It is confirmed that the check to the enemy between Moreuil and Lassigny was complete. We succeeded in progressing to the approaches of Camy-sur-Mats. A picked division, which retok Le Ploen and retained it against all assaults, took seven hundred prisoners.

Notable French Advance.

LONDON, April 1. (3.15 A. M.)

Last night's French communique said:—The Germans, exhausted by yesterday's bloody defeat, confined themselves to violent local attacks at certain points on the front. The only success they scored north of Moreuil was in the region of Hangard-en-Santerre, where they gained a footing after desperate struggle. Between Moreuil and Lassigny we recaptured last evening Ayencourt and Le Marchel taking a hundred prisoners, and capturing fourteen machine-guns. To-day we have made a notable advance in the region of Orvillers after heavy fighting. On the Oise front, an enemy assaulting detachment, which crossed the river near Chaury, tried to establish a bridgehead on the left bank but was entirely annihilated or taken prisoners. Long range guns destroyed an enemy train of heavy artillery in the Laon region. There is nothing to report elsewhere.

Violent Fighting near Lassigny.

Bitter Fighting at Orvillers.

LONDON, March 31.

PARIS:—A semi-official statement issued on the evening of the 30th says:—Amongst the glorious episodes of the formidable battle on the Moreuil-Lassigny front, which is being waged in open country, must be mentioned bitter fighting at Orvillers twelve kilometres south-east of Montdidier, as well as at Le-Ploen, and at Plessis-De-Roye, a little village bordering on Lassigny, which was taken and retaken several times, as a result these villages finally remained in our hands. Two German Divisions which gained a footing in Le-Ploen and Park, south of Plessis-De-Roye, were driven off with splendid élan by our infantry. The enemy's losses were terrible, whole columns were decimated by our barrage of fire. It was a veritable hotbed of bloodier even than any hitherto experienced by the Germans. The result for the enemy was absolutely nil, our line everywhere being maintained. The movement against the French between Moreuil and Lassigny no more succeeded to-day than a similar movement on the 28th against the British before Arras. Probably the German General Staff will continue its effort for some days longer with the same desperate fury, but the first day's fighting justifies us in expecting a favourable issue to the struggle.

Gallant French Corps.

LONDON, April 1.

Reuter's Correspondent at French Headquarters telegraphing on the 31st March says:—Yesterday, the battle between the Oise and the Avre, receded in intensity. The Germans following habitual tactics of alternative blows have transferred the weight of their attack from the Somme sector, which has been the scene of the heaviest fighting since Thursday, to the line of the Avre where a furious battle is now raging. As the result of the day's fighting involving apparently even heavier losses than he has yet suffered in any of the battles since the beginning of the offensive, the enemy has fought his way down to the bank of the Avre at Moreuil. The enemy is still held on the east bank of the Avre, and except that he has enlarged his position along the course of the stream, he has nothing to show for his losses. French machine guns did terrible execution in to-day's fighting and veterans are amazed at numbers of the enemy dead lying before positions. The gallantry of the troops was officially recognised for the first time to-night. Certain corps consisting of dismounted cavalry and infantry divisions were the first French troops

thrown into the battle, and it was they who on the following days manfully barred the Oise Valley against the passage of the Germans, refusing to be relieved when relief was offered, after a week of uninterrupted battle.

Long Battle Expected.

On Friday night the weather broke and it rained continuously yesterday. The enemy's roads must be rutted deep and transformed into quagmires. The Germans are now bringing up heavy artillery which has not yet participated and breaking of the weather must delay its appearance on the battle-field. An extraordinary feature of the battle is that it has so far been fought on the German side almost entirely by infantry. So far the Germans have only been able to use field guns and light field howitzers, and they have not kept heavy guns inactive from choice but because the retreating British methodically blew up roads and bridges. During the past few days the enemy has used light mortars but little, probably due to inability of munition convoys to keep pace with the demand of the gunners owing to overcrowding of the roads. Hitherto the enemy's quick advance has been due to his employment of masses of infantry and infantry arms, but the costliness of this fighting without bringing up artillery is far too great for him to do so for long. The enemy advance has slackened in the past few days, and gains have only been made upon narrow fronts. In the meantime our artillery reinforcements are arriving. The opinion is growing that General Ludendorff's plan of a swift bloody passage through the junction of the British and French will degenerate into a long battle on the fronts.

The Situation Reviewed.

LONDON, March 31.

[2.30 A. M.]—Reuter's special correspondent on the British front telegraphs:—On the tenth day of the battle we can regard the situation with more confidence than a week ago. In the last few days German progress in front of the British armies has been almost trifling. Except for a determined attack with the objective of capturing Arras and turning our flank in that direction the Germans have attempted no operations on a large scale and in the vast majority of minor encounters we have had much the better of the exchanges this being conspicuously true of the area from Arras to Albert and about the Ancre where the Germans have repeatedly made victorious drives for the capture of local strategical positions. How great their losses in the whole ten days have been it is impossible to compute. The Germans have now put into the crucible of battle over eighty divisions of infantry, and all have been more or less unmercifully hammered. Within the last few days comparatively few new German divisions have been thrust into the line which probably means that the enemy is preparing a second great blow which may fall at any time. With all the tremendous might that was behind, the first German blow it failed. Nowhere did the Germans make that gap which was the whole end of their path. Seven divisions of good troops tried to take Arras and failed. The decisive check to the German advance at Arras is important for it further delays the enemy's plan of campaign.

British Assuming Initiative.

Ground Lost and Regained.

(11.30 P. M.)—Reuter's correspondent at Headquarters telegraphing this evening, says:—The week-end closed with a spell of comparative rest although the Germans frequently attacked at various points between the Arras and Amiens St. Quentin Road in fruitless efforts to advance, thus enabling dispositions of our troops to proceed smoothly. The weather remains very unsettled after the rains, which have made the countryside heavy. The enemy launched weighty attacks yesterday morning at Aubercourt and Demuin respectively north and south of the river Luce, and under pressure of numbers, we fell back a little. On the previous evening the enemy secured the large wood northeast of Moreuil, but at dawn yesterday our cavalry was thrown into the wood before the Germans had consolidated driving them back into the open with severe casualties. Our cavalry work in this fighting was beyond praise, and they splendidly justified the existence of this arm. Between the Warfussée and Marcelcave sector, where the conflict was incessant, the enemy carried out intense bombardment at noon yesterday, after which, a considerable force of infantry temporarily gained some ground, but by ten the line was wholly restored here. Few hours later, dense waves of enemy again attempted to advance between Warfussée and the Somme but were held up and forced to retire leaving ground strewn with casualties caused by withering rifle and machine-gun fire. After midday the Germans in considerable strength attacked between the Somme and the Ancre covered by many low flying aeroplanes, which promptly attracted our airmen to the spot. This attempt was completely repulsed after fierce fighting with some of our most famous troops. On receiving reinforcements the enemy again attacked and was again repulsed. Near Lasnyne farm, at two o'clock to-day, we assaulted enemy positions and after a short obstinate struggle returned to our own lines with our two hundred prisoners and forty machine-guns. Over fifty dead were counted at one spot alone. On the right flank the French are being very heavily engaged. There is little likelihood that we shall be left in doubt as to where and when the next big attempt to break through will occur against ourselves. The Germans have probably already thrown in ninety divisions and many fresh troops are now in the line. As time is operating against the enemy, the Germans may be expected to strike as soon as possible. The first tremendous clash having failed in its purpose all north of the Somme, the enemy is now confronted with the alternative of making another effort on this front or of extending the battle further. The ground in which the enemy has thus far met with any appreciable success is restricted by the marshes and swamps of the Avre and the Somme valleys. Perhaps the enemy's hopes of advancing further depend upon the impression he can make upon the resistance of the Allies in the north and the south. With each successive blow the enemy's power becomes weakened out of all proportion to capacity for continued resistance, but perhaps it is chiefly on mere weight of numbers that the enemy is staking the desperate gamble. One of the most encouraging symptoms is the extent to which our troops are now assuming the initiative. In addition to the successful affair at the Lassigny farm lying midway between Hebuterne and Auchy-les-Villiers, we attacked at three o'clock this morning near Feuchy some east of Arras and drove back the enemy to a depth of two hundred yards on front of fifteen hundred yards.

Furious British Bombardment.

Near Bouzincourt, North of Albert, we attacked a strong advance post improving our position here. Last evening a very heavy concentration of the enemy was spotted in the centre of the battle front, north of the Somme, evidently preparing for an attack. Our artillery and machine-guns concentrated in such furious bombardment that the enemy masses disappeared. I continue to hear the same story of appalling slaughter on all hands. In yesterday's fighting between Morlaucourt and Somme the enemy's losses are estimated at 3,000.

Sir Haig's Reply to S. Africa.

(9.55 P. M.)—In reply to General Botha's message, F. M. Sir Douglas Haig has telegraphed, "Heartily thank you for your message. All ranks of the British armies in France are greatly cheered by your generous appreciation of their efforts in this great struggle and very proud of the confidence which the people of our great Empire place in their armies' ability to win."

Wounded's Account of Fight.

LAHORE, April 1

The British wounded arriving in London recount their experiences of the great fight. One tells how hundred machine-guns in his trench fired on the dense masses of the enemy to the right and left throughout the first day and night, piling up dead men and horses every hour. Another tells of the Germans dancing before the machine gun fire as though drugged.—(C & M. Gazette.)

Generalissimo of Anglo-French Armies

Premier's Appeal to Colonies.

The Press Bureau states that Mr. Lloyd George has sent the following message to the Prime Ministers of Canada, Australia, South Africa, New Zealand, and Newfoundland:—We have been inspired, during the past week, with constant news of the dauntless courage with which the Dominion troops have withstood the desperate assault of vastly more numerous forces. The battle shows that the Empire has good reason to be proud of all its sons. Our army cannot have too many of these splendid men and we propose to ask Parliament to authorise immediate measures for raising fresh forces here. I urge the Dominion Governments to reinforce troops in the fullest possible manner and with the smallest possible delay. The struggle is only opening, and it is our business to see that the armies get the maximum measure of support. Let none think that what even the remotest Dominions can do now, can be too late. Before the campaign is finished the last man may count.

Heavy Air Fighting.

British Fell Seventeen Machines.

A British communique regarding aviation says:—The weather completely broke at midday Saturday, but in spite of driving rain, our pilots continued to take part in the battles south of the Somme, bombing and machine gunning until a late hour. There was heavy air fighting between low fliers. We brought down twelve German machines and drove down three others. Anti-aircraft guns shot down two. Five of ours are missing.

Air Service Inspected.

Reuter's correspondent at the British headquarters says:—The King spent a crowded fifty hours in France. He moved freely among the troops who resisted the first onslaughts. No official programme was arranged, the King desiring to make a quiet informal visit in order not to interfere with the great flow of military movement. I accompanied the whole tour. The correspondent says the King congratulated the hale and cheered up the wounded. The Royal mission throughout was admirably fulfilled. The King had a rough sea passage and then commenced a tour in a small town in northern France, where various staff officers and corps commanders were presented to him. Throughout the journey, the King moved amongst divisions en route to or from the front and chatted in an animated manner about their adventures. When he visited F. M. Sir Douglas Haig he was received by Guards of Honor composed of the 17th Lancers and Headquarters troops. The King proceeded thence to the Headquarters of the Royal Air Service, where he heard first-hand of the wonderful feats and inspected machines and workshops. Proceeding by motor car, the King chanced upon a Scottish regiment resting by the wayside and chatted to the officers. He evinced great interest in a veteran Pipe Major with thirty-five years service. He next visited, inspected and chatted with the labour battalion.

A Gallant Noncom.

After that he unexpectedly met a machine gun company. A noncom was called out and presented to His Majesty who heard of his daring deeds. This noncom had maintained a position whence he could infallibly hit fifteen hundred yards of trench packed with the enemy, until the Germans were behind him, when the noncom swung round his machine gun and ploughed a way through and then took up a fresh position and continued firing, until the rest of the team were casualties and all ammunition spent. Later meeting a certain regiment on its departure, the King cried out: "Are we downhearted?" and the reply was an enthusiastic uproar.

Pathetic Incidents During Tour.

Many pathetic and humorous incidents occurred amongst the wounded. One wounded Colonial lying in waiting the Red Cross train, leaned forward when the King opened the carriage door, looked critically at the King, and then painfully extended his hand and said "I have often heard of you, put it right there," which the King immediately did. At another stage, the King remarked to the aide-de-camp "This brings home the meaning of the offensive indeed."

At a vast casualty clearing station, the King walked among the lines of stretchers bearing huddled figures and ordered the medical officer to carry on saying "Let there be no pause on my account."

At a certain aerodrome His Majesty inspected the American section and congratulated them upon their smart appearance. He announced, amid applause, that he had bestowed the Victoria Cross on Capt. McCusker on Saturday.

The King talked to motor bus drivers, some of whom had helped to frustrate the enemy attempt to recapture Vinay Ridge with seven picked divisions, including Prussian Guardsmen.

He visited a resting battalion and heard valourous talk of how they had held up a tremendous onslaught for three hours, until the German commander

sent back message, which fell into our hands, saying he was unable to make headway owing to resistance to all throughout the tour, the King had words of sincere admiration and encouragement. The resting men told him that their greatest need was sleep. Finally the King inspected a company of Royal Engineers who did splendid work in the opening days of the offensive. The visit will long leave bright and pleasing memories in the mind of numbers of war-jaded soldiers.

King's Message to Sir Douglas Haig.

The Press Bureau states that the King has written to F. M. Sir Douglas Haig as follows: My short visit to the battlefield was an exceptional opportunity of obtaining personal testimony of the indomitable courage and unflinching tenacity with which the splendid troops withstood the supreme effort of the greater part of the enemy's fighting power. The whole Empire will join with me in expressing gratitude to the army for the skillful and unswerving manner of dealing with the formidable attack. Though obliged to give ground against sheer weight of numbers, no army could have better heart, be more brave, or more confident. I am proud of the British race and that unconquerable spirit, which will, please God, bring us through the present trials. Those at home must insure that man-power is adequately maintained and workers must nobly continue to meet demands.

American National Attitude.

(9 55 P. M.)—WASHINGTON.—Reflecting the national attitude as regards General Pershing's requests for active participation in attacking the German offensive, the House of Representatives rose and cheered on Saturday, when a Republican member, whose son is in France, referring to General Pershing's visit to General Foch, said "our sole regret is that we have not ten times as many troops over there to help."

Paris Bombarded.

Further Casualties.

LONDON, March 31. (4 P. M.) A French communique says:—The German long range gun continued to bombard the Paris region in the daytime on Saturday. Eight were killed, including four women, and thirty-seven were injured, including nine women, and seven children.

Sanguinary Check of War.

Inflicted Upon Germans.

LONDON, April 1. PARIS.—Semi-official statement published on the evening of the 31st March dealing with the great battle on the Moreuil-Launoy front says:—At certain points yesterday, our divisions were successful against forces three times their strength. The immense mass of effectives employed against us, proved impotence the enemy attacked to breaking our front. It was noteworthy however, at several points, notably in the region of launoy that the enemy started trenching in great haste not only immediately on the firing line, but also on the second line. Doubtless Germans in doing this have only in view warding off of our counter-offensive. Heroic French soldiers with gallant British comrades have inflicted upon Germans most sanguinary check of war.

Our line remains firm. Passing east of Moreuil, it follows the heights west of Cantigny, then north of Avenecourt and south of Orvillers to Bismont. Roye-sur-matz and Lethereux. The battle, the violence of which has not hitherto been equalled and which was intended to bisect Allied armies and give Germans the possession of the railway at Amiens, was a sanguinary defeat for the enemy. The Crown Prince squandered thousands of lives upon momentary conquest of three or four villages and headquarters will make tremendous sensation in Germany. On this the tenth day of the battle the German offensive was broken against unflinching defence of our first reserves. Enemy may resume attempts to break our line at certain points, but victory will be ours.

Enemy Attack Completely Broken.

Belgian communique says:—A German attack, after violent bombardment east of Nieuport on the night of the 31st, was completely broken.

Strong Allied Resistance.

LONDON, April 1.

Latest British and French communiqués are regarded as most heartening since the beginning of the offensive. Firm continuance of strong Allied resistance and success of counter-attacks are regarded as hopeful features, although there is no disposition to overlook crucial fact that vast new assaults are to be expected. Unabated confidence however is reposed in High Command under General Haig. General Foch whose appointment is unanimously and warmly greeted.

Situation Reviewed.

Examining the battle situation, papers point out that, north of the Somme, position has been stabilized; thanks to redoubtable achievements of the first and the third armies under Generals Horne and Byng respectively and no anxiety is felt respecting that part of the battlefield. South of the Somme French reserves are pouring in and are having a marked effect in upsetting German plans. Latest successes at Moreuil and Piémont are significant, as being on the opposite flanks of the insecure German salient whose apex Montdidier, where the Allied position may be restored at any moment.

Military Writer's Opinion.

Military writers point out that Allied heavy artillery is still superior to enemy's. Further more German claims regarding captured prisoners and guns are greatly exaggerated. For instance the former include male French civilians in abandoned area.

Under Secretary's Statement.

A telegram from Paris says:—Mr. Abrami, the Under Secretary for Pensions, stated yesterday that Generals, who had returned from the front, declared that they had never seen so many German corpses within a space of two kilometres. German soldiers fought well, but did not know how to take tactical advantage of their success. The Allied artillery had been enfilading enemy's rear lines for twenty-four hours and Allied reinforcements, also supplies and ammunition continued to come up. All troops were confident and completely rested their positions. Mr. Abrami said General Foch had declared that there was nothing to fear regarding Amiens, and General Foch was prepared to guarantee Amiens.

Enemy Attempts to Advance

LONDON, April 1

This afternoon's communique from F. M. Haig says we completely repulsed two attacks westward of Albert last night. Enemy persists in attempts to advance along the valleys of Luce and Avre but has made little progress. Attacks and counter-attacks throughout the day in this sector were made with varying success. Fighting is expected to continue. The total of machine-guns captured in neighbourhood of Serre is 169.

French Gov't's Decision.

PARIS.—The French Government has decided to accede to Pershing's request that American troops shall fight in present battle.

Bombardment Resumed.

The bombardment of Paris was resumed on Sunday. One person was killed and one injured.

Great Britain

The Prince of Wales.

Given Military Appointment.

LONDON, April 1.

The Press Bureau announces that Prince of Wales has been appointed Cadet Colonel-in-chief of Cadet Corps of the United Kingdom.

The Silver Market.

LONDON, March 31.

The Silver market report says:—Following the rapid rise in price to forty-six pence, China Exchange weakened, and with less competition thence the price fell to forty-five and five-eighths pence. In view of the Easter Holidays, the actual strength of the market is difficult to gauge, but pending any further news regarding the American Government's scheme for easing the position, the present level seems likely to be maintained.

Obituary.

LONDON, March 31.

The death is announced of Sir Alfred Gaslee.

Russia

SITUATION IN RUSSIA.

Capture of Tammefors.

LONDON, March 31.

STOCKHOLM.—White Guards have captured Tammefors.

Korniloff Defeated.

Flight to Mountains.

LONDON, March 31.

MOSCOW.—Korniloff has been defeated in Northern Caucasus and has fled to mountains.

Release of Kamenoff.

Demand of Soviets.

LONDON, March 31.

PETROGRAD.—The Council of Commissaries has demanded that Germany shall release Soviet envoy Kamenoff who was arrested on Aslands when returning from England. They also demanded that Austria shall release Odessa Commissaries who Austrian Commandant at Odessa arrested as hostages. Germany has demanded that Soviet shall send no more reinforcements or munitions to Finnish Red Guards.

Central Powers

German Warships.

Off Ameland Coast.

LONDON, March 31.

AMSTERDAM.—A telegram from Ameland states that thirty German warships including torpedoboots and submarines were cruising on 31st off the coast of Ameland.

Greece

Ex-King Constantine.

Prosecution Ordered.

LONDON, March 31.

ATHENS.—Court-martial has ordered the criminal prosecution of Ex-King Constantine.

Palestine

British Advance in Palestine.

Important Captures Obtained.

SIMLA, April 1.

Our troops have pursued with untiring energy the remnants of the Turkish force which was defeated at Khan Bagdadies and by midday of the 28th March had advanced beyond Ana, 83 miles to the northwest of Hit. Full particulars of our captures have not been received yet, but they prove to be of great importance and much valuable information has been obtained. Large depots at Haditha and Ana fell into our hands containing quantities of gun and small arm ammunition, mine-throwers; hand grenades, petrol ordnance equipment of all descriptions and also many small river boats. The number of prisoners has been increased to 5,000.

Hindu University Court.

BENARES, April 1.

The next meeting of the Benares Hindu University Court will be held on 13th April. Some important matters including the election of the Vice-Chancellor vice Sir Sunderlal deceased, will be taken up. His Highness the Maharaja Scindia, Pro-Chancellor, and His Honour Sir Harcourt Butler, Visitor, are expected to be present. It is understood that so far the names of the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya and Sir Divyadasa Das have been proposed for the Vice-Chancellorship.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

—:O:—

(BY WIRE.)

Calcutta

Bengal Primary Education Bill.

CALCUTTA, April 1.

The Special Committee of the Calcutta Corporation has submitted its report on the Bengal Primary Education Bill. It is of opinion that the Bill is not likely to advance the true interests of elementary education in Bengal as the lines on which elementary education are conducted at present are unsatisfactory. Before making Elementary education compulsory it is necessary that the existing systems should be placed on a more satisfactory footing in the matter of the character of education given, school accommodation, equipment and training and salary of teachers. In order to do this the Committee suggests that the Municipalities should raise an education cess. The Committee is of opinion that the conditions in Calcutta are so different from those in other Municipalities that a separate Bill is required for Calcutta.

Bengal Provincial Conference.

First Day's Proceedings.

(Delayed in transmission)

CALCUTTA, March 31.

The Bengal Provincial Conference met to-day at Chinsura. About four hundred delegates and visitors attended. A noticeable feature was the presence of half a dozen Chanderanagore Bengali Volunteers who had recently returned from the French front. The Hon'ble Rai Mahendra Chandra Mitra, Chairman of the Reception Committee in welcoming the delegates condemned the internment policy of the Government and claimed self-government as birthright.

On the motion of Mr. Surendranath Bannerjee the Hon'ble Mr. Akhil Chandra Datta was elected President. In the course of his address the president explained why India demanded self-government and said that apart from the world forces and the trends and tendencies of the world wide political evolution there were three causes in favour of immediate responsible Government. The first and foremost of these causes was the public mind which expanded more quickly than Mr. Macaulay expected and had long ago outgrown the present system of bureaucratic administration. The second reason was that responsible government was necessary as much for the sake of the Empire as for India's regeneration. It was seriously believed in certain quarters that political and geographical destiny of Japan was a danger signal for the Empire and India. Now could they shut their eyes to the present position of Russia and complications in Turkey. To meet all possible future contingencies the man power of India should be organised but this could be achieved only by immediate grant of complete responsible government. The third reason why India demanded self-government was that the situation in India was grave. To ease the tension of the situation to remove the gravity of the situation and to solve the Indian problem an immediate grant of responsible government should be made. Where the whole nation was determined to the free no human power could resist that determination. The president then referred to the attitude of the European Association, Anglo-Indian community and the Indo-British Association towards the Home Rule movement. The President said that the stock argument based on unfitness, illiteracy, absence of electorate and so on were absolutely dishonest and insincere. The best argument for them under the circumstances would be to say "We oppose self-government for India because we cannot persuade ourselves to part with the powers and privileges we have so long enjoyed. You cannot ask us to cut our own throat." That was an argument which the people could understand and appreciate.

The President devoted considerable portion of the latter portion of his address in condemning the policy of internment and administration of the Defence of India Act. There must be rigorous and persistent agitation against internment. If necessary the agitation should be carried to England. If necessary they must take to passive resistance until they had seen the "Oppression of India" act repealed. Referring to the arrest and detention of two ladies of Bankura he said that officers responsible for that should be forthwith dismissed. In conclusion the President dwelt at length on the genesis of revolutionary movement and said that the birth and growth of revolutionary party was a slow process and due among other reasons to the impoverishment of the people and the country, the extinction of their industries, the ban of political inferiority, the irritating distinctions made by Englishman on Indians in the matter of arms and public services, the game of divide and rule, the crop of repressive laws and the failure of constitutional agitation. Their youngmen became mad for the service of the country as there was no scope. They wanted opportunities and wanted a field of action. The leaders did not keep them up possibly they could not. The Government misunderstood their activities and viewed with suspicion the enthusiasm of the youngmen. Thus both the Government and the leaders failed in their duty. For leaders it was a sin of omission out on the part of the Government it was a sin of omission and commission. The result was discontent and distrust which led to constitutional agitation which in turn led to repression. Repression led to disaffection which in turn led to political crime. Every political crime led to further repression and every fresh act of repression bred a more acute form of revolutionary feeling and led to the expansion of the movement. The President having finished his address the subjects Committee met to discuss draft resolutions. The Conference will meet tomorrow.

Punjab

Kanya Mahavidyalaya. Sarojini Naidu's Address.

JULLUNDUR, March 31.

On the afternoon of Saturday (March 30th) Mrs. Sarojini Naidu delivered an address in Urdu before a large gathering of students of the Kanya Maha Vidyalaya. She started by saying that it was the injunction of her great Guru Mahatma Gandhi that wherever there was an assemblage of Indians speeches should be made in vernacular. She would therefore address them in Urdu and hoped that they would overlook her shortcomings. She then replied to the criticisms sometimes urged against female education that it tended to destroy modesty and other feminine virtues. In conclusion Mrs. Naidu said:—The people of the Punjab! I humbly beseech you to understand your rights and along with that your responsibilities also. If you possess the wealth of knowledge you have grave obligations towards the womankind. Tell me honestly that you are discharging them properly. What reply have you got to give to the questioning humanity? You who possess the treasured heritage of ladies' past learning and noble traditions Oh you cannot obtain true liberty until you are charged with the spirit of liberty, a spirit that knows no prejudices, a spirit that spurns all false and foolish trammels. Break open the cage of bigotry and be cut with the sacred fire in your hearts. Yes! that sacred fire will undo all fetters that bind you. Wind that sacred fire of liberty in your hearts, you will march towards the goal of peace. Women will be your guardian angels. She will cheer you up when you are gloomy. She will be your support in desolation. She will be a light when you are in darkness. The liberty of soul will be India's share only when women is free. The woman whom you try to keep in subjugation will be the cause of your salvation when they are free.

On Sunday (March 31st) evening after she had distributed prizes to the students of the Vidyalaya Mrs. Sarojini Naidu delivered speech in English.

Magnificent Reception.

Mrs. Sarojini Naidu arrived at Amritsar to-day and was accorded a magnificent reception at the station. She was proudly garlanded. She passed through principal bazars. Flowers were showered all along the route and the Hindus and Mahomedans gave a united welcome. Mrs. Naidu visited the Golden Temple of Sikhs where the procession broke up. She was to have delivered a public lecture on "Hindu" "Moslem Unity" this afternoon.

Burma

An Interesting Case.

RANGOON, April 1.

The Judicial Commissioner, Upper Burma, disposed in revision a few days ago of a case involving interpretation of certain sections of the Indian Defence Consolidation Rules. The accused in the case was sentenced by Major Bigge Wither, District Magistrate, Yamethin, to six months rigorous imprisonment for alleged selling of recruits, an offence under section 23 of the I. D. rules read with sections 28 and 29. The Judicial Commissioner set aside the conviction and acquitted the accused. He said the rule 23 of the Defence of India rules 1915 directed that no person should dissuade or attempt to dissuade any person from entering military or police service of His Majesty. In this case the applicant took a recruit to a village headman who paid the recruit Rs. 15 to join the army. This recruit joined the army and paid Rs. 15 to the applicant. Another man was taken in the same way and promised Rs. 170 but he refused because he was a family man. Upon this the Magistrate charged the applicant with "abetting dissuasion of persons from entering military service in that by getting Mg. Sein to sell himself. He knew others would hang back until bought". Judgment proceeded: It is only necessary to point out that inference can be drawn from the fact that a person is persuaded to enlist and that it is the object of the person persuading to dissuade others. The Magistrate in recording the plea of the guilty and convicting said that the accused appeared to have acted in a manner contrary to reason and common sense.

Bombay

HINDI SAMMELAN. LAST DAY'S SITTING.

(From a Correspondent.)

[BY WIRE.]

INDORE, April 1.

About seven hundred delegates were registered all yesterday. Among yesterday's distinguished visitors, besides those were Major Araprashad Dube, Chief Minister Indore, Thakur Gopalram Singh of Naigarh, Rawab, Rao Sahab of Churlat Rao Balbhadre Singh and others.

The subjects committee met last night and discussed draft resolutions. The Chief Minister of Indore was at home yesterday evening and the party was well attended. This morning the delegates met in Conference to discuss how to popularise Hindi in Bengal, Madras, Maharashtra and Gujarat provinces.

The second day's proceeding in open Conference began at 12-30 with prayers and songs sung by boys and girls. The president then read a letter from Swami Satyadeva (retired) at Motihari in Behar, expressing hearty sympathy with the Conference and exhorting them to work for the propagation of Hindi in other provinces where it is not generally spoken. He also briefly indicated the methods for the work. The President then moved the first resolution, expressing sympathy with and praying for the success of the British Government engaged in the great war, which was passed unanimously. The second resolution expressing grief at the deaths of Dadabhai Naoroli, Sir Sundarilal, Seth Damoddas Rathisach, Mahabandya Jaiji, Hanoti Jaiji, Kishore Mier, Mahamahabandya Pandit, Sirabandya Shastri, Professor Lab Shrinikhand which was passed by the whole audience standing in silence.

The third resolution requested Allahabad, Punjab, Bombay, Patna and Benares Hindu Universities to allow matriculation examination candidate to answer question in history, geography and science either in English or Hindi at their option.

The fourth resolution requested the Government to restore the use of Nagari inscription currency and coins.

The first resolution expressed the profound hope that the proposed Central Provinces University and College classes upto B. A., in Patna University would include Hindi among subjects to be taken compulsorily and a subject for M. A., Degree. The sixth resolution requested the education departments of Punjab, United Provinces and Bihar to include, among their text books committees, at least one member each from the chief Hindi Sabhas in their respective provinces so that they may assist in the selection of useful and proper books in Hindi and avoid incorrect and bad books finding place in the lists.

The seventh resolution requested religious political and caste conferences of Hindi speaking provinces to conduct their proceedings in Hindi and publish newspapers in Hindi language, Nagari character, and specially drew the attention of the Provincial Conferences, Bharat Dharma Mahamandal, Hindu University Kayasth, Conference, Punjab Arya Samaj, Bhargava Conference and Indian National Congress.

The eighth expressed great regret at the Bombay University having several Indian languages in the list of subjects for examination, but not Hindi and requested the University to provide for it.

The ninth resolution expressed regret at Indian States giving up old institutions of maintaining Hindu poets and writers of history of States and describers of State ceremonies old inscriptions, and requested them to revive the institution and engage state Hindu poets and writers.

The tenth resolution requested the Central Provinces Government to provide for the teaching of Hindu in Behar and Nagpur divisions.

The eleventh requested the Gurukul Kangri Jwalapur Hanavidyalaya Rishikul Haridwar and Premnaba vidyalaya Vrindaban Etc., which gave instructions through Hindi to give high class instructions in Hindi literature also as one of their subjects and to arrange for proper instructions therein.

The twelfth resolution and thirteenth confirmed the standing committee resolution to publish cheap and popular editions of useful books in Hindi and called upon the next year's standing committee to carry out that resolution early and requested lovers of Hindi to help the committee in its above work to open schools for teaching Hindi advanced literature and one to be opened and maintained by Sammelan to impart higher instructions on Hindi express necessity of an office and well equipped library buildings for Sammelan work which is growing apace declared that it was now imperatively necessary that efforts should be made for popularisation of Hindi through teachers and lecturers in provinces where Hindi is not the mother tongue. The Sammelan requested all lovers of Hindi language and patriots to render liberal help in this great work. Babu Shivprasad Gupta of Benares was then called upon to appeal for funds. The President also made some remarks about donations. Babu Shivprasad also announced that a Benares friend of his who wished to remain anonymous promised to pay one thousand rupees per annum to help the Hindi teaching Vidyalaya for five years if one was started. Similar such annual promises were made. Rai Bahadur Seth Hukumchand announced donation of ten thousand, Jagatguru Shankaracharya donation of five hundred was announced. Total donations, including his highness promise, went beyond thirty thousand rupees. The Sammelan then dissolved at 5.

The resident announced it meets to-morrow at Shiyaji Rao Bharati Bhavan Library. Here the whole of the apacious pandal was densely packed and the proceeding followed with great enthusiasm. Delegates still being registered.

At the yesterday's sitting it was also announced that Jagatguru Shankaracharya of Kavyirupth had been pleased to be the patron of the Hindi Sahitya Sammelan which news was received with great applause.

The delegates met this morning and had over two hours sitting at which learned papers and poems, were read and office bearers and members of the standing committee for the current year were elected with Babu Purushottam Das Tandon as chief Secretary as before Mahatma Gandhi President ex officio and Rai Bahadur Seth Hukumchand of Indore and Babu Syamsundar Das of Benares vice president. The full sitting of the conference began at 12-30 noon and the attendance as on previous two days was very large. After prayer and welcome songs sung by boys Srimati Gangabai read a paper on mother tongue as the medium of instruction she was followed by Srimati Hemantkumari Chiodhuri of Patiala who spoke in a very rigid and popular chaste India recounting the famous historical Indian ladies. She also described how her father the late Mavinehandray Roy I-boured hard for the introduction of Hindi in the Punjab she laid stress on the importance of Female education in Hindi. She related how her highness the Begam of Ghopal declared her views in favour of Hindi unlike many other Mahomedan Gentlemen. The speaker herself being a Bengali Lady spoke for an hour in an admirable, fluent popular, chaste Hindi. She was followed by Pandit Manorama Bai updesbka of rutlam. She quoted Manu in support of her proposition Thialkat education of children could be given by parents who should therefore be educated themselves and more the mother whose influence on children is most. Then Srimati Venubai read a paper on the importance of female education in Hindi being the most convenient and useful she said although she was a Telugu lady her education in Hindi had much influence over her mental development. She was followed by Srimati Mazanbai of Bombay. She also spoke on the importance of female education and related the lamentable lot of our child widows who if educated could be made very useful for society and for themselves. In her own widow home all education is imparted through the medium of Hindi and concluded by saying that Hindi should be adopted as a common language.

Purushottamdas Tandon the chief secretary then submitted the annual report for adoption and showed the progress of the work in different provinces. For want of time he gave a short resume.

The Hon. Rao Bahadur Bisandutt Sukla moved a resolution to the effect that (a) at least four teachers should be deputed to Deccan Gujarat Andra and Tamil provinces for giving free tuition in Hindi and (b) that Hindi primers in these provinces should also be prepared (c) scholarships should be given to at least six Madrasse students to learn Hindi and six Hindi students to learn Tamil and Telugu who will enter into contract for three years to work as teachers in the Madras Presidency and (d) That a sub-committee consisting of Gandhi as president and the Hon'ble Mr. Shukla Purushottamdas Tandon Shivprasad Gujja Gourishankar Prasad and Venkatesh Narayan Tiwary be formed to give effect to this resolution Pandit Ramakant Malaviya seconded and Pandit Ambikaprasad Bajpai supported the resolution which was carried with acclamation. Two more resolutions requesting chiefs of states in Rajputana and other places to introduce devnagari script in state departments and thanking the Maharaja Holkar for the generous support to the conference and requesting His Highness to be pleased to graciously become the patron of the conference were also passed. The President then conferred degrees on and gave certificate to successful candidates. Several medals were also given to several candidates the president then said that Nagari Pracharni Sabha of Benares had invited the the next Sammelan but he said as it would be more beneficial to hold the next session somewhere in the Bombay Presidency therefore the place would be settled and notified later on. It was agreed to by the delegates. Rai Bahadur Pandit Sarajprasad Secretary Reception Committee then thanked the President and the delegates for having made the Sammelan such a grand success and requested them to overlook all possible troubles and inconveniences to which they had been subjected during these days if as a mark of the memorable and successful sitting of the Sammelan under Mahatma Ganeshiji resounded the opening of a Sahitya Vidyalaya at Indore for control of India and Rajputana Rai Bahadur Seth Hukumchand also thanked the president. The delegates volunteers and other workers who made the conference such a great success. Thakur Ramalinghi also thanked the president and especially the lady speakers whose speeches were one of the special features of the eighth conference. The president then in a touching short speech in acknowledging the vote of thanks expressed gratitude on his own and delegates behalf to His Highness and to the reception Committee and the volunteers. He then declared the conference dissolved punctually at three thirty as notified.

Latest Telegrams

(REUTER).

LONDON, April 1.

Government has issued statements, received through Dutch Legation in Berlin, of eight Spanish and two other war prisoners at Seamen's prison camp at Brandenburg, confirming recently published story of awful death of six Russian, one French and one English seamen in that camp. Victims were shut up in a dungeon for alleged insubordination and a fire broke out. Sentry outside gave no heed to prisoner's shouts to be let out. When smoke was choking inmates, the Englishman broke small window with idea of freeing himself and his comrades learnt out of window, whereupon sentry bayoneted him in chest. Revolting struggle followed, other prisoners attempting to escape and being repeatedly bayoneted, till they fell back into flames and were burnt to death.

WASHINGTON.—War Department's weekly review says:—Haig, in spite of great difficulties, has maintained basic order of battle while withdrawing to secure positions. So long as Allied armies are able to manoeuvre with consistent unity and flexibility shown in recent engagements, so long will victory elude enemy. However as latter has staked his fortunes on success of spring campaign and apparently is determined to force a decision, or prove to his own satisfaction that he is unable to do so, we must be prepared, in event of his failure, to secure major results in present theatre to find that he will attempt a further offensive in adjacent area. Our resources have been placed unreservedly at disposal of allies and our divisions will therefore now be used if needed. Meantime our troops are taking their places in other parts of line.

This afternoon's French communique says: Yesterday evening and last night extremely bitter fighting continued north of Montdidier. Enemy directed his effort particularly between Montdidier and Peronne-Amiens road and threw in large forces with intention of widening his gains west of Hangardesanterre. French and British troops smashed up attacking waves which were unable to emerge into open. Brilliant counter-attack, in which British displayed irresistible dash, enabled us completely to drive back enemy and recapture this village.

Struggle was equally violent farther south, Griveaux, which was objective of unceasingly renewed attacks which led to hand to hand fighting, remained in our hands in spite of considerable German losses. No change reported between Montdidier and Lassigny.

MOSEOW: It is officially stated that Russo Rumanian treaty regarding Bessarabia, provides that Rumanian troops, except ten thousand guarding railways, will evacuate Bessarabia within two months and that Rumania will neither take nor assist any offensive movement against Soviets.

(ASSOCIATED PRESS).

UNCORRECTED.

ALLAHABAD, April 28

LONDON, April 1st — A further instalment of Prince Liebnowsky's memoirs shows that the British Government was ready to go to every possible length to meet Germany, but that Germany was determined on a world war. It proves conclusively, that Austria was egged on against Serbia by Berlin and when the Austrian Government was wavering at the last Germany interposed with a direct ultimatum to Russia.

Sir Edward Gait, Lieutenant Governor, Behar and Orissa has been granted a six months leave on medical certificate from the 4th of April. Sir Edward Levinge, lately member, Executive Council who is at present on leave will act as Lieutenant Governor.

The District Traffic Superintendent of B. N. R. wires from Chakradharpur.

At about 23.45 yesterday while No. 444 Up Goods train was running between Kandra and Bilalix waggon was derailed and damaged blocking the road. Through running was resumed at 18 hours date. No one was injured.

మహాత్మా గాంధీ గారి ఉపవాస వ్రతము.

(1)

కైరామండల సంక్షోభము

అధునిక ప్రపంచము లోని అత్యంత ప్రమాదకరమైన కరచంద్ర గంధిగారు మార్చి 28-న తేదీ నీక్రింది యుత్తరమును వ్రాసిరి.

1917-18 న సం॥ మునందు కైరామండలమునందు పంటలలో విశేష భాగము నాశనమయ్యెను అందఱు నొప్పుకొనుచున్నారు. నిబంధనల ప్రకారము పంటల విలువ 4 అకాలకు తక్కువయ్యెనయెడల రైతులకు ఆసంవత్సరమునకు శిస్తు అంతయు ముజరా యాయవలయును. 6 అకాలకు తక్కువ విలువ యైనయెడల శిస్తులో సగము ముజరాయా నవలెను. నాకు తెలిసినంత వట్టుకు, కైరామండలము లోని 600 గ్రామములలో ఒక్క గ్రామమునకు మాత్రము ప్రభుత్వమువారు శిస్తునంతయు ముజరాదయ్యెనెనెనె. 108 కంటే ఎక్కువ గ్రామములలో సగము భాగము ముజరాదయ్యెనెనెనె. కలిగినవ్యయమునకు తగినట్లు ముజరా ఈయలేదని ప్రజలు గోలచేయుచున్నారు. అనేక గ్రామములందు 6 అకాల కధికమును విలువగలవైయు నిలిచియున్నదని అధికారులు వాదించుచున్నారు. నిలిచియున్నవైయు విలువ 4 అకాలలోపు ఉన్నదా లేక 6 అకాలలోపు ఉన్నదా, 6 అకాల కధికముగా నున్నదా అను

పర్యవసరము విచారించవలెను. గ్రామములందు వైరుల విలువను నిర్ణయించువారు ఆయా గ్రామముల కరణములు. వైరులలో కొంతభాగము పోయినప్పటికి విలువల తగాదాలు వచ్చుచుండునగాన, గ్రామకరణములు నిర్ణయించిన విలువల కింక తీరుదులేదు. ఈ గ్రామద్వ్యయములలో ననేకులు వైరుల గుణము గలవారు. అన్యాయమునకు వెంటకు, అధికారభావము క్రూరము వాటియందు మాత్రమే వినిపింట్లుండునగా, అధికారుల కఠినియము లగు వారి నే గ్రామద్వ్యయములను అధికారులు నియమించెదరు. సాధ్యమైనంత శ్రమచేసి శిస్తు సరియైన లాగి కొనుటకే గ్రామద్వ్యయము ప్రయత్నింతురు. కరణములను గ్రామకరణములు పుట్టినవారుకారు; తయారు చేయుటకే వారిని నేను జెప్పెదను. శిస్తునమూ చేయువారికి నిర్ణయవృద్ధి దయమాను, మొండితనమును లేకున్నచో అధికారులకు తృప్తి కరమగు వారు పనిచేయజాలరు. ఈ కరణముల గూర్చి కైరామండలములోని రైతులు చెప్పెను వాస్తవవయములను మాత్రము నేను పఠెదను. ఇట్లు చెప్పటవలన ప్రభుత్వమువారి కందుచున్న సాగుబడి తక్కువను, వైరుల విలువలను మొట్టమొదట ప్రభుత్వమువైపు పక్షపాతులను నిర్ణయాత్ములు వైన కరణములచేతనే తయారు చేయబడుచున్నదని తెల్పుటయే నాయుద్దేశము. రైతులలో గొప్పవారును కొద్దివారును, ధనవంతులను, పెద్దకాపులను, అధికముగ డబ్బు నిచ్చివేయువారును, కరణములకును ఉన్నతోద్వ్యయములకును పగవారగుట తప్ప ఇతరుల మెప్పుడవలన నేమియు లాభము లేనివారును అందఱును కరణములవలన తయారు చేయబడు సాగుబడి తక్కువను, విలువలను తప్పుకొని ఖండితముగా చెప్పగలరు. దీని మూలమున ప్రభుత్వమువారికి గాని ఏ యుద్వ్యయికి గాని అపవాదముగలిగిండుట నాయుద్దేశముగాదు. ప్రజలకు సంబంధించినవ్యవహారములందు ప్రజలహక్కులను దృఢపఱచి, వారికి లాభము గలుగజేయుటయే ఈయుద్ద్యయపు ముఖ్యార్థి ప్రాయము. మానసియలగు జి. కె. భరత్, వి. జే. పటేల్, డేవదర్, జోషి, ధాకర్ గార్లు ఈవిషయమున విచారణసలిపిరి అందఱికిని తెలియును. ఇది కొద్దిపాటి విచారణ గనుక వ్యవస్థగను ఏవో కొన్ని గ్రామములందును మాత్రము జరుపబడినది. వారి విచారణ పర్యవసానమున బట్టి చూడ, అనేక గ్రామములందు వైరుల విలువ 4 అకాలకు తక్కువగ నుండెనని తెలియనగును. వారు సల్పిన విచారణ అంత విస్తృతమైనది, గాదు గావున వారు తేల్చిన విషయముల ననేకు లాక్షేపించు సాగిరి. దీనివై నేనును పక్షపాతులుకాని 20 మంది నేర్పరులను గలసి స్వయముగా విచారణ వారంభించితిమి. నేను స్వయముగా 30-కి మేగ గ్రామములను చూచి సాధ్యమైనంతమంది రైతులను కలిసికొని ఇందు మించుగా గ్రామములలోని భూములనున్నటిని పరిశీలించితిమి. గ్రామస్థుల నన్ని విధముల తారుమారు ప్రశ్నలతో పరిశీలించి పంటల విలువ 4 అకాలకు తక్కువగ నుండెనని కనుగొనితిమి. వాచుట్టుజేరిన రైతులలో అతి శయోత్సల నిరసించు వారును చాలమందియుండిరి. ఆసత్యము చెప్పినచో మొదటికే మోసము వచ్చునని వారి కందఱికిని తెలియును. "రాచి, భా

రిఫ్" వైరులను నాయంతట నేనే పరిశీలించి అక్కడక్కడ కొన్ని అతిశయోక్తులను ఖండించితిమి. నాతో కూడ విచారణ గలుపుచుండినవారు నేను చేయుచున్న విధముననే విచారణ సల్పిరి. ఇట్లు ముమారు 400 గ్రామములను పరిశీలించితిమి. ఈ గ్రామములందఱియు ఎక్కడనో తప్పు అంతటను వైరుల విలువ 4 అకాలకు తక్కువగ నుండెను. 31 గ్రామములలో మాత్రము వైరుల విలువ 6 అకాల కెక్కువగ నుండెను. మేము ప్రతి గ్రామమునందు ఖాఫీస్ పంట ఎంత పండెనో, సంవత్సరమునందంతటను ఎంతపండెనో విచారించి ఈవిధముగ అన్ని గ్రామములను పరిశీలించితిమి. ఇట్టి విచారణమే సక్రమమగు విచారణ. ఈ విచారణయందు తేలిక దానికి సమముగా లేకలయుండుండవలెనెనెనె అత్యంతయు తప్పు లేకలయునని చెప్పవలెను. మేము సల్పిన విచారణయందు అతిశయోక్తి యనరాదులేదు. ప్రభుత్వమువారి కందుచున్న సాగుబడి తక్కువనియు చూచి ఊహించి వ్రాయబడినది. ఇట్టి పద్ధతికి కొన్ని ఆక్షేపణలు గలవు. ఈ ఆక్షేపణలను కైరాజిల్లా కలెక్టరుకు వ్రాసితిమి. వాడే తాల్ (సర్వేసాక్ష్యములుగల గ్రామము) అను గ్రామస్థితిని పరిశీలించునది కలెక్టరును కోరి ఆ గ్రామమునందు సాగుబడి విలువ 4 అకాలకు తక్కువ యున్నచో, దానికింటే దురదృష్ట గ్రామములందు సాగు సాగుబడి విలువ 4 అకాల కెక్కువగ నుండెదని గ్రహించవలెనని నేడితిమి. కలెక్టరుగారు సజ్జ విచారణయందు నన్ను నుండ నిమ్మనియు నేను కలెక్టరుకు ప్రార్థించితిమి. కలెక్టరుగారు విచారించి, కాని వాస్తవ్యవసంగీకరింపలేదు. కనుక రైతుల ప్రతినిధులు తేనందున ఆందు పక్షపాతియు గలదని చెప్పవచ్చును. మొట్టమొదట ప్రభుత్వోద్వ్యయము చేసిన విలువ 12 అకాల కెండవసారి విచారణ సల్పినప్పుడు పంటల విలువ 7 అకాల కెయ్యెను. కలెక్టరుగారు రవలించిన తప్పువిధానమునే యంగీకరించినను పంటల విలువ 6 అకాల కెక్కువగాదు. రైతులు 4 అకాలకన్న తక్కువ యని చెప్పెనున్నాడు. ప్రభుత్వమువారికి ప్రజలభావమునం జేపైన గొంతున్నచో, వారు రైతుల ప్రతినిధులను గల నిమ్మనివారితనమును నేర్పజచి విచారణ జరిగింపజేసె జరిగింపవలెను. అట్లు కానిచో, గౌరవకరముగ ప్రజల భావమును విశ్వసించవలెను. ఈ రెండు నూచలను ప్రభుత్వము వారంగీకరింపక కలెక్టరుకు సూచనండు కలెక్టరుగారును బూచవలెనని తానించిరి. ఈ కలెక్టరుగారు నేచ్చటను మానలేదు. స్పష్టము మీద రైతులు శిస్తులను చెల్లించుచుండిరి. గ్రామద్వ్యయము రైతుల ఇంటిపకులను జప్తుచేసి శిస్తు చెల్లించినవెనుక పకులను విడుదలచుండిరి. ఒకసారి జేద యొద్దనుండి అతి ఆధారముగ నేమె జప్తుచేసిరి. నేను ఆ గ్రామమునకు వెల్లెనయంతరము ఆపకుపు కదలబడిను. ఇట్టి అన్యాయము తెన్నియోజరిగినది. ఎన్నియో జరుగనున్నది. సర్వప్రజాశాఖిప్రాయ బలము ప్రజలపక్షమున నుండనిచో, నిష్పయిజే జరుగుచుండును. ప్రాధికారములమున ప్రయోజనమేమియు గలుగలేదు. కిగవర్నరుతోను, కమిషనరుతోను, కలెక్టరుతోను సంప్రదించితిమి. దానివై ఈక్రిందినూచనజేసితిమి. రైతులకందఱికిని శిస్తు అంతయు ముజరాయవలసి యున్నను జిల్లా యందంతటనుగను శిస్తులనైనను ముజరాయయ్యవలెను. 6 అకాల కెక్కువ విలువగల వైరులుగలవని అందరిచేసంగీకరింపబడినచోట్ల వట్టుకు పూర్తికన్న వనూలుచేయవచ్చును. ఇట్టి యుత్తరపును జేయుచు, శిస్తులను చెల్లించ వసతులుగలవారు తమంతట తామే చెల్లించవలెనయెడల ఉత్తరపు దయచేయంపవలెనని కోరితిమి. ఇట్టి యుత్తరపులను నిరుపేదలగువారి కవ్వణితి కొంతకంత తొలగును. ఇట్టి కానములను ప్రభుత్వమువారికి గౌరవమును, ప్రజామోద బలమును చేకూరును. ప్రజల భావమునకు విరుద్ధముగ ప్రభుత్వము ప్రకరించినచో ఆశాం తిగలుగును. ఇట్టి ఆశాం తి ఇదివరకే దుర్బుత్తు పూరితమగు కైరామండలవాసులకు గలిగినచోవారిని విచితుల జేయను. అట్టినితి సంభవింపకుండజేయుటయే మాయుద్ద్యయము. దీనివలన ప్రభుత్వమువారికిని ప్రజలకును గూడ చెడ్డపేరు వచ్చును. ప్రభుత్వమువారు తమ గౌరవమును ప్రజలనిశ్వాసమును నిలుపుకొను తెట్లు గిరినూకొడు నందు వారికి అపరిమితాధికార మొనగబడియున్నది. రివిన్యూ ఉద్వ్యయల కార్యములవై రైతులకెట్టి అప్పియను లేదు. కైరాజిల్లాపండిట్ల యందు ఇట్టి అధికారములను చలాయించినచో

న్యాయమును దుర్వినియోగపఱచుట యగును. ఈ మండలమున ప్రజలొక విధానవిధ్యమునకును, ప్రభుత్వమువారు స్వగౌరవమునకును నెనగులాడు చున్నారు. శిస్తులను చెల్లించనిచో రివిన్యూకోడు ప్రకారము జంతు గొంతులేక తక్షణము వనూలు చేయుటకును శిస్తుమొత్తములో పాతిక భాగము అపరాధముగా వనూలు చేయుటకును, రయతువారి భూమినైనను ఇనాంభూమినైనను, ద త్రభూమినైనను జప్తుచేయుటకును, శిస్తుచెల్లించని వానిని ఒక చో నిలిపి యుంచుటకును ఈ ద్వ్యయలకు సర్వాధికారమును గలదు. ఈ శిక్షలను ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా గాని, అన్నిటిని కలిపి గాని విధించవచ్చును. పాపకులు నామాటలను నమ్మదగినవ్యుగో గాని ఉద్వ్యయ లీ మండలమున కటకడపటి శిక్షను తప్ప తక్కిన శిక్షల నన్నిటిని విధించిరి. 1000 రూ॥ విలువ గల 200 యకరముల భూమిగలిగి కొద్దిగ శిస్తు చెల్లించువాడు ఉద్వ్యయల అధికార బలమున ఆ భూమినంతటిని గోల్పోవసంసిధుడు అతిడు ఒక్క విధానముకొఱకు ప్రయత్నించుచు, శిస్తును చెల్లించ నెల్లక న్నముగ లొంగి న్యాయశాస్త్ర ప్రకారము తనకు గలుగు శిక్షను భరించును. ఇట్లు జప్తుచేసినది ఉత్తరపుప్రకారము చరించినట్లు అనుకోవడగు. ఇది ప్రజల భావలమును ప్రభాభానదృఢత్వమును నూచించును.

తమ హక్కునియు న్యాయమనియు తాము తలంచు దానికొఱకు సర్వకక్షితోను పోయియున్న కైరామండల ప్రజలయెడ పత్రికలును, ఇతరమండల ప్రజలను, తోడ్పడవలయునని నేను ప్రార్థించుచున్నాను. ప్రజలనిశేవకత్వముల భరించుచు తమ యిండ్లకు వెలుపల గుడిసెలు నేసినాని కవ్వణినను సల్పుచున్నాడు. కొన్ని కొన్ని గ్రామములందు మరణములను విశేషముగ గలవు. వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోయినవి. ఈ కవ్వణులన్నియు వీరునుభవించుచున్నారు. వీరికిధనసహాయ ముక్కరలేదు. సర్వభారత ప్రజల భావలమును వీరకు కూలముగ ప్రకటించుటయే వీరు కోరునది.

ఉపవాస వ్రతము

మహాత్మా గాంధీ గారు నాడియాడు నుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ఈ నే నవలంబించిన ఉపవాసవ్రతమును గూర్చి ప్రజలకెఱుక పరుప వలసియున్నది. నా మిత్రులలో కొందరి కార్యమును, అనివేకమును, కొందరు పిరికి తనమును, ఇక ననేకుల నేక విధములగ విచారింప జొచ్చిరి. కాని యింకొక విధముగ వర్తించినయెడల దైవమునకును, నా ఉద్ద్యయమునకును కూడ కృతఘ్నుడ నగుదునని నా అభిప్రాయము.

ఒక మాసమునకు పూర్వము నేను బొంబాయి నగరమునకు జోయినపుడు, అహమదాబాదులోని మిల్లుపనివాండ్లు పనిచేయ తిరస్కరించి, కట్టుకట్టినయూ, తమ కొనంగబడు ప్లేగు బలైయును తీసివేసినయెడల వారు దౌర్భాగ్యమునకు గడంగు నన్నారనియు నాకు తెలియవచ్చినది. నేనీవిషయమున జోక్యముకలుగ జేసికొనవలయునని ప్రార్థించునై అందుల కంగీకరించితిని.

ప్లేగువ్యాధివలన గత ఆగస్టు మాసమునుండి ప్రజలు 100-కి 70 వంతున ఉపకారభ్యుదయించుండిరి. కాని యాభ్యుతి యిక నొసంగ బడకుండచేయవలెనెడి ప్రయత్నముల వలన కూలీలయందు ప్రబలమగు అసంతృప్తి వ్యాపించినది. సమయము మించిన పిచ్చుట మిల్లుఅధికారులు ప్లేగుభ్యుతికి బదులుగ 100-కి 20 వంతున జీతమును వృద్ధి గావించెదమనిపలికిరి. కూలీలసంతుష్టమానసులైరి. ఈవిషయమై యోచించుట కొక సంఘ మేర్పరుపబడినది. ఇందు కలెక్టరు చాటిపల్లుగారు మధ్యస్థులుగ నుండిరి. 'కొన్ని' మిల్లులలోని పనివాండ్లు పనినివోపుట మానివేసిరి. కాని మిల్లు అధికారులు, పిచ్చుట యాయేర్పాటుల నంగీకరింపక, నూటికి 20 కంటే జీతము నెక్కుడు గావించుని ప్రకటించిరి. ఆసంఘముననున్న శంకరలాల, వి. జె. పటేలు గార్లును, నేనును ఆసమయమున కృషిసలుపక పోయినచో చాల అపాయము వచ్చునని తలచితిమి. కావున, మేమీ సమస్యను గూర్చి యోచించి, మిల్లు అధికారుల సహాయమును వాంఛించితిమి. కాని వారందుల కియ్యకొనలేరి. వారందరును యొకమై, కూలీలు సమ్మెకట్టకుండగ నాపుచేయ ప్రయత్నింప మొదలిడిరి. మేము మిల్లు అధికారుల పక్షమునుగూడ పరిశీలించి, కూలీలజీతమును 100-కి 85 వంతున హెచ్చుగావించ వచ్చునని తీర్మానించి, యావిషయమును మిల్లు అధికారులకు తెలియపరచి, యందులోపములున్నయెడల మాకు వెలుపగోరిమి. వారు మాకు సహాయము గావించరయ్యె!

మేము తెలిసిన దానికంటే ప్రభుత్వమువారును, బొంబాయిమిల్లుఅధికారులును యిచ్చు భృతిచాల తక్కువగ నున్న

దగ్గి వారు ప్రత్యక్షమై మొసంగిరి. కాని యిది సందర్భముగ లేదనబట్టి ప్రాయముతో సుకగొప్ప సమావేశములో మిల్లుకూలీలందరికిని మా తీర్మానమును వెల్లడించినది. వారు 100-కి 50 వంతునకు తక్కువగ సంగీకరింప నిచ్చుననలేదు. మిల్లు అధికారులొసంగుదానికిని, కూలీలు వాంఛించుదానికిని సుదృఢ వ్యత్యాసమును కల్పించుట మంచిదని నేను నడిచితిని. కొంత కాలము తర్కించిన పిమ్మట వారు 35% వంతున చేయబడు వృద్ధికి అంగీకరించిరి. ఆ పట్టి నుండి యు ప్రతి దినమును ప్రజలనేకులు యూరి వెలుపల నున్న యొక చెట్టుక్రిందతేరి, 100 - కి 35 వంతున తీరము లభి వృద్ధి కావలెననియు, అంతకు తక్కువ అంగీకరింపమనియు దేవుని పేరున వాగ్దానములు చేయుచుండిరి. వారి కేవలమును ఆర్థిక సహాయమైనది లేదు. అనేకుల హాజరును లేక యుండవలసి వచ్చినది. వారిలో దృఢశరీరులు ఆహారమునకై పాటుపడక పోయినయెడల, వారిసంరక్షణార్థము మేము ధనమును కేకరించుట వారి క్షేమమునకు భంగకరమని అభిప్రాయ పడితిమి. యంత్రకాలలో పనిచేసిన వారలను తట్టలను మోయుడల ప్రోత్సాహ పరచుట చాల కష్టము. వారావిధముగ పనిచేసిన వారు సంతృప్తిని మాత్రము జూపలేదు. ఇరువది రెండు దినములు గడచినవి. కూలీల కెట్టి సహాయములేదు. మిల్లు అధికారుల హాజరులు తమ కార్యముల జేయుచుండిరి. దేవుడు సేదనెయ్యి, యిట్టి ప్రకటనలు బూనుట బలహీనుల లక్షణమనియు వారికి బాడకట్ట ప్రారంభించినది. ఒకనాటి ప్రాతఃకాలమున నుత్సాహ పూరితులై, దృఢసంకల్పములగు 5 మొదలు 10 వేల మందివరకు సమావేశమగు కూలీలకు బదులు 2000 మంది మాత్రమే కానగుటయు, వారు నిరుత్సాహులై యుండున నేను గాంచితిని. ఒక భాగమున నున్న మిల్లుకూలీలు సభకురాక, 100-కి 20 వంతున బత్తెములంగీకరించి, పనిజేయు నిశ్చయించుకొనిరినాకు తెలిసినది. మంచి ఆహారమును, మోటారు బండ్లను గలిగియున్న మీకు, అన్నములేక మలమలమాడుచుండు మావంటివారికి సులహనిచ్చుట నులభమని వారు మమ్మల బెదిరింపఁచిరి. నేనేమి చేయవలయును? ఈ ఉద్యమము న్యాయసమ్మతమైనదని నానమ్మకము. నాకు దైవమునందు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలదు. వాగ్దానముల చెల్లించుట యెల్లరకును పరమధర్మమని నాఅభిప్రాయము. ఇంతకు పూర్వము పీరిందరును దైవధర్మమని నాకు తెలియును. కాని యీ సమ్మె కట్టువలన వారికి జీవనాధారములు లేననియు, ఇందువలన వారి భాధలు ద్విగుణితము లగుచున్నవనియు నేను గ్రహించితిని. మనదేశమున వాగ్దానముల చెల్లింప దృఢనిశ్చయము లేదనియు, దైవము నెడలగాని, అశ్వత్థ క్షియందుగాని సంపూర్ణ విశ్వాసము కానరాదనియు నేను దేశమందంతట చేసిన ప్రయాణములవలన తెలిసికొంటిని నేనీ సమయమునకు తన విధమున వర్తించుట పరమధర్మము. కావున వాగ్దానము సుల్లంఘించుట అన్యాయమని మాత్రము బోధించి, మీకు 100-కి 35 వంతున బత్తె మొసంగువరకును నేను భుజింపనని తక్షణమే వారికి తెలియజేసితిని. ఇంతవరకు జీవచిహ్న విరహిత మగు ఆ సమావేశ ముత్సాహ పూరిత మాయెను. అచ్చట నున్న జనులెల్లరును కన్నుల నీరు నించుచు, తీరములభివృద్ధి యగుదడక తా మెట్టి పనిని జేయఁచునని, నితరులకు కూడ తమ పక్షమునకు గాని వచ్చెన ననియు వాగ్దానమొసంగిరి. ఆ సభ్య శ్రేణు ప్రకటనమును ప్రత్యక్షముగ జూచి ఆనందింపవలసినదేగాని వ్రాసు నలంకారు. పూర్వకాలమునందు వలెనే నేకుగూడ దైవము మన సోదమనీడయై యున్నాడని యెల్లరులు గ్రహించగలిగిరి. నే నీవిధమున వర్తించినందులకు నేను విచారించుట లేదు. ఈ ప్రకటన నవలంబించక పూర్వము అందు చాల లోపములు గలవని నేను తలచితిని.

కాని అంతకుండు తక్కువగ నేనేమిచేసెను, నాయం దుంచుడిన విశ్వాసమును దుర్వినియోగము గావించినవాడనగు దునగ భయముగలిగినది. మిల్లు అధికారుల మానసముల మార్పు నుద్దేశ్యముతో నేనీయుపవాగ ప్రతిము గావించినయెడల, ఆ కార్యము ధైర్యవహింపమైనదని నాకు తెలియును. ఇందు మూలమున కూలీలకు లేగిన సౌకర్యములు కలుగుతేలు మారవలెనని. మిల్లు అధికారు లొసంగు అత్యల్పసౌకర్యములతో నేను తృప్తి నొందవలెననియు, వాగ్దానములు మానవట్టుదలకై నను చెల్లింప బడవలెననియు నే నెరుగుదును. ఈ ప్రతీకారమువలన నష్టములును నాకు తెలియును. మానవ కార్యమున లోపములుండును. నా కార్యముకూడ దోష విరహితముకాదు. కాని మనవాగ్దానముల చెల్లింప దృఢనిశ్చయములే కావ్యధిక్షు నైనగాని, మన జాతి గృహిణులగునా న్నే పితరుల అభిప్రాయమెట్లున్న న నేనిట్టి కార్యముల నికనుండుకూడ కర్తవ్యమనుకొనలేదు. ఈ సమయమున మిల్లు అధికారులను అంబాలాను గారాభాయిగారును, మిల్లు కూలీల పక్షమున ఆతని సోదరి యగు అనమాయాబాయియు యుండిరి. ఈమె మాటయెడల కూలీలకు గల భక్తి, గౌరవము లప్రతిమానములు ఈ కలహమున నిరుత్తులవారికిని యెట్టి దైవమృత్యుమును లేకుండుటకు పీరివురు కారకులు.

మంగరాష్ట్రీయ మహాసభ.

ఈ సభ మార్చి 30-వ తేదీన చిన్నగూడలో సమావేశమయ్యెను. సుమారు నాలుగు వందల ప్రతినిధులు సభకు బోయిరి. ఇటీవల పరాసురంగము నుండి మరలి వచ్చిన చంద్ర నగరపు స్వచ్ఛందభటులు 12 గు సభకుబోయిరి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు మా రాజమహేంద్ర చంద్రమిత్రగారు ప్రతినిధుల నాదరించుచు దొరతనమువారి నిర్బంధవాసపద్ధతిని గర్హించిరి.

సురేంద్రనాథబెనర్జీ గారు పాదపీఠంప అభిలవంద్రతగా గారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. ఆద్యక్షులు తమ యువ న్యాసమున హిందూదేశ మేల స్వరాజ్యమును వాంఛించుచున్నదియు నిశ్చయపరిచిరి. ప్రపంచమంతట న్యాపించు వికాలవ్యామోహము లటుండ వెంటనే బాధ్యతాయుతస్వ పరిపాలన మొనగుటకు మూడు ప్రత్యేక కారణములు గలవు. మొదటగా రులచిన దానికంటెను జనాభిప్రాయము త్వరితముగ వికసించి చాలకాలము క్రిందటనే నిరంకుశాధికార పరిపాలనాస్థితిని దాటిపోయెను. ఇది మొట్టమొదటి కారణము. హైందవుల కెంత యావశ్యకమో హిందూదేశ స్వపరిపాలనము సామ్రాజ్యమునకు సంభి యావశ్యక మయ్యెను. జపాను రాజకీయ భూగోళస్థితిగతులు సామ్రాజ్యమునకు హిందూదేశమునకును హానిని సూచించుచున్నవని పలుతావులం దు దృఢముగ నన్యుబడి యున్నది. ప్రస్తుతిపు యుద్ధస్థితిని, తురుష్కదేశపు అంతః కలహములను వారెట్లు తెలిసికొనకనుండగలరు? ఇకముందుగలగలబోవు బాధలకన్నిటికి సిద్ధముకావలెన్న హిందూదేశపురక్షకబలము నభివృద్ధి చేయవలయును. పరిపూర్ణ బాధ్యతాయుత స్వపరిపాలనమును శ్రీభుముగ మెసగిన నే ఈయేర్పాటు పొసగగలదు. ఇది రెండవయంతయు. ఇకమూడవది హిందూదేశస్థితి చాలవైచిత్ర్యముగనున్నది. ఈవిషయస్థితిని తొలగించుటవలన, దేశమున కంతి నెలకొల్పుటకును, వెంటనే బాధ్యతాయుతస్వపరిపాలనము మొనగవలయును. పిమ్మట నధ్యక్షులు హామరూలు ఉద్యమ పక్షమున యూరోపియను సంఘము యొక్కయు, ఆంగ్లో ఇండియనుల యొక్కయు, హిందూబ్రిటిషు సంఘముయొక్కయు వైఖరి యెట్లున్నదియు వివరించిరి. భారతీయులనర్హులు, విద్యావిహీనులు విశేషముగ నున్నారు. ఎన్నుకొనువారలు విశేషముగ లేరు. అను ఈ మొదలగు వాదనలు కేవలము ఆన్యాయము వారి పుష్కల మామీరగల యాత్రమకారణ మొకటి గలదు. "మేము చాలకాలమునుండియు ననుభవించుచుండిన అధికారములను ప్రత్యేకస్వత్వములను గోల్పోవలయును. అందుచేతనే మేము స్వపరిపాలనకు వ్యతిరేకముగ నున్నాము. వారి నిష్పాదు త్యజించుచు మీరు కోరబాలరు." ఈ వాదనను ప్రజలు బోధపరచుకొనగలరు, ప్రశంసించగలరు.

అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాసము లో చివరగా గమనందు చాలవరకు నిష్పందా కా స విధానమును, హిందూదేశక్షేత్రక కా సన విధానమును విధించెను. నిష్పందావాసములకు గూర్చి మేము నిరంతరము పట్టు విడువకుండ మనము ఆందోళనము చేయవలయును. అసహన మగు నెడల ఆందోళనమును ఇంగ్లండుసంఘము న్యాపించ జేయవలయును. అసహనము నెడల సాత్విక నిరోధమును బూనవలయును. బంజారాయందలి శ్రీమ నిష్పంధవాస శిక్షు ను గర్హించుచు ఆలపిద్దమనకు బాధ్యు లగువారిని వెంటనే బరతరపు చెప్పువలయునని వారు చెప్పిరి. చివర నధ్యక్షులు విప్లవోద్యమమును గూర్చి ఇట్లు చెప్పిరి. విప్లవోద్యమము జన్మించుటయు నభివృద్ధి మొందుటయు చాల మెల్లగ జరుగుచున్నది. ఇందుల కనేక కారణములు గలవు. అందు కొన్ని ప్రజలు, దేశమును అభివృద్ధినింపనది పరిశ్రమలు నాశనమొనరింపబడినది. రాజకీయ విషయములను హిందూజాతులు, ఆయుధవిషయములందును, పట్టణ సేవలందును ఆంగ్లేయుభారతీయులకు ధేదముల గల్పించి కోపము కెక్కించుట, ప్రజల విదబరచి పరిపాలించుట, అనేకనిరంకుశాధికారకాసనముల చేయుట, కాసనాబద్ధ ఆందోళనము పరాజయమొందుట ఈ మొదలగునవి ఇతిత్రైగతితేనందున భారతీయులకు దేశసేవకోజకు వెర్రెత్తి పోవుచున్నారు. వారకకాశముల గోరుచున్నారు. పనిచేయుటకు వారి కేదియో తెన్నుండవలయును. నాయకులు వారి నణచి యుంచలేరు. దొరతనమువారు వారిప్రచలనముగూర్చి దురభిప్రాయ మొందిరి. గుంజకుల యుత్సాహము ననుమానముతో జూచిరి. ఈ రీతిని

నాయకులును దొరతనమువారును తమ భర్త్యముల నిర్వర్తింప నేరకుండిరి. అందువలన నకాలియు ననుమానమును ప్రబలింపి. అవి కాసనాబద్ధ ఆందోళనమున కారణములైనవి. అది మరల నణగదొక్కబడెను. ఈ యణగదొక్కట మరల యభిమానమునకు మారి అది మరల రాజకీయద్రోహముగ మారెను. ప్రతి రాజకీయద్రోహమును అధికారుల నణగదొక్క వారంభించిరి. అదిమరింత విప్లవభావమును కెక్కించె. ఉద్యమమును న్యాపింపజేసెను. అధ్యక్షుకోపన్యాసానంతరము అంతరిద్వారక సంఘ మేర్పడి చిత్తుతీర్మానముల నాలించెను. సభ 31 వ తేదీన మరల సమావేశమయ్యెను.

చేలస్వను, బ్రిటిషుపురోగ మనము. స్వీయా, ఏప్రిల్:—భానుబాహుడిమకర్త నోడింపబడిన తురుష్కదేశములందలి హతశేషులను మాధవములు అనక్రప గౌరవమున నెదిరించినవి మార్చి 28 తేదీ మద్యాహ్నము వాట్టునకు 350 మైళ్ళువాయవ్యముననుండు ఆనామదాటియుం దునకేగిరి, మనవారుపట్టుకొనిన వైవిధ్యవస్తు వివరములింకను తెలియలేదు. అయినవిచాల ప్రాముఖ్యమైనవి తెలియుచున్నది. ఈ పయోగకరమైన సమాచారము చాలనరకు తెలియకచ్చెను. హాడినా అనాలబోనుండు కొట్టుట మాచేతులలో పడినవి. అందు తుపాకు లనేకమున్నవి. సందుగుండు సామగ్రి విశేషముగనుండెను. మందుగల నేయు యంత్రములును, వెద్ద ఫిరంగులు మొదలగు ననేక విధములగు సామగ్రియు చిన్న చిన్న పడవలును గూడ మావశమైనవి ఇప్పటికి మేము పట్టుకొనిన ఖైదీల సంఖ్య 5,000.

నాతావరణ స్థితి

1918 సం॥ ఏప్రిల్ 2-వ తేదీ మంగళవారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	మొత్తము అత్యధికముగ	మొత్తము అత్యల్పముగ	మొత్తము మధ్య	మొత్తము 1 నుండి 5 వరకు	మొత్తము 5 నుండి 10 వరకు
గత	24 గంటలలో	24 గంటలలో	గత 24 గంటలలో	మొత్తము 1 నుండి 5 వరకు	మొత్తము 5 నుండి 10 వరకు
గోపాలపూరు	85.5	75.9
వాడేరు	87.9	74.7	0.02
కాకినాడ	94.1	78.4	0.03
బందరు	90.1	73.2	0.02
గుంటూరు	93.7	71.8	0.08
నెల్లూరు	92.2	73.6
చుడ్రాగు	89.5	73.2	0.02
హైదరాబాదు *	97.4	70.6	0.05
అనంతపురము	99.9	73.1
బళ్లారి *	100.6	78.5	0.02
కర్నూలు *	93.4	72.6	0.02
కడప *	100.4	74.6
తెంగుకూరు	90.5	66.8	0.02
వెల్లూరు	96.0	69.4	0.02
నెలము	97.6	74.7	0.08
కోయంబుత్తూరు	96.7	71.4	0.04

* వేటి యుదయమున ఈ పుణ్యములందు వాయువు నందు చలనములేదు.

దత్తమండలములందును, ద్వీపకల్పపు దక్షిణభాగము నందును, బంగాళాఖాతమునందును, నాయుభారము తగ్గినది. అది బొంబాయి రాజధానియందలి డక్కనునందు స్వల్పము. బర్మాయందధికము. నాయు సంచారములకు లెన్నగ లేదు. వాయువునందలి గరునజేగము మాయూకంటె తక్కువగ కలదు. ఆగరునజేగము మాయూకంటె తగ్గుచున్నది. చెన్న పురి తీరమునందు తిరిగి వైచిగాలి పీచుట కారంభించినది. సుదృఢమోష్ణస్థితి అధికముగ గలదు. అందలి మార్పు కణాటకమునందధికముగ గాల్పించుచున్నది. రాజధానియందండును మధ్యమోష్ణస్థితి మాయూకంటె తక్కువ. మలబారునందు తేల్పు రాత్రివేడియు, సగటివేడియు మాయూకంటె తక్కువగనున్నది. దత్తమండలములందీ తగ్గుదల విశేషముగ గలదు. కడపయందు నిన్నటివేడి 101.4 డిగ్రీలు వాయువు మా మూకంటె అద్భుతా విహీనమై యున్నది. కొద్దిగ అక్కడ క్కడ మబ్బుకలదు. ఎక్కడను వర్షము పడలేనట్లు తెలియుచున్నది. రాజధానియందు గాలి సజావుగలేదు. చినుకులు పడినను పడవచ్చును. ఆర్. ఎల్. జోన్ను, నాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

22-వ కృష్ణామండల సభ.

ప్రథమదిన చర్య

(మాప్రత్యేక విలేజుకునియొద్దనుండి)

గంపలగూడెం, మార్చి 30:—తిరువూరు డివిజనునందు, గంపలగూడెం గ్రామము అయిదువేల జనసంఖ్యగల కుగ్రామము. ఆ గ్రామము వైజాములైలువేమిదనున్న మధిరస్టేషనునకు 12 మైళ్లదూరమున్నది. అది జమీందారీగ్రామము. శ్రీరాజా కోటగిరి జగన్నాథ నారాయణంగారు ఆజమాకి ప్రభువులు. యువరాజుగారు శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావు బహద్దరుగారు. 22-వ కృష్ణామండలసభకు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు.

రాజకీయసభకు అగ్రాసనాధిపతి శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారితోడను గ్రంథాలయసభకు అగ్రాసనాధిపతి గారు శ్రీతల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారితోడను ఇంకను వివిధపట్టణములనుండియు గ్రామములనుండియు విచ్చేసిన పలువురు ప్రతినిధులతోడను, నిన్నటిదినము రాత్రి 9 గంటలకు బెజవాడనుండి బయలుదేరి, 2 గంటలకు సరికి మధిరస్టేషనునకు చేరితిమి. స్టేషను బయటకు వచ్చుసరికి, పిండియారబోసినట్లున్న వెన్నెలయందు రెండేడుల బండ్లయొక్క మహారణ్యమొకటి మాకు గోచరించినది. అప్పుడు సుమారు 200 బండ్లకు తక్కువగ నుండవు. రైలునుండి దిగిన ప్రతినిధులు గిం నుండిమాత్రమే. ఏమిదిమందికి రెండువందలబండ్లు అనగా మనిషికి నాలుగుబండ్లు. నాకొకటి; నాసామానున కొకటి; నామరచెబున కొకటి; ఇంకను ఒక బండి మిగిలియే యున్నది; ఏమిచేయునది!

ఇట్లు బండ్లమీదపడి సాఖ్యముగ ప్రయాణమును సాగించితిమి. సుఖముగ నిద్రించితిమి; నిద్రనుండిలేచి నలుదిక్కుల చూచుసరికి మాబండ్లు దట్టచు గుండవిమధ్యనుండి పోవుచుండెను. బండిపోవువార్తయు రెండు గజములకంటె ఎక్కువ వెడల్పులేదు. దారి కిరు ప్రక్కలను ముండకంపల చెట్లుండి, బండ్లకు కట్టబడియున్న ఎడ్లయొక్క దేహములను గీరుకొనిపోవుచుండెను. అముండ్లు గ్రుచ్చుకొని, పాపమా నోరు లేని జంతువులకండ్లు ఎప్పుడు పోవునోయని జాలిగొల్పుచుండెను. ఆ తిరువూరు డివిజనునందు అనేకవత్సరముల నుండియు కోడ్లపన్ను వసూలు చేయబడు చున్నను, ఒక్క మంచికోడ్లు అయినను లేకపోవుట మిక్కిలి శోచనీయము.

నేటియుదయము తొమ్మిది గంటలకు సరికి, గంపలగూడెం గ్రామమును చేరితిమి. గ్రామముయొక్క బైలునకు వచ్చుసరికి, బ్యాండువాద్యములతోను జాతీయ పతాకములతోను, ఆహ్వానసంఘమువారు మమ్మెదుర్కొనిరి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు అధ్యక్షులను పుష్పమాలాలంకృతులుగ చేసిరి. ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాలనుండి వచ్చిన నలుబదిమంది విచ్చి కసేతులు బారులు తీరినిలుచుండిరి. గ్రామమునందున్న ప్రముఖులుగూడ విశేషముగ విచ్చిరి. అంతట మేమందరమును జాతీయ గీతములతోను, వందేమాతర ధ్యానములతోడను గ్రామమంతయు ఊరేగి మావిడుదులకు చేరితిమి.

మధ్యాహ్నము సరిగ 3-30 గంటలకు సభ ప్రారంభమైనది. సభాధిపతయంతయు జనులచే క్రిక్కిరిసి, చిత్రముగ నలంకరింపబడి యుండెను. బందరు, వీవి, గుడివాడ, బెజవాడ, తణుకు, భీమవరము, నూజివీడు, ఏలూరు, కైకలూరు, కొవ్వూరు నందిగామ, తాలూకాలనుండి పలువురు ప్రతినిధులు విచ్చేసిరి. తిరువూరు డివిజను నడున్న అన్ని గ్రామముల నుండియు పలువురు ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును మిక్కిలి ఉత్సాహముతో విచ్చేసిరి. మొత్తము మీద ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును గలిసి 500 నుండి 600 లు. సభాపేదక నలంకరించిన పెద్దలలో గొందరు: శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకట జగన్నాథ నారాయణంగారు, రాజా శ్రీకృష్ణ వేంకట మామయ్య జగన్నాథ రావుగారు; శ్రీరాజా కమదనరాయన్నారావుగారు; శ్రీరాజా కటికి వేణి వేంకట గోపాల నృసింహ రామారావుగారు; రాజాయనగంటి వేంకట నరసింహారావుగారు; క్రొత్తగుండ్ల పిచ్చయ్యగారు; రాజా కమదన వేంకట్రాయణంగారు; రాజాయనగంటి నీలాద్రిరావుగారు; రాజా గాడిచర్ల వేంకటకృష్ణారావుగారు; రాజా కోటగిరి నరసయ్యగారు; రాజాకోటగిరి వేంకట్రాయణంగారు; నాథా శ్రీరాములుగారు; పూటుకూరి లక్ష్మీనారాయణంగారు; కొల్లా పిచ్చయ్యగారు; పూటుకూరి సుబ్బారావుగారు; మద్దాలి వరదరాజ గోపాల రావుగారు; నడిమి తిరువూరు జమీందారు గారి దివాను శంకర వేంకటరామయ్య గారు; తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణ రావుగారు; పెద్దిభొట్ల వీరయ్యగారు; కోన శీతారామారావు

గారు, అయ్యలకి వేంకటరామయ్యగారు; కోవ్వల మామయ్య రావుగారు; గార్లపాటి అంజనేయ చౌదరిగారు; అయ్యదేవు కాళేశ్వరరావుగారు; కొండపల్లి శ్రీరామచంద్ర రావుగారు; కొదాలి శివరామకృష్ణారావుగారు; వల్లూరి నూర్యనారాయణ రావుగారు.

ప్రథమమున బందరు జాతీయకళాశాల విద్యార్థులు నుచ్చే స్వగములతో వందేమాతరగీతమును బాడిరి. పిమ్మట చాకలి కులస్థులకు కంచాతపు నారాయణ, వేంకయ్య అను ఇద్దరు బాలురు శ్రీశేషాద్రిమణికవులచే వ్రాయబడిన పద్యములను మృదయాహ్వాదకముగ జదివరి.

అనంతరము ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులకు శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావు బహద్దరుగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసమును జదివరి. వీరి యుపన్యాసము, భావగర్భితమై సభ్యులను ఉత్సాహపరచుటకు జేసెను.

పిమ్మట శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించవలెనని, తల్లాప్రగడ నూర్యనారాయణరావుగారు ఉపసాదించగా, పెద్దిభొట్ల వీరయ్యగారు ను, గాడిచర్ల గోపాల కృష్ణయ్య బహద్దరుగారు, గార్లపాటి అంజనేయ చౌదరిగారు, కొన్నల సుబ్బారెడ్డిగారును ఆమోదించిరి.

అంతట శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు కరతాళధ్వనులు మిమ్ము ముట్టుచుండ, పుష్పమాలాలంకృతులుగ జేయగ అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించి తమ యుపన్యాసమును జదివరి. అనంతరము వివిధప్రముఖులనుండి వచ్చిన సానుభూతిలేఖలు జరుపబడెను. పిమ్మట, జిల్లాసంఘమునకు సంచార కార్యదర్శులకు శ్రీ కొదాలి శివరామకృష్ణారావుగారు గతసంవత్సర కార్యనివేదికను జదివరి. అందుండి క్రింది విషయములు దీసికొనబడినవి.

తూర్పు డెల్టాయందు పల్లపుభూములను మెకకవాడ్లు క్రింద మార్చుటకై చేయబడిన ప్రయత్నముల విషయమై పలు స్థలముల యందు సభలను జేసి, ఆందోళనను సల్పి రైతులకు విశేషముగ సహాయము గలుగుటలు జేసిరి. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు సహాయము చేయుటను గూర్చి వివిధ జిల్లాబోర్డులకును, తాలూకాబోర్డులకును వ్రాయగా కొందరు సహాయము చేసెదమని వ్రాసిరి.

దేశమునందు జరుగవలసిన సంస్కరణములను గూర్చి చర్చించుటకై ఏలూరునందు ప్రత్యేక మండలసభయను బందరు దీవి, గుడివాడ, బెజవాడ, నూజివీడు, నందిగామ, తిరువూరు తాలూకాల తాలూకా సభలను చేయబడినవి. వివిధగ్రామ సంఘములు పంపిన ఆర్థికముగూర్చి తగిన చర్యలు దీసికొనబడినవి. ఈసాలున సంఘకార్యాలయము నుండి 600 గి ఉత్తరములు పోష్టచేయబడినవి.

సంచార కార్యదర్శుగారు గతవత్సరము వివిధ గ్రామములకు బోయియుండి, పలువిషయములను బోధించి, 30 నూతన సభ్యులను చేర్చిరి. 200 రు. ప్రద్యమును వసూలుజేసిరి. మండలసభలకు ముందుపోయి సహాయము చేసిరి. ఇంకను పలువిధముల ఈ సంఘము పనిజేసినది.

అంతటితో నేటికి సభ ముగిసినది. రేపు మధ్యాహ్నము సభలిరిగి 12 గంటలకు సమావేశ మగును.

సభయొక్క ఏర్పాటులన్నియు మిక్కిలి సంతృప్తికరముగా జేయబడినవి. ప్రతినిధులచ్చిన ఆతిథ్యము సంప్రదనీయము. సభయొక్క జయప్రదమునకంతకును శ్రీగంపలగూడెం జమీందారుగారి ఉత్సాహమే కారణము. ఏర్పాటులన్నియు వారిచే స్వయముగ జూడబడి, మిక్కిలి విరివిగ జేయబడినవి; ఈ జమీందారు మిక్కిలి జనరంజకులు; భాషాపాపకులు; దేశభిమానులు; రైతులకు కన్నతండ్రివలె కావాడును; రైతులనుండి పన్నులను వసూలుజేయుటకు, ఒక్కసారియైన కోర్టుల యందు మీరు వ్యాజ్యమును వేసియుండలేదని వ్రాసిన వీరికి జనుల యందుగల వాత్సల్యము వెల్లడి కాగలదు. గలించిన 15 సంవత్సరములలో వ్యవసాయమునకు నీటివసతులను వృద్ధిజేసి ఆదాయమునుగూడ అభివృద్ధిజేసిరి. ఇట్టి ఉదార స్వభావులకు ప్రభువర్గం యాదరణక్రింద మామండలసభ మిక్కిలి జయప్రదముగ జరుగుచున్నది.

భార్యను హత్యచేయుట:—కల్లికోటలో సుబ్రహ్మణ్యము అనునతడు తనభార్య తనకొకదినమున వేళకుభోజనము పెట్టనందున అలిగి ఆమెకు గట్టిగ కొట్టి, చంపెను. పోలీసువారు నాంతకుని పట్టుకొని జిల్లాజడ్జిగారియొద్ద కేసుచేసిరి. జడ్జిగారు నాంతకునికి వీధిసంతకంపాపము విధించిరి.

వృత్తాంతములు

మట్టియొక స్వనాత్య:— బెంగుళూరులో రంగాయ గొండన్ అనువాని భార్య రంగమ్మ అనునామె చాలకాలము నుండి వ్యాధిగ్రస్తరా లై యుండి Xత మంగళవారమునాడు తన భర్త ఇంట లేనిసమయమున ఇంటి తలుపు గడిచువేసికొని ఉరిపోసికొని మరణించెను.

పరిశ్రులో కాశీ కొట్టుట:— కల్లికోట లోని వేణిలు మినుకు కళాశాలవిద్యార్థి యొకడు Xత సోమవారమున జరుగుచుండిన పరిశ్రులో ఏదియొకప్రక్క తనకుత్తరము తెలియనందున తనవతనపు స్త్రీకమును తెచ్చి ఉత్తరమును వ్రాయుచుండగ చూచి ఉపాధ్యాయులువాని పుస్తకమును 'డ్రాడబెకికొని' వానిని Xది వెలుపలకు తరిమివేసిరి.

భార్యపై నమమానపడి ఆమెను చంపివేయుట:— అలహాబాదులో బాబుసు రేంద్రనాథు ముఖర్జీ అనునతడు పదునూడు సంవత్సరములు వయస్సు గలిగిన తన భార్యపై నమమానపడి ఆమె నొకదినమున క్షికపిసికి చంపివేసెను. నాంతకుని పై పోలీసువారు చేసిన కేసువిచారణ ముగించి అలహాబాదు జడ్జిగారు వానికి మరణశిక్ష విధించిరి.

అంగభారతీయ శ్రీ యొక్క తెలెనకు పంతుడు:—కలకత్తాలో మేరీ లోనెల్లఅను అంగభారతీయ శ్రీ యొకతె తనభర్త దుస్తులను ద్రవ్యమును, తనగలను పట్టుకొని తనభర్తనువదిచి మట్టియొకనియొద్దకు బోయెను. ఆమె మొదటి భర్త స్త్రీలా మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద Xత మంగళవారమున కేసుచేసెను. మేజిస్ట్రేటుగారు గామెకు ఒకమాసము ఖయిదు శిక్ష విధించిరి.

పోలీసుసభ ఇన్ స్పెక్టరుగారిపై కేసు చేయబడుట:— కలకత్తాలో బల్లెపోలీసుస్టేషను సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు సర్ కారు గారు తనకు గుఱ్ఱములేనిది గుఱ్ఱపు భత్తములు Xదదిన 5 మాసములనుండి దొరతనము వారియొద్ద తీసికొని దొరతనమువారిని మోసపుచ్చినట్లు చేయబడిన కేసు విచారణ పూర్తి అయినది తప్పకేసు చేయబడినది. కేసుకొట్టివేయుట: సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు గారు విడుదల చేయబడిరి.

భార్యభర్తలు కోర్టుకు పోవుట:—బొంబాయిలో నొకడు Xత సంవత్సరము ప్లిబేరునెలలో కేసరిబాయి అను నొక బాలికను వివాహమాడెను. ఆమె మార్చి నెలలో మూడు వారములును, ఏప్రిల్ నెలలో రి దినములును తన భర్త ఇంట యానికి పిమ్మట పుట్టినంతటిబోయి తిరిగి తనభర్త ఇంటికి పోదయ్యెను. అతడు తన భార్యమీదను, మునుగారిమీదను బొంబాయి హైకోర్టులో గావాచేసెను. వాదితల్లి మొదటి ప్రతివాది (వాదిభార్య)ని తిట్టుట, కొట్టుట దుష్టుడు మున్నగు ఆగౌరవపు పనులు జరిగించుటచే వాది ఇంటికి మొదటి ప్రతివాది పోవుటకు అంగీకరించలేదని ప్రతివాదుల వ్యాఖ్యవాది వాదించెను. నాతల్లి నాభార్యను ఎన్నడును ఆగౌరవపరచలే దనియు నాభార్య గాపురము చేయుటకు ఆమెకును నాయింటి కామెను పంపుటకు రెండవ ప్రతివాదికిని అయిదు నుగుటలవ ఇట్టి ఆవ్యాఖ్య పువాదములు వాదించబడుచున్న ననియు వాది పలికెను. కొంత వాదము జరిగిన పిమ్మట ఉభయ పార్టీలవారు రాజీనామాపడిరి. మొదటి ప్రతివాది వాది ఇంటికి పోవునట్లును, వాది మొదటి ప్రతివాది తేమమును అనుదినము విధిగ తెలిసికొను నట్లును హైకోర్టువారు తీర్మానించిరి.

విచారకరవార్త:—ఆంధ్రమాతానుపుత్రుండును, ఆంధ్రభాషాభిమానియు, దేశోపకార ధునియెండును, కాంతగుడ ప్రధానండును పరోపకారియు ఈశోమంతుడును నగు శ్రీకొవ్వూరి చంద్రారెడ్డిగారు మొన్న తెల్లవారుజామున పరలోకగతులై యాయుచేర బోపింపబడుచున్న వందలకొలది కుటుంబములను దుఃఖసముద్రములో ముంచిరి. నేటికి కొవ్వూరి బసిరెడ్డిగారు రెండేండ్ల యెనిమిది నెలల క్రిందట గలించిరి. మఱుచటి సంవత్సరమును 1916 నవంబర్ 17 లేదీ రాత్రి ఆయన యల్లుని కర్రనూరయ్యగారిని చంపిరి. ఒకేయేడాది తిరుగుతుండ బసిరెడ్డిగారి శ్రేష్ఠపుత్రుడు అదిరెడ్డిగారు పరలోకగతులైరి. అయిదు నెలలయినఁ బూర్తిగా దాటకముందే యింతకాలము రోగగ్రస్తులయి యాచంద్రారెడ్డిరమారమి నెల దినములకుముందు చెన్న పురికేగి గలించిరి. రెండు నెలలక్రిందట చంద్రారెడ్డిగారికి కుమారుడు కలిగెను. భార్యనుగారి పుత్రునిగాని చూడలేడు. అపసానకాలయందయిన చూడ పొగ్రతము లేకపోయెను. ఆయనను ఎరిగినంతవరకు పుజిలు గోలవెల్లుచు న్నారు. ఆంధ్రమాత యొకనుపుత్రుని గోల్పోయినది. అంతట నూర్యనారాయణరావు.

